МОЖЕ ЛИ ДА Е ТОЛКОВА ЛЕСНО?

Библейски модел
за възстановяване на ума

Д-р Тимъти Р. Дженингс

МОЖЕ ЛИ ДА Е ТОЛКОВА ЛЕСНО?

Библейски модел
за възстановяване на ума

Д-р Тимъти Р. Дженингс

Copyright © 2012 Lennox Publishing
Публикувано от Lennox® Publishing, Chattanooga, TN 37424
Copyright © 2007 Review and Herald Publishing Association

Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин – електронно, механично, чрез фотокопиране, записване, сканиране или друго (с изключение на кратки цитати в рецензии или статии) – без предварителното писмено разрешение на издателя.

Авторът поема пълна отговорност за точността на всички факти и цитати, използвани в тази книга.

Освен, ако не е отбелязано друго, за цитираните библейски текстове е използвана *New International Version* на Библията, Copyright © 1973, 1978, 1984, International Bible Society. Използва се с разрешение на Zondervan Bible Publishers.

Текстовете, приписвани на NEB, са от *The New English Bible,* © The Delegates of the Oxford University Press and the Syndics of the Cambridge University Press 1961, 1970. Препечатано с разрешение.

Библейски текстове, взети от NRSV, са от New Revised Standard Version of the Bible, Copyright © 1989 by the Division of Christian Education of the National Council of the Churches of Christ in the U.S.A. Използва се с разрешение.

Текстовете, взети от Tanakh са от Tanakh: *A New Translation of the Holy Scriptures According to the Traditional Hebrew Texts,* © The Jewish Publication Society of America, Philadelphia, 1985.

Превод: Адел Нажжар, Елена Носова
Редактор: Недялка Петрова
Оформление: Магдалина Станчева
Издателство: Интеграл–Г

Д-р Тимъти Р. Дженингс
Може ли да е толкова лесно?
Библейски модел за възстановяване на ума

ISBN 978-954-8859-60-8

Д-р Тимъти Р. Дженингс е президент и основател на служението Come and reason, на чиято уебстраница www.comeandreason.com могат да бъдат намерени негови лекции и писмени материали. Д-р Дженингс има седмична телевизионна програма на WBTN.TV, която може да бъде гледана на timjenningsmd.com.
www.comeandreason.com

Книгата се разпространява в България от фондация
„Врати към познанието“
vrati_kam_poznanieto@abv.bg
Facebook: „Врати към познанието“

ВРАТИ ПОЗНАНИЕТО

Интеграл

Посвещение

На Нея

Благодарности

Нямаше да е възможно да ви поднеса тази книга без търпеливата, разбираща и любяща подкрепа на моята съпруга. Кристи, ти ми показваш отново и отново Божията милост, доброта и любов! Чрез теб Той докосна душата ми. Благодаря ти! Обичам те!

Също така искам да изкажа признателност на майка ми и на многото приятели, които ме насърчаваха и подкрепяха в процеса на писането.

И най-важното – искам да благодаря на Бога, Който благосклонно ми даде възможност да подготвя тази книга!

Всички описани случаи с пациенти в тази книга са действителни. Променени са имената и идентифициращата информация, с цел защита поверителността на данните. Някои от представените случаи съчетават информация от множество лица с цел допълнителна защита на поверителността.

Съдържание

Предговор

Глава 1 **Силата на вярването** / 10

Глава 2 **Йерархията на ума** / 20

Глава 3 **Разрушителят отвътре** / 36

Глава 4 **Нарушаването на баланса** / 47

Глава 5 **Законът за свободата** / 56

Глава 6 **Хора сенки** / 65

Глава 7 **Законът за любовта** / 76

Глава 8 **Фалшификати на любовта** / 88

Глава 9 **Вяра – факт или измислица?** / 103

Глава 10 **Възстановяване на реда** / 113

Глава 11 **Духовна война** / 129

Глава 12 **Прошка** / 147

Глава 13 **Жертви на войната** / 161

Глава 14 **Пътят на смъртта** / 181

Глава 15 **Излизане от сенките** / 203

Глава 16 **Възстановеният ум** / 209

Предговор

„Животът ми е без стойност – помисли си Тя* – без полза за нищо и за никого...“ Малко осъзнаваше как животът ѝ бе на път да докосне моя. Пациентката ми нямаше представа, че именно Тя щеше да ме поведе в едно пътуване, продължило 13 години, което доведе до написването на тази книга.

За първи път Я срещнах през втората ми година като специализант по психиатрия. Беше сив и мрачен ден, но се надявах на спокойно и тихо дежурство в болницата. Предполагам, че няма нищо лошо в надеждата. Тъкмо свърших с приготвянето на соса от авокадо, като очаквах следобеда, през който да гледам футбол, хрупайки чипс, когато сигналът на пейджъра ми напомни, че съм на работа и мачът ще трябва да почака. Оставих телевизора включен, а чипса на масата и се втурнах към Медицинския център „Армията на Айзенхауер“ (Eisenhower Army Medical Center / EAMC), намиращ се във Форт Гордън в Аугуста, Джорджия, за първия си солов психиатричен спешен случай.

Когато Я видях за пръв път, Тя изглеждаше съвсем обикновена. Как бих могъл да знам колко дълбоко ще ме засегне историята ѝ? Тя изглеждаше толкова тъжна и самотна, а лицето ѝ имаше уморен и изнесен вид. Макар че беше само на 47 години, кожата ѝ бе суха, набръчкана и състарена. Цветът на косата ѝ бе в неестествен нюанс на портокал. Вместо грим, по бузите ѝ личаха следи от вадички сълзи. Беше облечена с традиционната за психиатрична болница синя пижама, която пасваше на израза ѝ на безнадеждност и отчаяние.

В стаята имаше помощник-психиатър, чиято задача бе да осигури 24-часово наблюдение и да предотврати по-нататъшни опити за самоубийство. Макар очите ѝ да не се фокусираха върху нищо конкретно, сякаш усетих нещо вътре в Нея да крещи за помощ. След като не успяла да осъществи и последния си опит за

самоубийство, като че ли бе изгубила надежда и се бе предала на пълна апатия и обезсърчение. Моята пациентка беше очевидно депресирана и наранена – физически и психически. И сега Тя беше моя отговорност.

Научавайки повече за Нея, открих тъжна и болезнена история, чиито последици Тя все още се мъчеше да разреши. Разказа ми, че е израснала в Шотландия, в консервативен християнски дом. Родителите й я научили да уважава своя енорийски свещеник като представител на Бог тук, на земята. Но – обясни Тя – този човек я измъчвал сексуално от 6 до 10-годишна възраст и след всеки път на насилие й казвал колко е греховна и колко голяма е нуждата й от покаяние, за да не гори в пламъците на ада.

След това Тя описа живота си като бурна история на поредица от сменящи се неуспешни връзки. Изпитваше хронични проблеми с контрола върху настроението си, беше преследвана от кошмари и натрапчиви спомени от злоупотребата в детството й и страдаше от безпокойство, ярост и гняв – особено когато някой би поискал от Нея да се довери на някого.

Но още по-тревожно бе, че Тя се бореше с хроничен страх от Бога и беше измъчвана от въпроси като: „Бог ли ми причини това? Неговата воля ли беше да бъда малтретирана? Мрази ли ме? Ако Бог е любов, защо позволява да бъдат малтретирани деца? И дали Той въобще съществува?“. До този момент в живота си Тя не бе успяла да намери отговори, успокояващи бурята в душата й. Сподели как направила различни неуспешни опити да избяга от мъката. Използването на наркотици, алкохол и смяната на сексуални връзки не й помогнали. Когато болката станала непоносима, опитала да се самоубие.

Тъй като все още бях специализант, по регламент веднъж седмично трябваше да представя всички случаи на моите пациенти на психиатър от персонала. Когато дойде ред за Нейния случай, моят преподавател сметна, че свързаните с Нея въпроси са извън областта на психиатрията и че Тя трябва да бъде насочена към

свещеник, който да се занимае с тях. След като обсъдих възможността с Нея, Тя се съгласи да се срещне със свещеник, но поиска да не бъде от същото вероизповедание, което познаваше като дете.

След няколко срещи с главния свещеник на ЕАМС, аз я попитах как вървят сесиите. „Много странно! – промълви Тя. – Той ми каза да не чета Библията. Каза да не се моля. Вместо това поиска да напиша списък с всяко лошо и болезнено нещо, което някога ми се е случвало. След това ми поръча да си представя как лъч светлина влиза през прозореца и изгаря списъка.Тогава трябва да разкъсам хартията на парчета и проблемите ми свършват.“ Разбира се, упражнението не отстрани Нейните проблеми, нито пък я доведе по-близо до успокояване на бурята в душата й. Не доведе и до намирането на отговори на Нейните въпроси за Бога и за Неговата роля в живота й.

Докато седях и слушах, се почувствах толкова безсилен. Исках да й помогна, да отговоря на въпросите й, да премахна болката й. Но нямах отговори. Всичкото, което можех да направя, бе да слушам. Нямах нищо съществено да предложа ... И това ме разгневи. Тогава, именно в този момент, аз твърдо реших да намеря отговори – истински, такива, които носят реално изцеление, за да мога да предложа нещо, което лекува болката. Книгата, която сега държите в ръцете си, е резултат от това търсене.

Моята пациентка мислеше, че животът й е без стойност. Бе стигнала до заключението, че самата тя няма значение, че никой не го е грижа за нея. Но грешеше. Животът й имаше значение. Имаше значение за мен! За мен е привилегия да я познавам. И може би много други, които четат тази книга, ще погледнат назад към Нея, ще помълчат и ще разберат колко смислен всъщност бе животът й!

---

* Като индикация за влиянието и ефекта й върху моя живот и работата ми, навсякъде в книгата, когато пиша за тази моя пациентка, записвам личните местоимения, отнасящи се за нея, с главна буква.

Глава 1

Силата на вярването

Бих могъл да ви отегча с множество страници, описващи динамичната борба да намеря смислени отговори в многото психиатрични текстове. Мога да опиша теориите на Фройд – „бащата на психиатрията“ – или на Юнг, Съливан, Адлер, Кернберг, Кохут, Бек и много други, които последваха. Но докато четях всяка от тези теории, нещо липсваше, нещо не се напасваше. Докато се опитвах да вникна в смисъла на всичко това, разбрах, че всеки от теоретиците описва парче от един по-голям пъзел, фрагмент от по-голямо цяло. Но дори да вземех всичко, което те казваха, пъзелът пак не се получаваше.

Тъй като много от теориите са в противоречие помежду си, това замъглява какъвто и да било велик майсторски дизайн и прави трудно намирането на път към разбирането на ум. Необходим е унифициращ модел на ума, който обикновените хора биха могли да разберат. Знаех, че ако искам да помогна на някого – като пациентката, която описах във въведението на книгата, отговорите трябва да са ясни и разумни. Затова започнах с основата, след което продължих да надграждам.

Софтуер и хардуер

Умът е изключително сложен биоелектрически суперкомпютър. И точно като компютрите, които купуваме в магазините, умът има

хардуер и софтуер. Терминът *хардуер* се отнася до действителните физически компоненти, от които е построен компютърът (т.е. твърдият диск, видеокартата, мрежовата карта и т.н.). Хардуерът, който формира нашия умствен компютър, е самата мозъчна тъкан с всичките й милиарди неврони (нервни клетки). Но хардуерът не е достатъчен, за да функционира компютърът. Трябва да има и софтуер или програмиране. Компютърът трябва да има „операционна система" – рамка от правила, които да ръководят функционирането му. Microsoft Windows е пример за такава операционна система. Мозъкът идва с „хардуер", който го е програмирал генетично с определени функции, правещи го готов да получи операционна система.

Операционната система се инсталира/вкарва в детската възраст и непрекъснато се променя през целия живот. Езикът, на който говорим, Богът, на Когото се покланяме, нашите вярвания, ценности, морал, как взаимодействаме с другите – всичко това е част от тази сложна операционна система.

Но хардуерът и софтуерът все още не са достатъчни за работата на компютъра. Трябва да има и енергиен източник. Ако източникът на енергия е повреден, в работата на компютъра могат да възникнат проблеми и къси съединения. Източникът на енергия за нашия мозък е кръвта, която доставя хранителни вещества и извежда отпадъците. Ако нещо пречи на постоянния приток на кръв или ако самата кръв е нездравословна, тогава функцията на мозъка страда. Разбирането на този принцип ни помага да осъзнаем предимствата на здравословния начин на живот. Всички знаем, че компютрите, закупени в магазините, могат да имат проблеми с хардуера, софтуера или и с двете. Въпросът, който се разисква в психиатрията, е дали психичните заболявания са резултат от хардуерни проблеми (генетични или структурни мозъчни проблеми), софтуерни затруднения (проблеми в операционната система, т.е. какво или как мислим) или и двете.

По-нататъшното усложняване на тази несигурност идва от областта на религията и духовността. Каква роля играят духовните вярвания във функционирането на ума? По традиция психиатрите смятат, че религиозните убеждения в най-добрия случай са остарели стратегии за справяне и в най-лошия случай – масова заблуда.

Подобно обезценяване на религията беше изключително разочароващо за мен, а много от моите преподаватели упорито нападнаха религиозните ми убеждения. Те смятаха, че едно просветено лице няма нужда да се придържа към религиозно „суеверие". Като добър учен обаче не бих позволил на критиките на другите да затворят съзнанието ми за потенциално нова информация, без първо да изследвам доказателствата и да извлека мое собствено заключение. Ето защо годините на моята специализация станаха не само време за изучаване на психиатрията, но и време на дълбока самоанализа и разследване на религиозните ми убеждения в моя досегашен живот.

Изключително съм благодарен на моите преподаватели, че не ми позволиха просто да обявя позициите си за верни, без да ги подкрепя с доказателства и с добре премислена обосновка. Този подход беше ключът към обединяването на многото противоречия в психиатрията – ключът към разбирането на ума. Колкото повече изучавах психиатрията и едновременно изследвах духовната природа на хората, толкова по-ясно виждах един великолепен и хармоничен дизайн.

Но въпреки факта, че откривах ценни отговори на територия, на която традиционната психиатрия се страхуваше да стъпва, повечето мои преподаватели и много специалисти по психично здраве продължават да заемат позицията, че религиозните убеждения не принадлежат към легитимната практика на психиатрията и че научното разбиране елиминира нуждата от Бог.

Мнозина се придържат към позицията на Зигмунд Фройд, който описва вярата в Бог като „обществена невроза" и призовава

интелектуалното разбиране да премахне нуждата от такава вяра.[1] Други, които се самоопределят като „невро-психиатри“, смятат, че психичните заболявания са резултат от химически дисбаланс в мозъка и твърдят, че подходящото лечение е просто въпрос на намиране на правилното съчетание на медикаменти, за да се възстанови нормалната мозъчна химия. С други думи, някои лекари се фокусират изключително върху „хардуера“, като пренебрегват „софтуера“.

Имат ли значение нашите убеждения?

Имайки предвид посочените по-горе съображения, разбрах, че най-разумната следваща стъпка в моето пътуване е да потърся отговорите на няколко основни въпроса: Има ли значение нашата вяра? Наистина ли тя би могла да има ефект върху нас? Нашият „софтуер“ всъщност има ли значение? Или всички сме само генетично програмирани, за да бъдем такива, каквито сме? Чрез промяната на това, което мислим, или на начина, по който мислим, можем ли да повлияем на нашето физическо и психично здраве? Така започнах да търся отговори и доказателства на подобни сложни въпроси.

Докато само малцина психиатри са интегрирали духовността с психиатрията в своята практика, общата медицина е развила по-голяма отвореност към фокусиране върху духовните въпроси. Като част от тази тенденция д-р Хърбърт Бенсън от университета в Харвард, заедно с колеги, наскоро проведоха семинар, целящ да обърне повече внимание на значението на духовността в медицината. Организаторите на семинара поддържат позицията, че една конкретна форма на медитация води до цялостна физическа полза. По-важното – те подчертават, че определени форми на духовност всъщност подобряват физическото здраве.

Отрова от кобра – за болка в гърдите?

В книгата си *Безкрайно изцеление: Силата и биологията на убежденията* д-р Бенсън документира в детайли научните данни, доказващи, че това, което вярваме, може значително да повлияе на физическото ни здраве. Д-р Бенсън описва как той и неговият колега, д-р Дейвид П. Маккали – младши, документирали обширен списък от различни лечения, предназначени да облекчат ангина пекторис – болка в гърдите, свързана с понижено кръвоснабдяване на сърцето. Изследването им открило, че в близкото минало лекарите са лекували ангина пекторис с неконвенционални методи (като инжектиране на отрова от кобра) и ненужни операции (като отстраняване на щитовидната жлеза или части от панкреаса).

Макар медицинската общност да не счита, че такива методи осигуряват някакви физиологични ползи, д-р Бенсън и д-р Маккали откриват някои изключително интересни резултати: тези методи са ефективни за 70-90 процента от пациентите, които вярват, че интервенцията ще им донесе полза. Когато науката в крайна сметка определя подобни методи за безмислени, резултатът спада до 30-40 процента. [2]

Могат ли нашите вярвания да предотвратят гадене, оток, обрив или астматична атака?

В книгата си д-р Бенсън разглежда и ефекта на вярата върху физическото здраве, като се позовава на изследването на д-р Стюарт Уолф относно тежко гадене по време на бременност. Д-р Уолф наблюдава стомашните контракции, като поставя специална миниапаратура в стомаха на всяка бременна майка. Жените получават лекарство, представено им като лек против гаденето, докато всъщност получават сироп от вещество, което предизвиква повръщане. Забележително е, че всички жени получават цялостна ремисия от гаденето и повръщането, а техните стомашни контракции се връщат в рамките на нормалната честота (измерена с апаратурата). [3]

Д-р Бенсън цитира и друго проучване, което изследва отока, получаващ се след вадене на зъб мъдрец. При две групи пациенти, подбрани на случаен принцип, първата група не получава никакво лечение, а втората – получава неефективно лечение, но представено като помагащо за намаляване на отока. Получилата лечение група се оказва с 35% по-малък оток, отколкото тази, която не получава лечение. [4]

Изненадващи резултати се появяват в още едно проучване, в което участват японски момчета, имащи алергични реакции към японското лаково дърво (Toxicodendron vernicifluum) – растение, подобно на отровния бръшлян. След като изследователите завързват очите на всяко момче, те разтриват едната му ръка с клон от лаково дърво, а другата – с кестен. Те умишлено информират момчетата, че клонът от лаково дърво всъщност е кестенът, а кестеновият клон е лаковото дърво.

В рамките на няколко минути се появяват червени подутини, придружени от сърбеж и парене на ръката, която всяко момче мисли, че е докосната с клона от лаково дърво, докато в действителност е докосната с кестена. Другата ръка няма реакция. Учените определят, че реакцията зависи от генетичната уязвимост към токсина, от количеството токсин и от ефекта на внушението. Най-важният извод, до който стигат изследователите е, че в 51 % от случаите ефектът от внушението е по-силен от другите фактори. [5]

Проучване на университета в Лондон, ръководено от д-р Бътлър и д-р Стептоу включва група астматици, които приемат нещо, което изследователите наричат бронхоконстриктор и води до нарушено дишане при 100% от пациентите. Но това не се отразява на онези от астматиците, които първо са лекувани с вещество, за което им е казано, че е мощен бронходилататор (т.е. улеснява дишането). И в двата случая пациентите всъщност са получили стерилна вода. [6]

Тези и много подобни експерименти показват, че умът упражнява

огромна сила над тялото и че това, което вярваме, може да доведе до физическо заболяване или до излекуване. „Софтуерът“ оказва влияние върху „хардуера“. Това, което всъщност мислим, има силно въздействие върху нашето физическо тяло.

Изследванията на д-р Бенсън са фокусирани върху това как вярванията на пациента физически влияят върху тялото. Но те не изследват ефекта, който нашите убеждения имат върху самия ум. В резултат възникват два неизбежни въпроса: Нашите убеждения влияят ли върху психичното ни здраве? И по-важният въпрос – могат ли убежденията ни в областта на вярата/духовните ни убеждения да променят нашето психично здраве?

Духовните въпроси имат значение!

Многобройни преживявания ме убедиха във важната роля, която духовните вярвания играят в нашето общо психично здраве. Едно от най-ярките бе по време на моята служба като психиатър на 3-та пехотна дивизия, разположена във Форт Стюарт, Джорджия.

През есента на 1990 г. САЩ и няколко негови съюзници съсредоточаваха военни сили в Близкия изток, за да се подготвят за неизбежен отговор от иракските сили на Саддам Хюсеин. До февруари 1991 г. предстоящото нападение срещу иракските сили в Кувейт изглеждаше непосредствено близо.

Тъй като бяха убедени, че Ирак ще използва своя арсенал от химически и биологични оръжия, военните експерти предвиждаха по време на кампанията около 80 000 американски жертви. Президентът Джордж Буш определи краен срок за изтеглянето на Ирак от Кувейт; и когато часовете за нахлуване приближиха, напрежението нарасна.

Като командир на боен танк тип Абрамс М-1 А-1, сержант Джоунс управляваше един от най-мощните военни превозни средства в света и бе зачислен към една от въоръжените дивизии, подготвящи се да нахлуят в Ирак. Докато неговите военни умения му бяха спечелили голямо уважение сред колегите, силните

християнски вярвания му осигуряваха допълнителна репутация на Божи човек в целия батальон.

При последната подготовка за нашествието сержант Джоунс помоли свещеника на батальона си за малък съд със светено масло, за да помаже своя танк. Използвайки маслото, сержант Джоунс направи серия от малки кръстове по целия периметър на корпуса и посвети себе си, хората с него и танка си на Бога. В своите молитви той поиска Бог не само да защитава него и хората му в приближаващата битка, но и да го използва по мощен начин.

Малко след това командирът на групата на Джоунс откри, че радиото му не работи. Тъй като е абсолютно наложително командирът на групата да разполага с напълно функциониращо радио – да получава заповеди от командването на батальона, както и да насочва останалите от своята група – той нареди на сержант Джоунс да му предаде радиото си. Осъзнавайки, че самият той ще бъде оставен глух на бойното поле и много по-уязвим, Джоунс се опита да отхвърли тази заповед. Заплашен с арест и съд, той неохотно предаде радиостанцията си на командира на групата.

По-нататъшни усложнения възникнаха, когато след като се стъмни и войниците се качиха в танка, за да започнат инвазията, сержант Джоунс откри, че оборудването за нощно виждане е престанало да работи. Изненадан, че той и другарите му ще бъдат не само глухи, но и слепи на бойното поле, сержант Джоунс незабавно поиска разрешение да се оттегли. Неговите началници му отказаха. Макар че танкът на сержант Джоунс вече не можеше да стреля с точност, тъй като дори не би могъл да различи приятеля от врага, той можеше да привлича към себе си вражеския огън и така да го отклонява от онези танкове, които все още можеха да стрелят точно.

Почти непосредствено след началото на инвазията групата на сержант Джоунс се сблъска с врага и се озова под обстрел от множество източници: танк, минохвърлачка, артилерия и бойни хеликоптери. Нощта пламтеше от гръмотевичен шум,

експлодиращи бомби, взривени превозни средства и от писъците на ранени мъже. Няколко звена в групата на сержант Джоунс бяха улучени. Целият му екип се страхуваше, че близката им смърт е неизбежна.

Четири години след службата си в операция „Пустинна буря“ сержант Джоунс посети моя кабинет, търсейки помощ срещу различни проблеми: кошмари, тревожност, безсъние, проблеми в отношенията му с хората, напрежение, неспособност за концентрация, раздразнителност, проблеми в работата и депресия. По време на няколкото сесии опознавах сержант Джоунс – това, което беше важно в живота му, какво го мотивираше да действа и как го е засегнало неговото преживяване в „Пустинна буря“. Неговият основен конфликт се коренеше в убеждението, че Бог го е предал. На четвъртата сесия бях достатъчно уверен, за да представя редица изявления, които вярвам, че обобщават опита му в „Пустинна буря“ и са от съществено значение за преодоляването на травмата от военните му преживявания.

– Ти си християнин. Направил си публично изявление на своята вяра. Поставил си кръстове от светено масло върху целия си танк и си посветил себе си, танка и хората си на Бога. Влязъл си в битка сляп и глух. И когато вашата група е била атакувана, са били ударени няколко други звена, но *нито един куршум, бомба или парче шрапнел не е повредил твоя танк*.

След като призна, че всяко изявление е вярно, стигнах до заключението: „Твоето преживяване в „Пустинната буря“ ми напомня на преживяването на Даниил в рова с лъвовете“.

Очите на мъжа се отвориха широко, челюстта му се отпусна и осъзнаването беше незабавно. С глава в ръцете си той седеше и тихо плака няколко минути. Този ден той напусна офиса ми с нова перспектива за живота си.

Скоро след това, когато се свързах с него за следваща консултация, Джоунс ме информира, че отношението му към живота е толкова подобрено, щото не вижда нужда от по-нататъшни

сесии. Осемнадесет месеца по-късно сам той, по собствена инициатива, сподели с мен своя продължаващ успех. Кошмарите бяха престанали, сънят му се бе нормализирал, тревогата и депресията му бяха намалели и той прекрати вземането на всички медикаменти. След като получи почетно освобождаване от армията, завърши образованието си и започна нова кариера като преподавател в гимназия. Взаимоотношенията със съпругата му станаха по-добри от всякога и той беше активен старейшина в местната си църква.

Какво промени нещата? Сержант Джоунс беше вярвал в лъжа. Беше заключил, че Бог не е отговорил на молитвата му, че го беше изоставил и предал. Сега осъзна истината – че Бог по чуден начин бе отговорил на молитвата му. Промяната в това убеждение доведе до възстановяването му.[7]

Духовните въпроси имат значение! Те са неразделна част от нашите преживявания и трябва да бъдат включени в процеса на диагностиката и лечението.

---

1. Зигмунд Фройд, *Бъдещето на една илюзия*, 1927 г., глава 8.
2. Хърбърт Бенсън, *Безкрайно изцеление: Силата и биологията на убежденията* (New York, Scribner, 1996), стр.30.
3. Пак там, стр. 32
4. Пак там, стр. 33
5. Пак там, стр. 59
6. Пак там, стр. 54
7. Медикаментите не променят вярванията. Въпреки това, те могат да предложат облекчаване на симптомите. Делюзиите/заблудите по дефиниция са фиксирани неверни вярвания, а лекарствата могат да доведат до известна промяна у пациентите, които страдат от заблуждаващи вярвания. Как се случва това, ако самите лекарства не променят вярванията? Хората, страдащи от заблуди, са загубили способността да разсъждават или да възприемат реалността точно. Медикаментите работят, като възстановяват способността на човека да разсъждава или да възприема реалността прецизно, а след това той може да оцени фактите и доказателствата; и с помощта на собствената си способност да разсъждава, да промени своите заблуждаващи вярвания с такива, базирани на реалността.

Глава 2

Йерархията на ума

Докато продължих да срещам пациенти със симптоми, подобни на тези, показани от Нея и сержант Джоунс, станах още по-заинтересован да намеря работещ модел на ума, за да предложа истински отговори на обикновените хора. В резултат още по-интензивно изследвах ума, неговите способности и духовната природа на човечеството. Това, което открих, беше вълнуващо и променящо живота.

Бог е Бог на реда. Когато Той създава, не го прави хаотично, а по организиран начин. Когато е създал човечеството, Бог е проектирал мозъка да функционира по определен начин. В тази глава ще разгледаме организационната структура на нашия ум. Разбирането на йерархията на ума, ще ни позволи да правим интелигентни избори при лечението му.

Най-висшите способности

Най-висшите способности, които притежаваме, са най-пряко отразяващите образа на Бога – тези, които много християни наричат нашата „духовна природа“ и които Бог възнамерява да ни управляват. Духовното естество не е нещо етерично, мистично, „изпаряващо“ се, което влиза или напуска тялото. То се състои от тези качества и способности, които ни правят най-божествени, най-близо до Божия образ. Това са черти, които ни разграничават от животните и ни правят отговорни пред Бога.

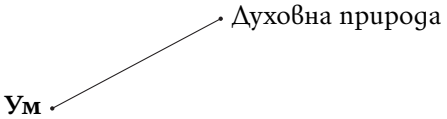

Способността да разсъждаваме

Най-висшата способност в нашето съзнание е способността да *разсъждаваме* – да мислим, да преценяваме доказателства и след това да правим изводи. Позволява ни да размишляваме и да разбираме.

Кучето на моя съсед, което се казва Дейзи, е пълно с енергия, често иска да бъде галено и винаги се старае да се хареса. Но Дейзи има един проблем. Често, когато минава през квартала, вдига каквото може да намери – пръчки, боклук, стари обувки – и го пуска на верандата на съседа ми.

Ако той се окаже в двора, кучето се прибира вкъщи с най-новото си „съкровище", пуска наградата в краката му и вдига големите си кафяви очи, енергично махайки с опашка в очакване да бъде погалено. Дейзи не разбира, че това, което прави, не доставя радост на собственика й, а по-скоро е глупаво. Моят съсед не може да й обясни това. Животните не могат да разсъждават.

Хората, от друга страна, притежават способността да разсъждават и това е най-висшата от всички умствени способности.

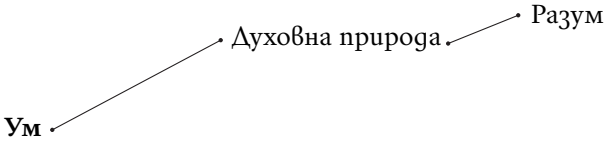

Бог е създал съвестта

Но тъй като хората нямат безкрайно знание, разсъждаването само по себе си не е достатъчно за правилното взимане на решения. Като по-нататъшна помощ Бог създава *съвестта* да работи съвместно с разума .

Съвестта е духовното ни „око“ (виж Матей 6:22). Тя е способността, чрез която Божият Дух комуникира пряко с нас – тази, която „чува“ тихия глас на Бога (вж. 1 Царе 19:12). Когато казват: „Бог ми говори в духа ми“, някои християни имат предвид съвестта си. За нас е добре да помним, че както физическото ни око може да бъде болно (късогледство, далекогледство или слепота), така може да боледува и съвестта.

Един приятел – дерматолог – води седмично изследване на Библията в кабинета си. Веднъж, минута преди 18:00 часа – началото на срещите, Джо – един от членовете на неговата група, пристигнал за изучаване на Библията без съпругата си. Обяснил, че тяхното 15-годишно куче, което е сляпо и глухо, се е изгубило. Съпругата му останала да го търси, а Джо дошъл, за да поиска от членовете на групата да се помолят по-скоро да намерят животното невредимо.

След като групата се помолила, Джо се върнал да търси домашния си любимец. Не след дълго – приблизително към 18:30 ч. – Джереми, друг член на групата, прекъснал изучаването на Библията, за да каже, че току-що е получил видение за кучето на Джо в гората и че Джо вече го е намерил. Джереми обяснил на групата, че на техните молитви е отговорено – животното е невредимо и в безопасност. Учудващо, в 19:00 ч. Джо се обадил да съобщи, че той и съпругата му са намерили домашния си любимец в гората зад къщата си, точно в 18:30. Как е знаел Джереми?

Бог може да говори директно на ума – или гласно, или чрез впечатления. Средството, чрез което възприемаме Неговите опити да комуникира с нас, биха могли да бъдат или нашите слухови неврони (ако гласът е чут), или съвестта (ако това е умствено впечатление).

Съвестта е специфична умствена способност, понякога наречена „духовно око“. Точно както физическото око може да превръща светлината в невронна енергия и да предава информация на мозъка, така съвестта може да предава духовни впечатления на ума. Не забравяйте, че физическото око може да бъде болно и в недобро състояние и следователно да вижда нещата неясно или дори да вижда неща, които в действителност не съществуват. По подобен начин съвестта може да бъде болна и в недобро състояние, като поражда у хората впечатления, изкривени или дори напълно фантастични.

Първоначално информацията, достигаща до съзнанието чрез съвестта, *няма по-голяма стойност от информацията, достигаща до нас по други пътища.* Чрез своя разум трябва да я оценим, за да установим дали впечатлението или гласът всъщност е от Бог, или не. Някое послание или идея могат да ни впечатлят, но сами по себе си не са доказателства. Те ще имат валидност само ако ги съпътстват подкрепящи доказателства.

Бог е създал разума и съвестта да работят съвместно, с цел здравословно разпознаване и разграничаване на нещата, както и за правилно вземане на решения. Когато разумът функционира сам, без съвестта, може да се развият много интелектуални теории като еволюционизъм или марксизъм, които да имат вид на мъдри, но да отричат съществуването на Бог и принципите на Неговото управление.

Разум, действащ без съвестта, също може да рационализира нездравословно поведение с цел да се избегне поемането на отговорност и претърпяването на коригиращи действия. Много престъпници използват способностите си за разсъждения, за да извършват престъпления и да избягват наказанието, но това може да се случи само когато съвестта е нездрава или неработеща. За да е способен да прави правилни избори, разумът има нужда от разграничаващата ръка на съвестта.

Махатма К. Ганди, индийски политически и духовен водач,

заявява, че „приписването на всемогъщество на разума е точно толкова идолопоклонническо, колкото и поклонението пред предмети и камъни с вярата, че те са Бог. Но аз не апелирам към потискане на разума, а към признание на това, което го освещава“. [1] Влиянието на Бог, работещ чрез съвестта и чрез откровението на истината, е което освещава (прави здрав) разума. Само на съвестта обаче не можем да се доверим без балансирането от страна на разума. Когато съвестта взема решение, независимо от разума, може да се окаже, че изгаряме в Уако, пием цианид в Джоунстаун, опитваме да се возим на кометата „Хейл-Боп“ или пилотираме и разбиваме самолети в сгради. В края на крайщата, за да изгорим с Дейвид Кореш и „Давидова клонка“, да извършим масово самоубийство с Джим Джоунс или с култа към Небесната порта, или да превърнем пътническите самолети в самоубийствени бомби, може да сме съвестни – но какво ще кажете за разумни?

Германският философ Фридрих Ницше заявява: „Отново и отново се изправя срещу мен един факт, но отново и отново аз не искам да го приема. Не искам да го вярвам, макар че е почти осезаем: огромното мнозинство няма интелектуална съвест. Всъщност, често ми се струва, че да поискате такова нещо е като да бъдете самотни в най-гъсто населените градове, както човек е самотен в пустинята“. [2]

Трагедията на неразумната съвест

Наскоро преживях трагично напомняне за вредата, която може да възникне, когато съвестта действа без балансиращата сила на разума. Карлос е 69-годишен професор в пенсионна възраст, принадлежащ към консервативна християнска деноминация. Наскоро се пенсионира след 35-годишна преподавателска кариера в частен колеж.

Живеейки изключително консервативно, той стриктно следва редица строги правила. Сред множеството си здраво-

словни навици Карлос спазва вегетарианска диета, избягва алкохол и тютюн и редовно прави физически упражнения. Но той и съпругата му вярват, че е грешно да се приемат лекарства и по-специално психиатрични. Смятат, че тези вещества увреждат мозъка.

През есента на 2000 г. Карлос развива силна депресия. Губи връзка с реалността и започва да чува гласове, става параноик и смята, че другите го наблюдават. В крайна сметка губи способността си да взаимодейства по подходящ начин с хората около себе си. Карлос и съпругата му не знаят какво да предприемат. Очевидно той е болен, но нямат представа как да го лекуват без лекарства.

Отчаяни, те търсят помощ, докато не откриват отдалечена институция, където работят лекари, споделящи убеждението им, че психиатричните лекарства ще навредят на мозъка му. Следвайки това убеждение, те подхождат към лечението с „природни средства" – билки, хидротерапия и молитва.

За съжаление състоянието на Карлос продължава да се влошава и скоро той става съвсем непоследователен в поведението си. Влачи се по пода, размазва изпражненията си по стените. Става неутешим, развълнуван и силно психотичен. Тъй като вече не се храни, теглото му намалява до ниво, опасно за живота.

Когато теглото му достига 38 килограма (Карлос е висок 1.76 м), лекарите в институцията му вкарват тръба за хранене, вмъкната през коремната стена, директно в стомаха и започват да го хранят през нея. Докато теглото му леко се подобрява, неговата депресия, параноя и рационално мислене продължават. Осем месеца такова „лечение" не довежда до подобрение. И в абсолютно отчаяние съпругата му доведе Карлос в офиса ми.

Човекът беше в жалко състояние. Кожата висеше от бузите му, а очите му бяха потънали дълбоко в гнездата си с тъмни пръстени около орбитите. За Карлос беше болезнено да седне – костите изпъкваха през кожата му. Беше силно депресиран и

продължи да бъде психотичен. Съпругата му обаче настояваше, че съпругът ѝ не бива да получава абсолютно никакви лекарства, дори и това да доведе до смъртта му.

Повече от час се опитах да разисквам с двойката, обяснявайки научните доказателства, че психозата е тази, която увреждa мозъка и колкото по-дълго остава психотичен, толкова по-трудно ще се излекува успешно. Дискутирахме историята на неуспеха на Карлос да се подобри от „природните средства", в допълнение на историята на „природните средства" през 19-ти век, които така и не успяха да подобрят психическите заболявания в този период.

Моят опит да ги отклоня от „природните средства" ме накара да спомена молекулярната активност на новите лекарства и техните специфични ефекти върху мозъка. В допълнение към очакваните ползи, информирах Карлос и съпругата му за потенциалните странични ефекти. И все пак те не склониха.

В още един опит ги помолих да погледат обективно какво са постигнали през осемте месеца на лечение на Карлос с „природни средства". Той беше почти мъртъв. В съзнанието си обаче смятаха, че е по-добре да го оставят да умре, отколкото да го лекуват с лекарства, дори ако лекарствата ще възстановят здравето му. Ситуацията беше сърцераздирателна. Двойката съвестно се стремеше да направи това, което според тях е правилно, но *като не използваха своята способност за разумно съждение, изборът им всъщност доведе до по-голяма вреда.* [3]

Само когато разумът и съвестта работят заедно, хармонизиращи и балансиращи се един друг, може да се постигне здравомислено вземане на решения. Заедно – способностите на разума и съвестта – са това, което познаваме и като наша преценка. Дисфункцията на разума или на съвестта води до влошаване на преценката, докато колкото по-здрави са нашите разсъждения и съвест, толкова по-добра е преценката ни.

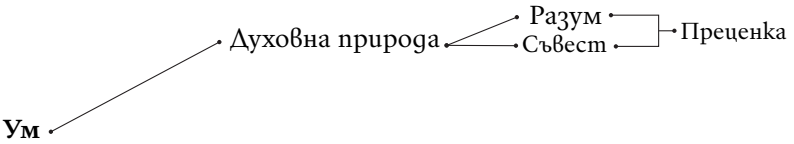

Всеки се покланя на нещо

Последната способност, която допълва духовната ни природа, е вроденото ни желание или подтик да се покланяме на нещо. Това е присъща част на нашето същество, всеки го преживява, независимо дали го признава, или не. Обектът ни на поклонение може да не е Бог, а може би „Даласките каубои", парите, силата, поп изпълнителка като Мадона, науката или собственото ни его. Всеки се покланя на нещо. Някои биха могли да го нарекат копнеж за смисъл или цел – да гледат извън себе си за ориентация, към нещо, което дава фокус, значение, цел и разбиране на живота.

В книгата си *Пътят към мъдростта* Карл Джаспър обобщава ситуацията по следния начин: „Това, на което държите, на което залагате съществуването си, е реално вашият Бог".[4] Ричард Крийл предлага подобно прозрение в *Религия и съмнение:* „Божеството на човека е това, което всъщност доминира в живота му, дава му единство, посока и вдъхновение, независимо дали го осъзнава, или не". [5]

Въпросът не е дали се покланяме на нещо, а по-скоро на какво се покланяме?

Чрез гледане се променяме

Християнството ни учи да не гледаме на себе си, а на Христос. Защо Бог казва: „Покланяйте Ми се"? Неуверен ли е? По някаква причина се нуждае от валидиране и одобрение? Има ли наистина значение това, което почитаме?

Бог ни казва „Покланяйте Ми се“, защото ние всъщност се адаптираме към нещата, на които се възхищаваме, и се посвещаваме на онова, което идеализираме. Психиатрията нарича това „моделиране“; и в Библията то е закон на поклонението: като гледаме, ние се променяме. Нашият характер всъщност се преобразява, за да отрази това, което почитаме (2 Коринтяни 3:18).

Сред многото божества, които древните египтяни са почитали, била жабата. Представете си, че вашето семейство се е събрало вечерта, за да се покланяте на идола на малка златна жаба. „Скъпи боже жаба ...“ Това би ли помогнало на ума да расте и да постига по-високи нива на развитие?

Не е нужно да се обръщаме към древния Египет, за да открием изумителни примери за поклонение. Например можем да посетим съвременната Индия, за да срещнем секта на индуизма, която се покланя на плъха. Поддържа храмове, посветени на почитането му. В тях има големи идоли на плъхове и не е изненадващо, че самите храмове гъмжат от истински плъхове.

Като част от своето поклонение членовете на сектата носят зърно, за да хранят плъховете, които обитават храмовете. Макар да избягваме риска от контакт с такива създания, тази секта смята, че е голяма благословия да бъдеш ухапан от плъх. Толкова силна е тяхната отдаденост, че членовете на сектата се молят, когато умрат, да бъдат превъплътени в плъх. Помислете – същества, създадени по образа на Бога с индивидуалност, със способност да мислят и да действат разумно (Псалми 115: 5-8; Римляни 1: 21-32), чиято най-висока цел сега е да станат плъхове!

Защо Бог би искал от нас да Му се покланяме? Прави го, защото Той е единственият, на Когото можем да се покланяме, без това да ни доведе до дегенериране. Ние, хората, сме най-висшите създадени същества на нашата планета. Следователно на земята няма нищо, което да можем да почитаме и това да

доведе до нашия напредък. Да се покланяме на каквото и да било около нас, просто ще доведе до собствената ни деградация.

Следователно, изборът на човека на какво или на кого се покланя, оказва голямо влияние върху развитието на умствените му способности. Тъй като богът, на когото служим, пряко засяга функционирането на разума и съвестта, е важно да се практикуват здравословни форми на поклонение. Здравословното поклонение облагородява и укрепва нашите разсъдък и съвест, докато нездравословните форми спират развитието им и ги обезсилват.

Нашата духовна природа, следователно, се състои от разум, съвест и поклонение – най-висшите способности на ума. Нашата духовна природа трябва да направлява функционирането на всички други аспекти на ума.

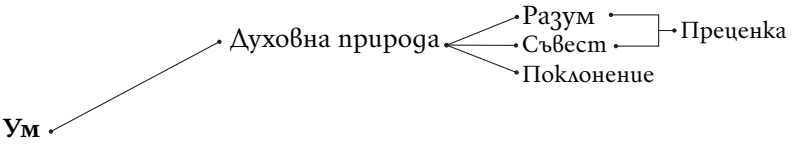

Волята

Бог създава следващата способност на ума – *волята* – да функционира под управлението на разума и съвестта. Действеният център на ума – управителният или изпълнителният агент – това е онази част, която всъщност прави избора. Божият план възнамерява умът да функционира с волята под ръководството на разума и съвестта, но хората невинаги следват тази божествено планирана йерархия.

Помислете за примера на пушачите, които могат да посочат различни причини, поради които пушенето е опасно: повишен риск от рак на белите дробове, сърдечни заболявания, инсулт и

емфизем; потенциалното увреждане на здравето на децата им; разходите, миризмите и неудобствата. Съвестта им може да ги убеждава да прекратят пушенето. Те дори могат да казват на своите приятели: „Иска ми се никога да не бях започвал да пуша“. Но ако не ангажират волята си и не изберат да оставят цигарите, ще продължават да пушат.

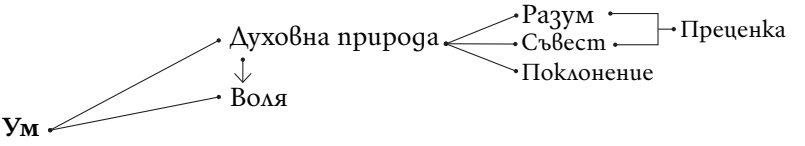

Докато Бог е създал волята да работи под управлението на духовната ни природа, невинаги се случва така. Когато хората упражняват волята си да изберат да действат по начин, който противоречи на разума и съвестта, те си вредят, стават неспокойни и тревожни. Но когато волята следва насоките на разума и съвестта – дори и да не се чувстват добре в момента – възниква изцеление и вътрешен мир, увереност и удовлетворение. Ще разгледаме това по-подробно в следващите глави.

Мислите

Следващата съставка на ума са *мислите*, които са подчинени на духовната природа и волята. Макар да включва всички светски неща, които мислим всеки ден, по-конкретно това включва нашите вярвания, ценности, морал и въображение.

Някои незабавно възразяват: „Винаги съм смятал, че моите ценности и морал управляват живота ми и насочват моите действия. Не трябва ли да са на върха?“. Просто посочвам, че разумът може да променя нашите вярвания, ценности и морал, а волята може да ги погази. Могат ли онези, които не вярват

в Бога, когато им бъдат представени нови доказателства и истини за Него, да разсъдят върху новите факти и да променят вярванията си? Разбира се! И може ли човек да упражнява волята си и да избере действия, които са в разрез със собствените му вярвания, ценности и морал? Отново отговорът е очевиден. Въображението също е подчинено на разума, съвестта и волята.

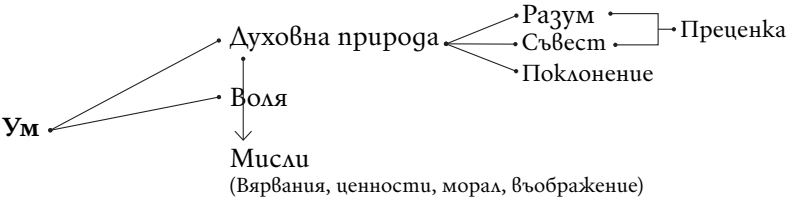

Това, което описах в предходния параграф, е вярно за зрелите – за онези, които имат способността да разсъждават. Но за децата и за тези, чиято способност за разсъждение все още не е напълно развита, вярванията влизат в ума и се установяват в умствената операционна система без здрава оценка за основанията на това вярване. Всъщност всички достигаме зряла възраст с вярвания, ценности и морал, които се нуждаят от коригиране. Като възрастни е наша отговорност да ги оценим за себе си и да запазим всички тези, които са здрави, всичко, което се подкрепя от фактите и истината; но отхвърляме или променяме другите, които са остатъци от начина на мислене на детето. Както апостол Павел го изразява толкова красноречиво: „Когато бях дете, говорех като дете, мислех си като дете, разсъждавах като дете. Когато станах мъж, оставих детските пътища зад себе си“ (1 Коринтяни 13:11).

Чувствата

Крайната способност на ума, която в Божия план е подчинена на всички останали, е тази на *чувствата*. Тя включва целия спектър от емоции, които всички познаваме: тъга, радост, гняв, щастие и всички останали. Но два отделни вида чувства заслужават специално внимание: желанието за взаимоотношения и нашата обич.

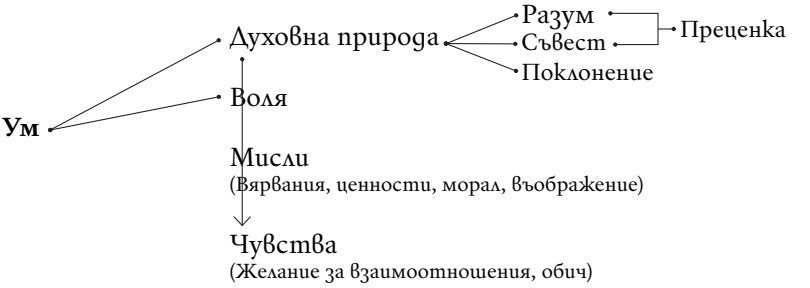

Подтик и копнеж за взаимоотношения

Първо, Бог ни е създал с вродено желание или стремеж към взаимоотношения. Всеки иска да бъде специален, да обича и да бъде обичан, да споделя и да споделят с него, да бъде в близки взаимоотношения. Това желание за взаимоотношения е биологично програмирана част на нашето съществуване. Създателят го е направил част от човешката ни природа.

Някои хора възразяват, че този аспект на ума е поставен под чувствата, а не е включен в нашата духовна природа. Посочват, че Бог е релационно същество и твърдят, че човешките същества, създадени по Божия образ, също са релационни. От тази предпоставка заключават, че трябва да включим този аспект на нашия ум в човешката духовна природа.

Но е важно да признаем, че цялата природа разкрива нещо за Бога (Римляни 1:20) и както всички ние, които сме имали домашни животни, разбираме, че и животните, освен хората, също са

релационни същества. Следователно, докато демонстрира нещо за Бог, желанието за взаимоотношения не ни отличава от животните. Така че не трябва да го разглеждаме като част от своята духовна природа.

По-скоро трябва да държим желанието за взаимоотношения, подчинено на разума, съвестта и волята, като тези висши способности оценяват фактите, обстоятелствата и доказателствата за потенциална връзка и след това разрешават или отхвърлят възможността. Всъщност, без духовната природа да управлява желанието за взаимоотношения, човешките същества биха станали „като груби животни, движени от инстинкти“, владяни основно от страстите си (2 Петрово 2:12).

Нашата обич и привързаност

Второто важно чувство за идентифициране е способността ни да обичаме. Това включва нашите емоционални привързаности, сърдечните ни трепети – чувствата, които развиваме за хората и нещата.

Представете си, че току-що сте си купили нов BMW автомобил. Искате да го покажете на приятелите си и отивате на работното им място. Втурвате се вътре, за да ги извикате, а когато излизате, виждате кола, същата като вашата. Същата, само дето има забележима вдлъбнатина на предната дясна врата. Как реагирате? Може би с краткото: „О, това е много неприятно!“ и бързо се връщате към вълнението по повод новия си автомобил. Но какво ще стане, ако, когато излезете, именно вашата кола ви очаква с голяма вдлъбнатина на вратата? Ще се почувствате ли различно? Това е пример за нашата привързаност, за което говори Библията, когато споменава да пазим сърцето си. Бъдете внимателни към какво се привързвате. Когато пише за обрязването на сърцето със Светия Дух, апостол Павел ни призовава да прекъснем нездравословните привързаности и да укрепим полезните такива (Римляни 2:29).

Оригиналната хармония

Бог е създал ума да работи в съвършен баланс, като се възползва от общуването лице в лице със самия Него. Тъй като Адам прекарва време с Бог, той не само би направил интелигентни избори, които да следват Божията воля, но чрез закона за поклонение всеки аспект на съзнанието му е наситен с Божествения характер. С основен фокус – Бог, неговият ум е предназначен да действа с разум и съвест, оценявайки фактите, обстоятелствата и доказателствата, за да определи какви действия или заключения са най-подходящи. Неговата воля тогава би могла да избере път на действие, определен от разума и съвестта като най-добър. Също така би избрал какви убеждения, ценности и нрави да усвои и практикува, как да използва въображението си, какви привързаности да създаде, как да взимодейства с Бог и с другите и по този начин какъв характер да оформи. За съжаление Адам упражнява волята си в правенето на лош избор и ние ще изследваме последствията от този избор в по-нататъшните глави.

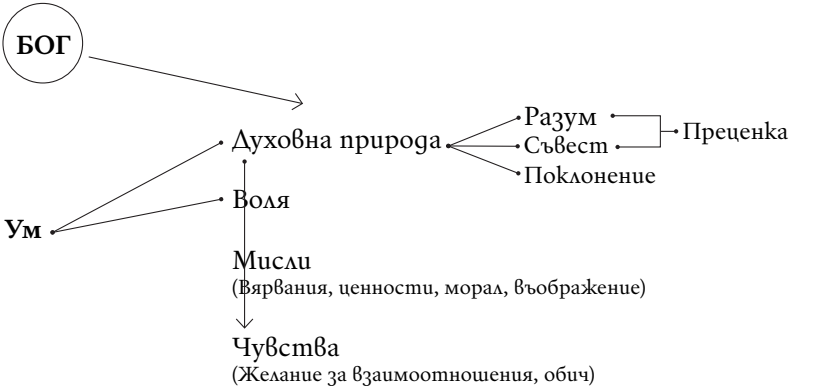

Фигура 1. Умът преди греха

Моделът по-горе е схема на оригиналните способности на ума, на тяхната организационна йерархия и взаимовръзка. За съ-

жаление съществува ужасно объркване. Днес малко човешки умове работят с планираната от Бог хармония. Умът е заразен с деструктивен елемент, който пречи на хармоничното и здравословното умствено функциониране. В следващата глава ще открием разрушителния елемент, който деформира ума и ще започнем да изследваме как да го премахнем.

---

1. Ганди (1869-1948), *Млада Индия* (14 октомври 1926 г.), цитиран в *Колумбийски речник на цитатите*, Columbia University Press. Copyright © 1993, 1995, 1997, 1998
2. Фридрих Ницше (1844-1900), *Гейската наука,* аф. 2,(1887). *Колумбийски речник на цитатите,* Columbia University Press. Copyright © 1993, 1995, 1997, 1998
3. Три години след като Карлос напусна кабинета ми, лекарят, който го беше насочил към мен, ми разказа останалата част от историята. Карлос се върнал в здравната институция, където получавал лечение с „природни средства", и продължил това „лечение" още три месеца без подобрение. Тогава синът му, който живеел извън Съединените щати, научил какво се случва, незабавно се върнал у дома и завел баща си на психиатър, който му предписал антидепресант. В рамките на шест седмици депресията на Карлос напълно изчезнала. Апетитът му станал нормален, започнал да качва тегло, мислите му се прояснили и станали по-организирани. Оттогава вече е способен да се грижи сам за себе си. След няколко месеца дори отново започнал работа като преподавател на непълно работно време.
4. Карл Джаспър, *Пътят към мъдростта,* New Haven: Yale University Press, 1951.
5. Ричард Крийл, *Религия и съмнение: Към собствена вяра* , (Englewood Cliffs, N.J.:Prentice-Hall, Inc.,1977), стр. 31.

Глава 3

Разрушителят отвътре

Егоистичните личности са неспособни
да обичат другите,
но те са неспособни да обичат и себе си.
Ерих Фром

В началото Бог създава първото човешко същество (Адам) по Своя образ. Първоначално човечеството е съвършено – генетично, психически и духовно. Човешките същества притежават чиста съвест, благороден разум и преживяват перфектно поклонение, общувайки с Бог лице в лице, като по този начин всички други способности на ума работят в постоянна хармония и баланс. Принципите на любовта и свободата управляват ума. Мирът и задоволството са постоянен плод на съвършено балансиран ум.

За съжаление това съвършено равновесие не продължава дълго. Човечеството нарушава доверието си в Бога. По свой свободен избор човешката раса прекъсва своята интимна връзка с Бога. Последствията от това са опустошителни и непосредствени. Тъй като хармоничното равновесие на ума се дестабилизира, деструктивен елемент заменя Божието влияние. Нов принцип започва да доминира в човешкия ум.

Егоизмът, себичността изместват любовта и свободата. Човешките същества губят вроденото си чувство за безопасност и сигурност. Преживяването на мир изчезва, те биват погълнати от чувства на страх и вина, което води до стремеж към самосъхранение. Преди егоистичния избор на Адам, човешкият ум е свободен от страх. Страхът е нова и опустошителна емоция, която заразява човешкия ум. Той е резултат от погрешно отно-

шение към Бога и от отделянето от Него. Тъй като човешките същества вече не се доверяват на Господ за благосъстоянието си, възниква принципът за оцеляването на по-силния.

Тъй като Адам без причина избира да наруши доверието си в Бог и да преследва само своя собствен интерес, съвестта му го осъжда за вина. Тази вина, от своя страна, осъжда Адам. Преживявайки осъждането на собствената си съвест, човекът се страхува за живота си и взима нещата в свои ръце. С ум, погълнат от страх и съмнение, вече без любовта и свободата като движещ мотив на сърцето му, с твърдо установения принцип на самосъхранение, той се стреми да се спаси. Бяга и се скрива.

И оттогава човечеството бяга и се крие от Бога. Доверието в Него е изчезнало и егоизмът е върховен владетел. Хармоничното равновесие на ума е разбито и разрушителният принцип на егоизма сега доминира в умствените способности. Без благодатта на Бога човешката раса е обречена.

Егоизмът е деструктивният елемент, който заразява ума. Той не присъства в ума, първоначално проектиран от Бога, но е заразяващ агент, натрапник, който замърсява нашите умствени способности и дестабилизира тяхната функция. Без намесата на Бога и без Неговия план да излекува ума, състоянието на човечеството би било безнадеждно.

Роден егоцентричен

Психиатрите признават егоистичния аспект на нашето съществуване и го наричат егоцентризъм. Това не е придобита характеристика – тя е вродена. Понеже първият човек нарушава доверието в Бога и става егоцентричен, цялото човечество като потомци на Адам се ражда биологично и генетично егоцентрично. Както пише Давид в Псалм 51: „Ето, родих се в нечестие и в грях ме зачена майка ми“ (Псалми 51:5).

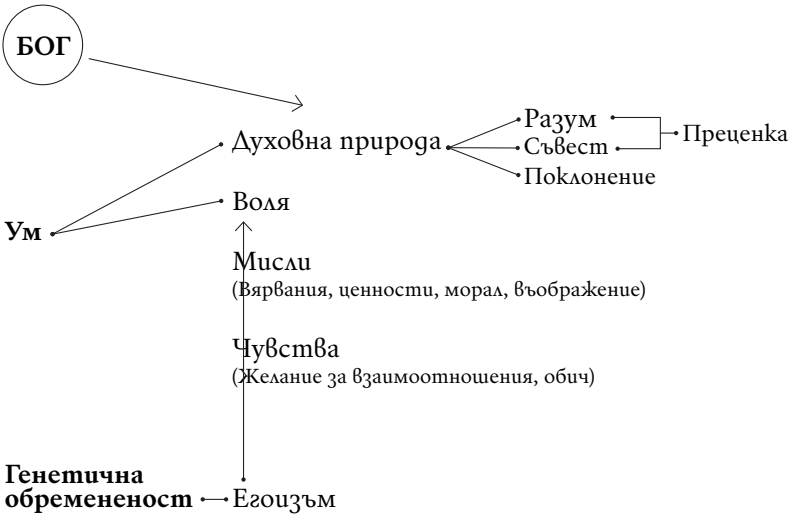

Фигура 2. Умът след грехопадението
и преди обръщането към Бога

Колко кърмачета се интересуват дали майка им е добре отпочинала и нахранена? Нито едно. Бебетата се съсредоточават върху собствените си нужди. Нашето наследство е от Адам. Когато Бог е създал Адам, Той му е делегирал способността да създава същества по свой образ. Точно както Бог е създал Адам по Свой образ, така след греха Адам създава деца, притежаващи неговата природа и качества. Този модел продължава и днес, както всички родители със сигурност забелязват.

Трите пътя на егоизма

Хората изразяват своето биологично предразположение към егоцентризма по три основни пътя (или начина). В превода на Библията на крал Джеймс, в 1 Йоан 2:16 тези тенденции се изброяват като: „похотта на плътта, похотта на очите и гордостта на живота“. В днешния английски просто бихме

казали: чувственост, материализъм и егоцентризъм. Всеки човек има различна подредба на трите белега, някои с по-слаба или с по-силна изява.

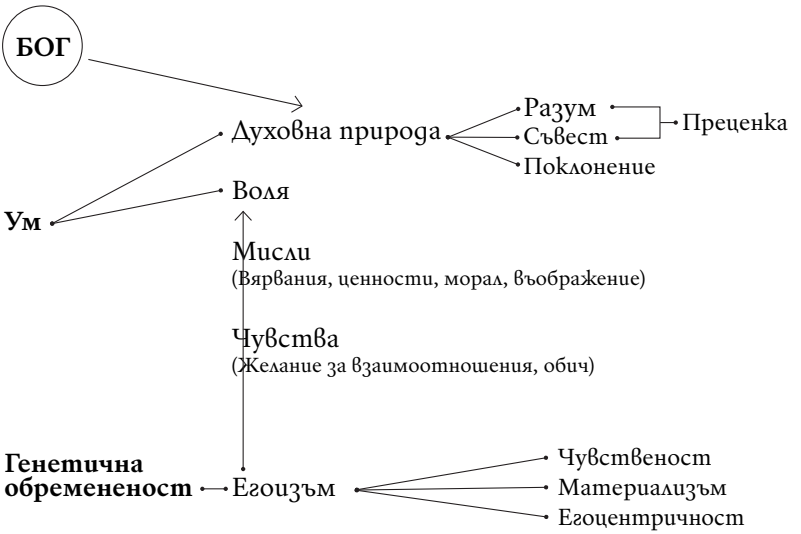

Фигура 3. Умът след грехопадението и преди обръщането към Бога

Измаменият ум

Ако сте запознати с понятията на Зигмунд Фройд, егоизмът е част от ума, който той нарича *ID*. Фройд счита нашия егоизъм (ID) за генетично програмиран двигателен механизъм към секс и агресия, които доминират развитието ни. *Чувствеността* е синоним на това, което той обозначава като секс, и се отнася до всички форми на физическо удоволствие. Докато тази категория със сигурност включва сексуален контакт, включва и наркотици, алкохол, лакомия и всички сетивни удоволствия.

Материализмът е синоним на алчността, която се състои в преследването на материални притежания за сметка

на другите, а *егоцентризмът* включва поставянето на себе си пред другия. Струва си да се подчертае, че и *материализмът,* и *егоцентризмът* са агресивно поведение.

Ако не бъдат преодолени, тези примитивни подтици ще доведат до самоунищожението ни. Но тъй като не признава Божията роля в човешкия живот, Фройд не може да Го включи в своя план за лечение, затова избира единствената логична алтернатива, която е на негово разположение: егото.

Теорията на Фройд просто казва: „Където е ID, ще бъде и егото". В резултат на това фройдистката теория на психоанализата включва процеса на обръщане на ума към вътрешния свят на човека в опит да се изнесе неговото подсъзнателно ID в съзнанието, където може да бъде контролирано, модифицирано и променяно. С други думи, психоанализата е процес на съсредоточаване на ума върху егоистичните желания – инфектиращия, разрушителния елемент на ума – с вярата, че след като тези желания навлязат в съзнанието, човек може да предприеме здравословни промени.

Християнският модел на лечение добавя допълнителни прозрения. Йеремия 17:9 ни информира, че „човешкият ум е измамлив над всичко и напълно нечестив. Кой може да го познае?". Трябва да се обърнем към Бога за Неговата помощ. В противен случай опитите да се разбере умът без помощта на божествено напътствие може в крайна сметка да доведе до по-нататъшна самозаблуда.

Друг важен фактор в процеса на лечението е законът на поклонението, познат още като моделиране. Този закон ни прави да се оприличаваме на това, на което се възхищаваме или покланяме. Каквото идеализираме, независимо дали е човек, Бог, идея или идол, започваме да приличаме на него. Адаптираме се към това, върху което се фокусираме. Ако се съсредоточим върху себе си, ставаме по-егоцентрични. Като тренираме ума си да се съсредоточава върху разрушителния, заразителния

елемент в ума ни, опасната му сила укрепва.
Тази промяна се проявява както в характера, така и в биологията ни. Мозъкът се пренастройва на базата на нещата, които мислим, правим, виждаме и преживяваме. Всъщност, мозъкът непрекъснато се разклонява и увеличава мрежата си от връзки. Изборите, които правим – това, което мислим, вярваме, възхищаваме му се и почитаме, както и поведението, в което се ангажираме – имат дълбоки последици за крайното развитие на нашата невронна мрежа и по този начин – на нашия характер. Софтуерът (това, което мислим) всъщност може да промени хардуера (невронната ни мрежа).

Може би повечето от вас са учили чужд език в гимназията. Ако е така, вероятно помните трудностите, с които се сблъсквахте през първите няколко седмици, учейки дума по дума, страдайки, докато се опитвахте да си спомните и да произнесете тази или онази дума? Докато сте учили и практикували и речникът ви се е увеличавал, в крайна сметка дори и произношението, и синтаксисът ви са се подобрявали. Това се случва, когато мозъкът увеличава невронната си мрежа, броя на клетките и връзките помежду им, необходими за говоренето на новия език.

Но ако сте престанали да говорите този чужд език след завършване на гимназията, какво се е случило с вашето владеене на езика? При продължително използване мозъкът укрепва и разширява невронната си мрежа. Но когато тези пътеки станат неактивни, в крайна сметка се разпадат и изчезват. Същото се случва в целия мозък. Ето защо навиците не могат лесно да бъдат елиминирани: колкото по-силен е един навик и колкото по-дълго е съществувал, толкова повече време и усилия са необходими, за да изчезнат неговите пътища.

Може да се каже, че всичко това е много интересно, но каква роля има в изцеляването на ума? Това е важно, защото имаме властта, използвайки волята, да избираме кои невронни

вериги да получат продължителна употреба в нашия мозък. Чрез избора, който правим, можем да си сътрудничим с Бога за действителното трансформиране на своя характер тук и сега. Когато избираме съвместно с Бога да се държим по начин, който разумът и съвестта ни са определили като най-здравословен, ние получаваме Божествената сила да следваме тези решения.

Помислете за примера на пушачите. Те могат да се молят за освобождението от тази зависимост, но докато не решат да оставят цигарите, ще продължават да пушат. Когато обаче изхвърлят цигарите и потърсят Божията помощ, получават от Бог сила, достатъчна за тази задача. Божествената сила дава възможност на пушачите да понесат агонията на абстиненцията и да изпитат освобождаване от желанието за пушене. По този начин с течение на времето техните невронни вериги се променят и пътищата, които съответстват на навика на тютюнопушенето бавно се разграждат, докато нервните вериги, отговорни за самоконтрола, укрепват.

През септември 1999 г. списание *Природа* публикува научни изследвания, които допълнително подкрепят факта, че действията и изборите ни всъщност водят до физически промени в самия мозък.[1] Проведено със сътрудничеството на учени от Йейлския, Харвардския и Северозападния университети, изследването показа, че употребата на кокаин от човека води до промяна в мозъка, която активира спящи до този момент гени.

Това означава, че определени поведения действително могат да бъдат причинени от гени, които са били изключени; но когато се включат, започват да оказват влияние върху личността. В случая с кокаина тя активира ген, който причинява производството на някои протеини, предизвикващи повишено желание за още повече кокаин.

Телевизията и законът за поклонението

Д-р Брандън Сентеруол провежда изследвания, които

много убедително демонстрират Закона за поклонението (моделирането). Той публикува резултатите си в *Журнал на Американската медицинска асоциация.*[2] В опит да оцени въздействието на телевизионните програми, свързани с насилието в обществото, д-р Сентъруол разработва подробно проучване на насилието в обществото преди и след въвеждането на телевизията. Тъй като иска ясен индикатор за насилие, той се съсредоточава върху процентите на убийствата в Съединените щати.

За да се избегнат възражения, че увеличаването на процента убийства може да се дължи на лесния достъп до оръжия, той сравнява процентите на САЩ с тези в Канада, подобна западна държава, но със строг контрол над оръжието. Накрая сравнява информацията от тези две държави със статистически данни, получени от Южна Африка, където не въвеждат телевизията до 70-те години. Като допълнителна предпазна мярка брои само убийствата, извършени от бели спрямо бели в Южна Африка, за да изключи всяка възможност апартейдската политика на расизъм да повлияе на резултата. Това, което открива, е стряскащо.

След въвеждането на телевизията, процентите на убийствата в САЩ се увеличават с 93 % от 1945 до 1974 година. През същия период убийствата в Канада се увеличават с 92%. Но в Южна Африка, където телевизията не се появява до 70-те години на миналия век, коефициентите на убийства намаляват със 7% от 1945 до 1974 година. Изненадващо, след въвеждането на телевизията през 1975 г., броят на убийствата скача със 130%.

През април 2004 г. професионалното списание *Педиатрия* публикува удивителни изследвания, които показват, че гледането на телевизия от деца увеличава риска от развитие на разстройство, наречено дефицит на вниманието. Времето, през което детето гледа телевизия, променя мозъка! [3]
Тези доказателства, заедно с други изследвания със сходни открития, карат Американската академия по педиатрия да не

препоръчва никаква телевизия за деца под 2-годишна възраст и строги ограничения за по-големи деца. Ясно е, че онова, което гледаме, почитаме, на което се възхищаваме и вярваме, оказва значително влияние върху това, в което се превръщаме.

Ефектът на тялото върху ума

Способностите на ума функционират най-добре, когато тялото е здраво. Умът и тялото не са отделени. Вече обсъдихме ефекта на ума върху тялото. Но също трябва и да помним, че тялото определено засяга функционирането на ума. При физическа болест умът става по-малко ефективен. Например, кой би искал да бъде на изпит, докато има грип и температура 40 градуса?

„Машината" на мозъка може да бъде дефектна

Като говорим за ума, не бива да забравяме, че физическите нарушения накърняват функционирането му. Раздялата на човечеството с Бог не само е отслабила ума с егоизъм, но и е подчинила мозъка на болести и физически дефекти.

Болестта на Алцхаймер и инсултът, както и шизофренията, и други разстройства засягат самия физически мозък (хардуера) и впоследствие нарушават функционирането на ума. Понякога възстановяването на състоянието изисква биологични интервенции (за лечение на хардуера), но в други случаи са необходими социални, психологически или духовни интервенции (за лечение на софтуера). Това прави психиатрията толкова предизвикателна и вълнуваща.

Като психиатър често използвам лекарства за стабилизиране на биохимията на човека. Медикаментите могат да сведат до минимум въздействието на генетични или предизвикани от средата дефекти в мозъка. Някои от моите християнски пациенти имат затруднения с това и дори изпитват вина, когато приемат психиатрични лекарства. На някои им се налага да изтърпят и критиката на доброжелателни приятели, за

това, че са приемали подобни лекарства.

Напомням на моите пациенти, че когато Адам отпада от благодатта, генетичните дефекти започват да навлизат в нашето ДНК. Като раса сме станали подвластни на болести и смърт. По тази причина нашите мозъци не работят толкова ефективно, колкото Адамовия, когато е създаден директно от Божията ръка. Мозъците ни могат и често имат различни дефекти в действителната молекулярна структура и функциониране на клетките. Хардуерът на нашия умствен компютър понякога е дефектен и лекарствата често могат да подобрят функционирането му.

Неотдавнашно откритие, публикувано в *Американски журнал по психиатрия*, явно илюстрира това.[4] Д-р Майкъл Игън и сътрудниците му откриват, че една случайна генна мутация на хромозома 22 променя функцията на паметта.[5] Лекарствата могат да компенсират тази биологична слабост, да намалят интензитета на нездравословните чувства и да подобрят ефективността на мозъка, като по този начин съдействат за укрепването на разума и съвестта и улесняват възстановяването на баланса в умствените процеси.

Признавайки връзката между тялото и ума, също е разумно да се помни значението на здравословния начин на живот. Той оказва пряко влияние върху психическото ни състояние, тъй като колкото по-здраво е тялото, толкова по-здрав и ефективен е умът. И обратно, един нездравословен начин на живот ни пречи да постигнем пълния си умствен потенциал, защото подкопава здравословната мозъчна функция. Това е причината за здравните закони, дадени в Библията. Бог иска Неговите хора да имат възможно най-здрав ум, но постигането на това изисква най-здраво тяло.

---

1. Келц, Макс Б. и други. „Изразяване на транскрипционния фактор делта-ФосБи в мозъка контролира чувствителността към кокаин“, *Природа* 401,

272-276 (16.09.1999) DOI: 10.1038 / 45790.
2. Сентъруол, Б.С. „Телевизия и насилие“. Журнал на Американската медицинска асоциация 267 (1992): 3059-3063.
3. Кристаки, Д. и други. „Ранна експозиция на телевизията и последващи атентативни проблеми при децата“. *Педиатри* 113: 4 (2004): 708–713.
4. Игън, М. и други. „Човешкият геном, мутациите“. *Американски журнал по психиатрия* 159: 1 (2002): 12.
5. Мозъкът се състои от милиарди неврони (мозъчни клетки), подредени в сложни мрежи. Отделните мозъчни клетки комуникират помежду си чрез освобождаване на химически сигнали, наречени невротрансмитери. След като клетката изпраща сигнала, освобождава своя невротрансмитер, той бързо активира помпите за повторно поемане (като прахосмукачки), за да изсмучат невротрансмитера за преопаковане и повторна употреба. В някои области на мозъка, където помпите за повторно поемане са по-стари, някои от освободените невротрансмитери остават в течността извън клетките. Мозъкът има ензими, предназначени да премахнат останалите невротрансмитери, за да се предотврати претоварването или натрупването.
Префронталната кора, частта от мозъка непосредствено зад челото, е мястото, където мислим и разсъждаваме. Префронталната кора има по-малко помпи за повторно поемане, така че повече невротрансмитери остават извън клетките след стимулиране. Един особен невротрансмитер, допамин, е важен за доброто мислене и добрата памет. Ензимът, който разгражда допамина, се нарича Катехол-О-метилтрансфераза. Генът, който произвежда Катехол-О-метилтрансфераза, се намира на хромозома 22. Д-р Игън и сътрудниците му откриват, че произволна мутация на гена, която прави Катехол-О-метилтрансферазата на хромозома 22, е влязла в човешкия ген. Ето защо могат да бъдат намерени две генетични форми на гена: една форма с аминокиселинен валин (Вал) в позиция 108 на гена; другият с аминокиселината метионин (Мет) на позиция 108.
Тъй като всеки човек има два комплекта хромозоми (един от майка си и един от баща си), съществуват три възможни генетични комбинации: Мет / Мет, Мет / Вал, Вал / Вал. Интересното е, че Катехол-О-метилтрансфераза с Мет ген е чувствителен към топлината и показва по-ниска активност при телесна температура. Следователно, хората с комбинация Мет / Мет или Мет / Вал имат по-ниска активност на Катехол-О-метилтрансфераза и впоследствие по-високи нива на допамин в префронталната им кора от тези с комбинация Вал / Вал. Тестовете за памет показват, че хората с комбинация Вал / Вал се представят по-лошо при тестовете за краткосрочна памет, отколкото тези с гена Мет. А тези с комбинация Мет / Мет имат по-добри резултати от тези с комбинацията Мет / Вал. Това проучване показва, че една генетична мутация може директно да повлияе на мозъчната химия с последваща промяна във функцията на паметта.

Глава 4

Нарушаване на баланса

Предходните две глави изследваха модела на първоначалната йерархична структура на ума и как разрушителният елемент на егоизма го заразява. В тази глава ще разгледаме какво се случва, когато умът работи в обратен ред на оригиналния си дизайн. Ще открием какво се случва, когато позволим егоистичните желания и чувства да не са под контрол. Също така ще продължим да търсим отговор на това как да възстановим баланса и да излекуваме ума.

Млада майка

Представете си себе си като млада майка. Изминала е една седмица от раждането на първото ви дете. Вече сте у дома, а съпругът ви през седмицата работи извън града. Ставате рано, грижите се за бебето, работите дълго по многобройните си домашни задължения и в 23:30 ч. пропълзявате в леглото, изтощени.

В 2:00 часа през нощта вашето бебе, мокро и гладно, започва да плаче. *Чувствате* ли огромно желание да станете и да се погрижите за него? Не, но бързо *разсъждавате* за нуждите му и за вашата отговорност към него. *Съвестта* ви убеждава, че трябва да изпълните дълга си и впрягате цялата си воля да станете и се захванете с грижите по детето. След това се връщате в леглото и спите през останалата част от нощта.

Когато се събудите на следващата сутрин, как се чувствате относно себе си? Изпитвате ли удовлетворение за добре свършената работа? Може би и малко родителска гордост – „Аз съм наистина добра майка!“. Самочувствието ви се повдига малко, увереността ви се увеличава и цялостното ви чувство за благополучие остава непокътното.

Но нека обърнем реда и вместо да оставим разума и съвестта да водят, оставим *чувствата* да ни контролират. 2:00 часа сутринта е и вашето бебе започва да плаче. Не ви се става, така че не го правите. Обръщате се на другата страна, запушвате уши с възглавницата, напомняте си колко много заслужавате почивката си. Всъщност, дори може да си кажете, че ще бъдете още по-добър родител сутринта, защото ще сте добре отпочинали. На следващата сутрин ставате, за да откриете, че детето ви е изтощено от цяла нощ плач и все още е мокро и гладно. Сега как се чувствате? Изпълнени с вина и срам? Може би не можете да издържате на такива емоции, гледате го и казвате: „Това е само по твоя вина! Ако не се държеше така, нямаше да бъда в това положение!“. Какво се случва с вашето самоуважение? С вашата самооценка? Имате ли в случая по-голямо усещане за мир и благополучие?

Когато позволяваме на чувствата да контролират волята, това винаги води до разруха.

Мажоретка

Представете си 16-годишна мажоретка на гимназиален футболен отбор. Очите й са насочени към капитана на отбора. Всеки път, когато той минава покрай нея, тя подскача малко по-високо и поздравява малко по-силно, надявайки се, че той ще я забележи. Накрая той го прави и я кани на среща. И още на тази първа среща се опитва да бъде интимен с нея. Нейните разум и съвест веднага казват: „Не, не искам да правя това! Аз не съм такова момиче!“. Но *чувствата* й са объркани и несигурни. *„Не*

искам той да ми се ядоса – си казва тя. – *Искам да ме харесва. Не искам да ме отхвърли!*“ Страхът от отхвърляне и копнежът да бъде обичана я изкушават да отстъпи.

Ако в този момент тя послуша разума и съвестта си и му отговори „Не!“ и остане сама в колата, как ще се почувства? Неловко, тревожно, напрегнато? Но как ще гледа на себе си през следващите седмица, месец, година? Дали нейното самочувствие ще се издигне, или ще спадне? Какво ще стане, ако позволи на чувствата й да определят нейното решение и позволи на момчето да стане както той иска? Тогава какво би се случило с нейното самоуважение и самоувереност? Право надолу. Когато чувствата поемат контрол, резултатът винаги е смут и разруха.

Замислете се за живота си и си спомнете 10-те ваши действия, за които съжалявате най-много – неща, които бихте предпочели никога да не бяхте извършили. Колко от тях са настъпили след разумен и добросъвестен преглед на фактите и обстоятелствата? И колко са се основавали на чувствата? Всеки човек – без изключение – на когото зададох тези въпроси, призна, че е валидно второто.

Пасторска съпруга

Първите две аналогии демонстрират опустошителното въздействие върху самочувствието и самооценката, когато чувствата водят. Но някои биха могли да се противопоставят на това, казвайки че вредата е настъпила, защото са били престъпени морални норми, а не просто защото чувствата са били водещи. Други могат да твърдят, че дори чувствата да са решаващи за взимането на решения, ако не нарушават морала, няма да се случи нищо лошо. Ако споделяте тази мисъл, помислете за историята на Етел по-долу.

Жената дойде при мен, защото търсеше помощ. Страдаше от хронична депресия, ниско самочувствие и чувство за несигурност.

Като съпруга на местен пастор тя се срамуваше да потърси услугите ми. Етел и съпругът й бяха работили заедно почти 30 години и бяха служили на много църкви. Като съпруга на пастор, тя многократно бе консултирала хора с проблеми от своята църква, но сега не бе в състояние да намери мир за собственото си сърце.

Описа как е била отгледана в религиозно семейство от строги, но любящи родители. Не откриваше случаи на класическо малтретиране в дома си като дете, но родителите й строго бяха регулирали поведението й и я бяха критикували за всякакви действия, отклоняващи се от ревностните им идеали. Никога не бяха насърчавали Етел да задава въпроси или да мисли самостоятелно. Вместо това й бе казвано просто да следва насоките на своите родители и тези на Бог.

Тъй като бе израснала изключително чувствителна към критиката, тя постоянно се нуждаеше от одобрението и приемането на другите. Това правеше почти невъзможно за нея да изрази мнението си или да държи на своето, да не би да обиди някого и след това да се изправи срещу неговото неодобрение.

Етел беше любезна, търпелива, щедра, обичана и уважавана от всички. Никой в църквата не можеше да си спомни момент, в който да е била груба или нелюбезна. И все пак тя се чувстваше самотна, изолирана, неоценена и депресирана. Въпреки многото години в служене на хората и въпреки че правеше това, за което вярваше, че е Божията воля, не можеше да разбере защо продължава да страда от хронична несигурност и ниско самочувствие.

По време на нашите сесии Етел описа един инцидент, който разкри основния проблем в живота й. Посещавала клас в местен колеж и имала окончателни изпити, планирани за четвъртък. Решила да посвети сряда вечерта преди изпита за последната си подготовка. Във вторник на изпитната седмица Дорис, органистката на църквата, се обадила на Етел да й съобщи, че няма да може да свири на богослужението в средата на седмицата и я попитал дали би свирила вместо нея.

Разумът и съвестта на Етел веднага стигнали до извода, че в сряда вечер тя трябва да учи и че не може да отиде в църквата. Точно толкова бързо обаче потокът от чувства я връхлетял: *„Не искам Дорис да ми се ядоса. Искам да ме харесва. Може да си помисли, че не подкрепям църквата и служението на съпруга си“.* И въз основа на страха си от отхвърляне и това, което другите биха могли да си помислят, Етел решила да отмени плановете си за подготовка за изпита и вместо това поела свиренето на орган в църквата.

Какво се случило със самочувствието на Етел? Със самоувереността ѝ? Със самоуважението ѝ? Всички те се сринали. Не защото свиренето на орган в църквата е неморално – всъщност това е доста здравословна дейност, когато се прави с правилните подбуди. Самочувствието ѝ се сринало, защото взела решение, основано на чувството за страх и несигурност, а не на истината и на фактите. Тя се противопоставила на собствената си преценка и позволила на емоциите на страх и несигурност да я контролират. В собственото си мислене се е почувствала слаба и нерешителна. В резултат загубила уважение към себе си.

За щастие, Етел скоро осъзна и осмисли дългогодишния си модел на нездравословно вземане на решения. В продължение на години тя бе базирала отговорите си върху това, с което мислела, че ще се хареса на другите, а не на това, което смятала за най-разумно и правилно. Призна, че не е развила способността да разсъждава самостоятелно, а бе позволявала на другите да мислят вместо нея.

Този факт води до неспиращ кръговрат от понижено самоуважение, което от своя страна води до нарастваща нужда от одобрението на другите. Също така се стига до повишен страх от отхвърляне, което на свой ред води до още повече решения, взети въз основа на страха, и до все по-ниско самочувствие.

Когато Етел започна да приема спокойно неодобрението или

разочарованието на другите и да взема разумни и здравословни решения – просто защото са разумни и правилни – нейните самочувствие и самоувереност започнаха да нарастват.

Какво й позволи да се промени? Бог, като Източник на цялата истина, пръскаше истината навсякъде около нея. Но истината е безполезна, освен ако не бъде разбрана и приложена. Етел започна да упражнява разума и съвестта си, за да мисли самостоятелно и да извлича собствени заключения. Започна да търси и да прилага истината в живота си, като упражняваше волята си да действа и да прави свои избори, независимо от това, което мислят другите. С други думи, тя осъзна чувствата си на страх, болка, самота и копнеж за одобрение, но призна, че продължаващото предаване на такива емоции само задълбочава проблемите й. Непрекъснатото предаване под контрола на чувствата й бе всъщност отхвърляне на истината и само пречеше на нейното изцеление. Диаграмата по-долу илюстрира тази битка.

„Трябва ли да се преструвам, че не изпитвам чувства?“

Много от моите пациенти изпитват затруднение да поставят волята си под управлението на разума и съвестта, защото чувствата им са много силни и през целия си живот са били тяхна основа за вземането на решения. Често ми казват, че докато почувстват нещо за правилно, за тях то не е реално. С чувство на отчаяние ме питат: „Трябва ли да се преструвам, че не изпитвам чувства?“.

Въобще не! Помнете аналогията, в която току-що сте се върнали у дома с новороденото си бебе. Представете себе си вкъщи с мъничкото същество. Отново е 2:00 ч. Този път обаче, вместо детето да плаче, телефонът звъни. Обажда се най-близката ви приятелка, която е планирала филмова нощ и иска да се присъедините към нея. Вашите чувства бързо казват: „Не! Спи!“. Вашият разум незабавно разглежда чувствата ви в светлината

на обстоятелствата. В съгласие с чистата съвест, отхвърляте предложението и се връщате да спите. Забележете обаче – дори и в тази ситуация чувствата не са контролиращи. Разумът и съвестта се основават на факти, доказателства и истина; и предвид настоящите обстоятелства, вие решавате кое е най-разумно и подходящо.

Напомням на моите пациенти, че чувствата също са данни, информация, която трябва да позволим на разума и съвестта да оценят и след това да действат, но не базирани единствено на чувствата, а на фактите, доказателствата, на истината и обстоятелствата, свързани с чувството.

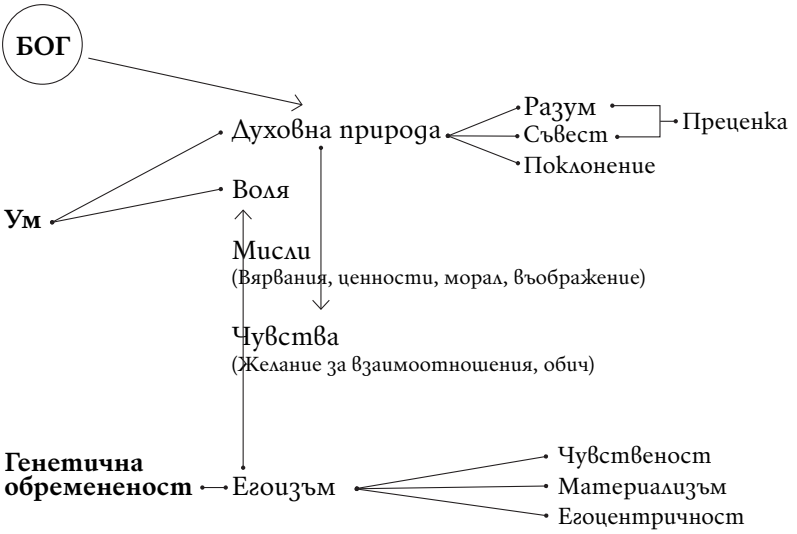

Фигура 4. Умът след грехопадението
и след обръщането към Бог

Чувствата могат да лъжат!

Това, което всички мои пациенти не осъзнават, когато за пръв път идват на терапия е, че *чувствата могат да лъжат!* Толкова много хора погрешно вярват, че ако се чувстват добре, то нещото трябва да е правилно. Но Библията казва в Яков 1:13, 14: „Никой, който се изкушава, да не казва: Бог ме изкушава, защото Бог се не изкушава от зло и Той никого не изкушава. А който се изкушава, се завлича и подлъгва от собствената си страст“ (или чувства). Този пасаж ни информира, че нашите чувства са тези, чрез които най-често сме се заблуждавали.

Алис бе отчаяна, когато пристигна за първата си среща с мен. Косата й беше руса и сплъстена, а гримът й беше прекалено тежък. С умерено наднормено тегло, тя носеше дънки с два размера по-малки от нейния, а нагоре беше със силно акцентираща ватена блуза с брокатена илюстрация на чудовищен камион. Беше още и с яркочервен лак за нокти и с червило, което се простираше извън границите на устните й. На всяка ръка имаше най-малко по седем пръстена, два пръстена за вежди, надвиснали над дясното й око, и множество други по всяко ухо. Миришеше на тютюн и изглеждаше на 50 г., но всъщност беше само на 37.

В първите сесии коментарите й бяха трудни за следване, тъй като скачаше от тема на тема и от проблем на проблем. Всеки път, когато се опитвахме да се справим с един проблем, тя незабавно представяше още няколко в неистова рецитация на безпомощна безнадеждност. Животът й беше хаотичен, без фокус и без никакви доказателства за наличие на някакъв самоконтрол. Правеше всичко, което чувствата я подтикваха да върши. Омъжена за трети път и с три деца, тя смяташе живота си за мизерен, но нямаше представа как може да го подобри. Страдайки от изключително ниско самочувствие и хронично чувство на безполезност, тя не можеше да си спомни време, в което да е била щастлива или в мир със себе си.

След като споделях с Алис йерархията на ума и значението

на базираните върху факти (а не върху чувствата) решения, тя започна да разбира принципите и да постига скромен напредък. За съжаление, точно като започна да показва истинско подобрение, всичко стигна близо до разпадане.

Един ден тя разкри пред мен, че е привлечена от съпруга на най-добрата си приятелка. Заяви, че копнее да преживее афера с него – нещо, което многократно повтаряше по време на сесията: „Но д-р Дженингс ще се почувствам толкова добре!“. Затова започнах да й задавам някои въпроси, основани на реалността:

„ Би ли било добре за вашия съпруг, ако имате връзка с съпруга на най-добрата си приятелка?”

„Не.“

„Би ли било добре за най-добрата ви приятелка, ако имате афера със съпруга й?”

Отново отговори „Не“.

„Би ли било добре за децата ви? За децата на приятелката ви? И в крайна сметка би ли било добре за вас и за нейния съпруг?”

Всеки път тя неохотно отговаряше „Не“.

До този момент поне осъзна, че трябва да избира между две възможности: Можеше да приеме фактите, които разумът и съвестта са установили като най-правилни, и да не се впуска в преследването на подобна афера. Но можеше да последва и чувствата си и да избере да се ангажира с тези напълно нездравословни отношения.

Какво мислите, че би се случило със самочувствието и самооценката й, ако би преживяла тази афера? Как мислите, че щеше да се отрази на настроението й? Алис се бореше със себе си, но в крайна сметка избра да последва разума и съвестта. Реши да упражни волята си и да не търси аферата. И познайте какво? В рамките на две седмици чувствата й към мъжа напълно изчезнаха и нивото на самоувереност у нея продължи да нараства.

Глава 5

Законът за свободата

„Никой човек не е получил от природата правото
да дава заповеди на други. Свободата е дар от Небето
и всеки индивид от същия вид има право да й се наслаждава,
щом се наслаждава на разума си“
Дени Дидро

Джони изглеждаше като уплашено дете – наранена, копнееща за успокоение, за помощ, но въпреки това се страхуваше да се обърне и да поиска подкрепа, ужасена, да не бъде отново наранена. Ръцете й трепереха нервно, а тъмните й очи се движеха налявонадясно, очевидно стремейки се да избегнат срещата с моите очи. Удивителните черти на 23-годишната жена показваха следи от детска невинност, скрити зад стената на болка и страх. Тя говореше тихо и колебливо, гласът й трепереше неспокойно. Докато я придружавах до кабинета ми, си помислих *какво ли ще ми каже? Какво я обезпокои? Защо изглежда толкова уплашена и неуверена?*

Влизайки в кабинета ми, тя веднага избухна в плач. През сълзи описа как някога е била уверена и жизнена млада жена, която с лекота е организирала приятелите си за уикенд извън града или пък е изнасяла успешни презентации в училище. С лека усмивка ми каза, че е била председател на класа. Спомняше си времето, когато била популярна, енергична и забавна, но всичко това се променило, когато на 19-годишна възраст се омъжила за любимия си от гимназията. През първите няколко месеца връзката им изглеждала перфектна, но скоро след медения месец съпругът започнал да пие и да става все по-изискващ, критичен и контролиращ.

Ако Джони пожелаела да излезе с някоя от приятелките си, той й забранявал и ако се опитала да се противопостави на забраната му, ставал враждебен и заплашващ. Винаги когато му хрумнело, той й нареждал – независимо от това, което тя вършела – да се съблече и да легне там, където е, за да може той да се облекчи. Ако тя кажела „не", я биел. Накрая тя окончателно спряла да се съпротивлява и вместо това се подчинявала на всичките му команди.

До времето, когато дойде при мен, Джони вече бе депресирана, объркана, несигурна, нещастна и отчаяна. Изумителната промяна в брака й я бе обезсърчила напълно. Тя нито разбираше какво се е объркало, нито какво да направи.

В тази Вселена имаме закон, определен от самия Бог, наречен Закон за свободата. Това не е правило или нормативна уредба, нито произволна заповед от могъщ владетел. Всъщност това е универсална реалност, каквато е и законът за гравитацията. Помислете за този закон. Не е нужно да знаете за него, за да може да действа. Нито пък трябва да вярвате в него, за да усетите последиците му. Всъщност дори можете да отречете, че изобщо съществува. Но ако се изкачите с асансьора до върха на Емпайър Стейт Билдинг и обявите, че не съществува такова нещо като закон за гравитацията и след това скочите от сградата, бързо ще се окажете под „юрисдикцията" на онова, чиято действителност отричате. Нарушаването на закона за гравитацията има съпътстващи последици, независимо дали човек ги очаква, или не.

Законът за свободата работи по подобен начин, независимо дали вярваме, че го има и дали го признаваме. И нарушенията на този закон винаги водят до напълно предвидими вредни последици.

Предложение без свобода

Представете си случай на млада жена, която се запознава с мъжа на мечтите си. Един ден, след като се познават от няколко

месеца, той я води в специален ресторант, след което си правят романтична разходка в градината. С мека музика на фона, той коленичи и я моли да се омъжи за него.

Осъзнавайки важността на решението, младата жена моли за няколко минути да обмисли отговора си. Нейното колебание го прави неспокоен, той изважда пистолет от джоба си, насочва го в главата ѝ и заявява: „Виж, аз те извеждах на срещи, купувах ти цветя, вложих в теб време и пари. По-добре да се омъжиш за мен и по-добре да ме обичаш, защото, ако не го направиш, ще те застрелям тук и сега!“.

Какво мислите, че ще се случи в сърцето на младата жена? „О! Ти си онзи силен мъж, за когото винаги съм копняла“? Разбира се, че не! Всички признаваме, че такова отношение би причинило страх и отвращение, които в крайна сметка водят до бунт. Тя би поискала да се измъкне от него възможно най-скоро.

Нашата илюстрация разкрива първите две предсказуеми последици, които настъпват, когато някой нарушава Закона за свободата: *винаги унищожава любовта и подбужда бунт.* Това се случва при обстоятелства, когато нашите свободи се нарушават.

Лазаня

Представете си жена, която иска да изненада съпруга си с любимото му ястие. След като е работила няколко часа в кухнята, за да подготви специалната си лазаня, която знае, че той обича, тя я поставя във фурната, за да бъде готова, когато той се прибере от работа.

Но по пътя към дома съпругът ѝ се обажда и обявява: „Имах ужасен ден в работата. Искам да вечерям лазаня, затова отивай в кухнята веднага и я сготви! И по-добре внимавай да е готова, когато се прибера вкъщи, защото...“. Без да дочака отговор, той затваря.

Какъв тип реакция бихте очаквали от съпругата? Тя знае, че лазанята вече се готви във фурната. Не смятате ли, че сега

най-вероятно би й се искало да я изхвърли? Дали нарушаването на нейната свобода от страна на съпруга й ще предизвика реакция на бунт? Да, любовта загива и бунтът се надига, когато бъде нарушена свободата.

„Ще поръчам кока-кола“

Сега си представете, че сте в ресторант с вашия съпруг. Сервитьорката пита какво искате да пиете. Вие отговаряте: „Ще си поръчам кока-кола“. Но вашият съпруг веднага се намесва: „Не, тя не може да си поръчва кола – донесете й мляко“. Как бихте отговорили? Това нарушаване на свободата ви би ли увеличило или би намалило любовта ви? Бихте ли почувствали по-голяма близост към съпруга си или това би ви отблъснало?

Всички нарушения на Закона за свободата имат един и същи резултат: любовта се разрушава и се надига бунт. Единствената променлива е в степента. По-големите нарушения на свободата имат по-опустошителни резултати. В случая на гравитацията, скочете от малко по-висок бордюр и може просто да си изкълчите глезена. Но падайки от 20-метрова сграда, най-вероятно ще умрете. И в двата случая действа законът за гравитацията, като единствената променлива е степента на увреждане, която би се случила при незачитането му.

Защо Бог използва толкова много сила?

Бог е вложил огромни усилия, за да ни покаже, че нарушаването на свободата не възстановява любовта. Веднъж Той е използвал силата Си, за да унищожи целия свят с потоп (Битие, 6-10 гл.). Това е била невероятна демонстрация и използване на могъщество, но получил ли е Бог това, което е желаел? Дали това е довело до лоялност и до възстановяване на единството Му с човечеството? Защо след Потопа са построили Вавилонската кула? Защото не са вярвали, че има Бог, или защото не са Му се доверявали, че никога повече няма да унищожи света?

Бог е използвал Своята сила, за да убие първородните в Египет (Изход 11:1-12: 30) и после да потопи войската на фараона в морето (Изход 14:23-28). Гърмял е от Синай в мощна демонстрация на сила и всички израилеви синове са били уплашени (Изход 20:18,19). Когато Бог демонстрира силата Си по такъв начин, възстановява ли се единството Му с човечеството и доверието на хората в Него? Или следва бунт и 40 дни по-късно евреите вече се покланят на златно теле? (Изход 32:1-8).

На планината Кармил Илия предизвиква да падне огън от небето и целият народ пада по лице, възкликвайки: „Господ е Бог, Господ е Бог“ (3 Царе 18:39). Но след тази страхотна демонстрация на мощ, хората от Израел реагират ли с вечна вярност и лоялност? Или отговарят с повтарящи се бунтове и идолопоклонство (вижте книгите на пророците Исая, Йеремия, Амос, Осия и Михей)?

Бог казва чрез пророк Захария: „Не чрез сила, нито чрез мощ, Но чрез Духа Ми, казва Господ на Силите“ (Захария 4:6). И как действа Духът? Чрез истина, любов и свобода. Бог печели сърцето чрез разкриване на истината в любов и като ни оставя свободни да стигнем до собствени заключения (Ефесяни 4:15).

Любовта изисква свобода

Когато Луцифер се разбунтува (вж. Исая, 14 гл., Йезекиил, 28 гл.), Бог не използва силата Си, за да принуди ангела да се подчини. Не използва силата Си, за да накаже и да унищожи. Вместо това избягва силата, защото тя е в противоречие с Неговите методи и принципи. В Своето всезнание Бог осъзнава, че използването на принуда само подбужда към по-голям бунт. Тя не възстановява единството, хармонията и любовта. Любовта изисква свобода!

Спешни мерки

Ако мощта и силата не постигат Божията цел за единство, тогава защо Той ги използва толкова много в Стария Завет?

Бог поема голям риск да бъде неразбран от използването им в миналото. При извънредни ситуации голямата любов поема големи рискове. Но не трябва да бъркаме извънредните мерки с нарушение на Закона за свободата.

Разположен в северозападния ъгъл на Джорджия, Държавният парк Клаудленд Каньон носи името си от красивия изглед, който се вижда от върховете на стръмните каньони. Представете си, че вашето семейство отиде на екскурзия на това място. Децата ви се смеят и играят, когато забелязвате, че синът ви гони фризби, което лети към края на скалата. Какво правите? Бихте ли извикали? Разбира се! И ето, викате: „Спри!". Но той е толкова увлечен в това, което прави, че не ви чува. Така че вие викате по-силно, но вятърът духа и заглушава думите ви. Докато детето все повече се приближава към края на скалата, крещите ли от дъното на белите си дробове в опит да спасите живота му? Разбира се, че го правите! „СПРИ ВЕДНАГА!! КАЗАХ, СПРИ!". Най-накрая вашата настоятелност дава резултат, но също така е неразбрана. Четирима туристи от другата страна на каньона, нямат видимост към вас, но чуват виковете ви и мислят: *„Какъв ужасен родител! Никога не бих се отнасял така към детето си"*.

Понякога рискуваме ли да бъдем неразбрани при извънредни обстоятелства? Помислете за огромните рискове, които Бог е поел, когато е „повишавал гласа" Си в миналото.

Представете си, че сте на мястото на учител в начално училище, който току-що е върнал децата в стаята след голямото междучасие. Те все още се смеят и шумят, когато ви информират, че в сградата се крие въоръжен мъж и трябва да се евакуирате веднага. Когато се опитвате да привлечете вниманието на децата, те не ви чуват, защото са твърде шумни. Повишавате ли гласа си, извиквате ли, ако е необходимо, за да запазят тишина, да възстановите реда и да ги изведете в безопасност? Бихте ли рискували да прибегнете към подобно

поведение – определено не характерно за вас – дори ако някои от учениците се приберат вкъщи и кажат на родителите си, че учителят е крещял по тях?

Историята разказва за един американски военен кораб, който прекосявайки Атлантическия океан по време на Втората световна война, е ударен от торпедо и започва бавно да потъва. Войниците са под палубата и много от отделенията там започват да се наводняват. Люкът на палубата се отваря и паникьосаните мъже хаотично се опитват да излязат. Когато обаче един войник се опитва да изкачи стълбата, за да стигне до палубата, двама или трима други го издърпват, а следващ скача на стълбата, само за да бъде издърпан от още няколко. Всички, ужасени, се борят за единствената стълба, водеща към палубата.

На палубата са офицерите, които крещят за ред, но мъжете отдолу, изпаднали в паника, не чуват. Тъй като нивото на водата продължава да се покачва, всички те ще загинат, ако редът не се възстанови незабавно. Изведнъж стрелба процепва въздуха – един от офицерите на палубата взима пушка и стреля към отделението долу, убивайки няколко войника. Действието му незабавно спира паниката и останалите са спасени.

Началото на мъдростта

Бог поема голям риск да използва Своята мощ и сила. Прави го не защото предпочита да върши нещата по този начин, а поради извънредните ситуации, с които трябва да се справи. В книгата „Притчи“ четем: „Страхът от Господа е начало на мъдростта“ (Притчи 9:10), а не краят на мъдростта! Когато сте извън контрол – почитате златно теле и участвате в оргия в подножието на Синай – Божественото гърмене може да ви накара да спрете разрушителното си поведение достатъчно дълго, за да се вслушате. Посланието към всеки от нас е следното: Ако слушате Бога и прекарвате време с Него, ще откриете, подобно

на Мойсей, че няма нужда да се страхувате (вж. Изход 20:20).

Когато нещо нарушава нашата свобода, то винаги води до бунт и до неизбежно унищожаване на любовта. Невъзможно е любовта да съществува в атмосфера без свобода. Ако не сте сигурни, опитайте го върху вашия брачен партньор. Кажете му, че ако той не ви обича, ще го убиете. Ограничавайте свободата му и вижте как това ще се отрази на любовта му.

Законът за свободата е един от основните принципи на Божието управление. Тъй като Бог е любов, Той задължително *трябва* да уважава свободата и индивидуалността на Своите интелигентни създания. Да направи друго, това би разрушило любовта им и би подбудило у тях бунт.

Савел от Тарс не разбира

Законът за свободата е истина, която дори апостол Павел първоначално не разбирал. Помните ли случилото се с него? Преди обръщането му по пътя за Дамаск, той бил известен като Савел от Тарс. И какви били неговите методи за „вразумяване" на последователите на Христос? „Евангелизирал", ескортиран от охранители на храма, като използвал сила, принуда, изтезания и лишаване от свобода в опит да върне християните обратно към традиционния юдаизъм. Дори пазел горните дрехи на онези, които убили с камъни първия мъченик, Стефан (Деяния 7:57-8:1).

Но след случилото му се по пътя за Дамаск, когато възниквали спорове по религиозни въпроси, Павел пише в Римляни 14:5: „Всеки да бъде напълно уверен в своя ум". С други думи, представете истината с любов и оставете хората свободно да направят своя избор (Ефесяни 4:15).

Преди да стане апостол на Христос, той използвал методите на Сатана, но след срещата си със Спасителя неговите методи се променили и той започнал да практикува Закона на свободата.

Христос и Законът на свободата

Ако нарушенията на Закона за свободата *винаги* водят до унищожаване на любовта и до бунт, тогава защо Исус не престава да обича, когато някой наруши Неговата свобода? Когато Христос е вързан, бит и разпънат, защо не спира да обича, ако наистина нарушаването на свободата *винаги* унищожава любовта?

Откриваме отговора в доброволното Му предаване: Христос никога не загубва Своята свобода. Той не е разпънат против собствената Му воля, а в съответствие с нея.

В Гетсимания Христос предава съдбата Си в ръцете на Своя Отец и се моли: „Не както Аз искам, но както Ти искаш" (Матей 26:39). Когато Петър предлага на Христос да не позволи да бъде разпънат на кръста, Той го смъмря (Матей 16:23). Божият Син е решен да отиде на кръста.

И когато Петър удря слугата на първосвещеника и отрязва ухото му, Христос отново го укорява, изцелява ухото на човека и заявява, че ако поиска от Своя Отец, от Небето ще бъдат изпратени 12 легиона ангели, за да Го спасят (Матей 26:52, 53). Всъщност Исус изрично заявява, че никой не може да отнеме живота Му, но че Той го дава доброволно (Йоан 10:17).

Тъй като Той доброволно предава живота Си, свободата Му никога не е нарушена. Никое създание не може да отнеме Божията свобода. Единственият начин, по който Христос би могъл да бъде разпънат, е ако Той доброволно се предаде. Затова, вместо да унищожи любовта, кръстът е всъщност Божият начин да ни донесе Неговата любов.

Първите две предсказуеми последици от нарушаването на Закона за свободата са унищожаването на любовта и подбуждането към бунт. Но ако бунтът не успее да възстанови свободата, тогава настъпва третата предвидима последица от нарушаването на закона за свободата. Ще я разгледаме в следващата глава.

Глава 6

Хора сенки

Семейният лекар на Шърли я бе изпратил при мен, защото се притесняваше, че вероятно страда от депресия. Разкриването на историята от страна на 46-годишната жена беше доста трудно. Тя седеше с ръце между коленете си, избягваше всякакъв контакт с очите и говореше тихо, с монотонна, равна интонация.

На повечето ми въпроси, ако изобщо отговори, тя обикновено смотолевяше: „Не знам“ или „Предполагам“. След дълги минути на мълчание и половинчати отговори тази пълна, облечена доста семпло жена, започна да разкрива болезнената си история на физическо насилие от страна на съпруга й.

С нежелание тя описа един инцидент, в който съпругът й казал, че иска да му приготви вечеря в 17:00 ч. След усърдно приготовление на храната, тя я сервирала в 17:02 ч. Разплака се, докато разказваше как съпругът й започнал да я бие, счупил носа й и посинил едното й око. И докато я удрял, казвал: „Мразя, когато ме караш да правя това. Защо ме караш да го правя? Ако просто беше сериврала вечерята точно навреме, не би се наложило да те удрям. Не знаеш ли, че правя това само за твое добро, защото те обичам?“.

Докато Шърли разказваше за преживяването си, направих коментар, критикуващ мъжа за поведението му. Тогава тя за първи път ме погледна в очите и каза: „О, не! Не беше негова

вината. Ако бях готова с вечерята навреме, той нямаше да ме удари".

Третото предвидимо последствие, когато човек окончателно се покори пред нарушаването на закона за свободата спрямо себе си е, че това ще унищожи неговата личност. Когато човек се подчинява на контрола на друг за достатъчно дълъг период от време, това бавно разрушава уникалната му идентичност и способността да разсъждава самостоятелно. Покоряващият се индивид започва да мисли през очите на контролиращия човек, а не със собствения си ум.

Шърли не беше необичаен случай. Тя вече не мислеше самостоятелно, а беше предала самоличността си на своя злоумишлен съпруг и бе приела неговата версия за реалност като своя. Бе станала малко повече от сянка на съпруга си. Нарушаването на свободата не само разрушава любовта, но ако бунтът не възстанови свободата, тогава самата индивидуалност изчезва и остават само сенки.

Повечето нарушения на свободата не са очевидни

Повечето от нарушенията на свободата не са толкова очевидни, колкото в описания случай на Шърли, но са не по-малко разрушителни.

Джон беше дребен мъж, в края на петдесетте си години. Косата му беше бяла, по-дълга от лявата страна и зализана нагоре в неуспешен опит да покрие напредналото му оплешивяване. Макар да посещавал колеж за кратко след гимназията, той бил самоук човек със значителен интелект и опит.

Ръководител на проектите в голяма строителна компания, той се занимавал с търговия от ранна възраст. В компанията ръководел няколко големи екипа и наскоро получил щедър бонус за изключителната си работа. Но Джон беше обезпокоен, очите му бяха тъжни, а обърнатите му нагоре вежди изразяваха тревога. Гласът му се бе превърнал в дълбок тътен като влак

в далечината, със самотно отекващо ехо.

Баща на трима сина, добре реализирани в живота, той е женен за единствената си съпруга в продължение на повече от 30 години. Неговият бизнес продължава да бъде успешен и здравето му е добро, но дойде да ме види депресиран, отчаян и страдащ от липса на самоуважение. Ужасно объркан, той смяташе, че би трябвало да бъде щастлив – в края на краищата, не е преживявал някакви значителни проблеми – но въпреки това депресията му продължавала да се влошава.

Докато говорихме, Джон разказа, че по време на спор в началото на брака му, неговата съпруга заплашила да го напусне. Тъй като заплахата сериозно го наранила, оттогава той отстъпва в спора и се покорява на жена си. Описа сценарий след сценарий, в който оценявайки ситуацията, стига до конкретно собствено заключение, но ако то се различава от мнението на съпругата му, той се съгласява с нея, страхувайки се от реакцията й. Ще се разстрои ли тя, ще направи ли сцена, ще мълчи ли дни наред или най-лошото – ще ме напусне ли?

През 30-годишния си брак той живее в постоянен страх. Въпреки успеха си в работата, прибрайки се у дома, започва да се смята за провален. Независимо колко ясно мисли и колко ефективно взема решения извън дома си, той рядко е „прав“, когато пристигне у дома.

Джон сподели, че макар често да не е съгласен с жена си, никога не го изразява. Описа множество ситуации, в които е отказал предложения от колегите си да поиграят голф или да гледат заедно мач. Вместо да помисли: *„Имам ли време за това в моя график?“, Джон се притеснява: „Какво ще каже жена ми? Ще бъде ли ядосана? Чудя се дали ще ме пусне?“*. Той вече не мисли самостоятелно, а филтрира мислите си през съзнанието на своята съпруга. Бавно губи индивидуалността си и способността си да мисли сам. В процеса той се превръща в сянка на жена си.

За съжаление, законът за свободата е слабо разбран и често

се нарушава. И твърде често се нарушава в името на Христос! Колко тъжен трябва да е Той, че хора, наричащи се с Неговото име, използват сила, всяване на страх и контрол, за да постигнат целите си.

Нарушения на свободата в името на Христос

По време на моята специализация консултирах една 35-годишна испаноговоряща жена, принадлежаща към петдесятна деноминация, която бе страдала от депресия в продължение на много години. По време на консултациите Софи разкри как в нейната конкретна култура и вяра се очаква жените да се подчиняват на съпрузите си. Деноминацията ѝ не би позволила на жените да говорят в църквата. Ако имаше някакъв въпрос, тя трябваше да изчака, докато се върне у дома, за да попита съпруга си. Нито една от църковните комисии или бордове не включваше жени.

Вкъщи тя преживяваше подобно отношение. Съпругът е главата на дома, а съпругата му трябва да го слуша за всичко. Многократно чува, че Бог е създал обществото по този начин по две причини: жената е била измамена и е вкарала човека в грях и освен това Бог е създал мъжа по Божи образ, а жените – по образ на човека/мъжа. През годините тя се бе примирявала с постоянното унижаване на жените и бе позволила на съпруга си да я контролира.

Както при всеки случай, когато законът за свободата е нарушен, Софи бе натрупала гняв и негодуване спрямо съпруга си, както и към Бог, Който според нея бе създал такава система. Също така, тя изключително трудно мислеше самостоятелно и бе загубила голяма част от своята увереност, себеуважение и самооценка. Тъй като индивидуалността ѝ бавно избледняваше, тя мълчаливо умираше вътре в себе си. Бе в процес на превръщането си в сянка – бледа имитация на своя съпруг.

По време на сесиите ни Софи разбра принципите на Закона

за свободата и започна да ги прилага в живота си. Малко след като започна да разсъждава самостоятелно и да упражнява индивидуалността и автономията си, съпругът й дойде непоканен на една от нашите сесии.

Маршируйки с Библията в ръка, той я удари върху бюрото и рече: „Кажете на съпругата ми, че Свещеното писание изисква жената да се покорява на съпруга си!“. Като го каза, забелязах промяна в стойката на тялото на Софи. Преди влизането на съпруга й тя изглеждаше спокойна – седнала с изправени рамене, усмихната и говореща без колебание. Но когато той се появи и отправи изискването си, тя бавно се отпусна на стола, главата й се свлече така, че брадичката докосна гърдите й, раменете й се плъзнаха навътре и тя сложи ръце между коленете си. Превърна се в тъжно и уплашено дете и беше абсолютно ясно – страхуваше се, че надеждата й за свобода ще бъде унищожена.

Отговорих на съпруга й: „Вярно е, че Библията учи съпругите да се подчиняват на съпрузите си. Но ако прочетете следващия стих, Библията също така гласи, че съпрузите трябва да се отнасят към жените си, както Христос се отнася към църквата, а именно – жертва се за нея. (Вижте Ефесяни 5:22-25.) Когато започнете да се жертвате за щастието на съпругата си, съм сигурен, че тя няма да има нищо против да се подчини на подобно отношение“.

Докато говорех, забелязах, че тя се изправи на стола, издърпа рамене назад и се усмихна широко. За щастие на Софи, съпругът й наистина искаше да направи онова, което беше правилно, но беше и жертва на сериозни погрешни схващания относно Бога и Неговите методи. Той прие даденото пренасочване и започна да посещава брачната терапия. Заедно те развиха здрави, взаимноизгодни отношения, които зачитат индивидуалността и автономията.

Бракът и Законът за свободата

За съжаление, много добри хора страдат в бракове, в които жестоко се нарушава законът за любовта и свободата, вярвайки, че от тях се изисква доброволно да продължават да живеят при тези разрушителни обстоятелства. Но Бог никога не е изисквал това! Неговата цел за нас е била само и винаги нашето изцеление и възстановяване. Затова Той желае да се отделим от всичко, което се намесва в Неговата работа в нашия живот.

Каква е най-голямата от всички заповеди? Исус отговаря: „Да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа и с всичкия си ум".Това е голямата и първа заповед. А втора, подобна на нея, е тази: „Да възлюбиш ближния си, както себе си". На тези две заповеди стоят целият закон и пророците" (Матей 22:37-40).

Към коя категория спада един съпруг? Към категорията „Бог" или „ближен"? Ясно е, че съпругът не е Бог. Нашата отговорност винаги е първо към Бог, а на второ място към съпруга. Колко по-добър би бил светът ни, ако Адам си бе спомнил този факт, преди да приеме забранения плод? Нашата отговорност е да се представим пред Бога в най-добро състояние, за да бъдем възможно най-полезни.

Взаимоотношения в брака, които позволяват на свободата, индивидуалността и автономията да се загубят, ще доведат до разрушаването на образа на Бога вътре в нас. И ако свободата не бъде възстановена, нашата годност за небето ще бъде разрушена. Това е един от най-фините капани на Сатана.

Когато любовта и свободата не могат да бъдат възстановени в рамките на брака; когато оставането в този брак води до това, че хората са толкова доминирани и контролирани, че се изтрива тяхната индивидуалност и автономия, тогава те имат дадена от Бога отговорност да се оттеглят от тези пагубни взаимоотношения.

Много жени неправилно вярват, че трябва да се подчиняват

сляпо на ръководството на своите съпрузи (и много съпрузи пропагандират това невярно схващане, за да поддържат нездравия контрол върху съпругите си). Но както вече споменахме, Бог не очаква жените да се подчиняват сляпо на съпрузите си. Вместо това Писанието ги призовава да се подчиняват на христоподобното отношение от страна на съпрузите си.

Как се отнася Христос към църквата? Той непрекъснато дава Себе Си за доброто на Своя народ. Винаги търсейки доброто на другите, той води с пример, а не чрез власт и авторитарност. Христос ни е поканил да станем Негови мислещи, разбиращи приятели, а не роби, които сляпо изпълняват инструкции (Йоан 15:15). Нашият Спасител действа, като разкрива истината с любов и ни оставя свободни да избираме дали да последваме, или не ръководството Му.

Бог не иска да Му предадем умовете си за пряк контрол. Не иска да бъде наш кукловод, а ние да сме куклите. Такъв тип връзка би разрушила любовта. Той иска от нас да предадем сърцата и умовете си на Него за изцеление и възстановяване, но едва тогава, когато сме убедени от силата на доказателствата, че Той е верен и можем да Му се доверим. Изцелявайки ни, Той ни дава свободата да бъдем самоуправляващи се, самоконтролиращи се личности, действащи в хармония с методите на Неговата любов и свобода (Галатяни 5:23).

По същия начин, съпругите не трябва да предават своята индивидуалност на съпрузите, за да може мъжът да ги контролира. Всъщност съпругът трябва да изгражда индивидуалността на съпругата си и да насърчава възстановяването на образа на Бога в нея. Съпругът не трябва да ограничава нейната свобода, а да й помогне да подобри способността си да разсъждава самостоятелно. Трябва да бъдем мислители, а не рефлектори на чужди мисли, нито пък нечия сянка. Съпрузите трябва да предложат на съпругите си отношения на разбиращо приятелство, за да бъдат двамата интелигентни партньори, да бъдат

равни в стойност, любов, лоялност, преданост и власт, като същевременно си сътрудничат за взаимното благо.

Бог мрази да губи децата Си

Бог е създал човечеството по Своя образ, за да разкрие истината за Себе Си. Той проектира брака, за да покаже Божията любов. Разводът е избор, базиран на егоизма и се случва тогава, когато любовта се разруши. Тъй като разводът води до болка и до нараняване на Неговите деца, Бог го мрази (Малахия 2:16). Но *това, което отвращава Бог дори повече от развода, е унищожаването и вечната загуба на Неговите деца.* Браковете, които постоянно нарушават любовта и свободата, са груби фалшификати на красивите принципи на Божия характер. Такива бракове се маскират като бастиони на любовта, докато в същото време представят Бог невярно и унищожават както съпруга, така и съпругата.

Хипнозата нарушава Закона за свободата

Нарушаването на закона за свободата може да се случи в много направления и в различна среда. Най-разрушителните обаче са онези, които се представят като защитници на безопасността, като семейства, църкви или здравни заведения. Както открихме по-рано, когато нещо разруши закона за свободата, ще дойдат предсказуеми унищожителни последици, независимо от средата или намерението.

Много от моите пациенти са искали от мен да бъдат хипнотизирани или са питали дали хипнозата работи. Всъщност тя може да има дълбоко въздействие върху ума. По-важният въпрос е дали хипнозата всъщност носи изцеление, или вместо това обезсилва умствените способности.

Хипнозата е процесът на изключване на способността за мислене и позволяване на втора страна да прави предложения, да дава насоки, да имплантира вярвания или да въздейства върху

спомените, които тогава умът ще приеме без критичен преглед. Това е процес на заобикаляне на най-висшите способности на разума и съвестта и даване на пряк достъп до вярванията, спомените, морала, ценностите и въображението. Освен всичко, това отделя духовната природа от нейната роля в надзора върху формирането на нашите вярвания, ценности, морал и върху използването на въображението. Хипнозата тренира ума да приема предложения, без критично да ги изследва за тяхната истинност.

Както открихме по-рано, нещата, които вярваме, оказват силно въздействие върху цялостното ни благосъстояние. Ето защо до степента, в която хипнозата може да промени нашите вярвания, тя може значително да промени и опита на човека. Един от най-фундаменталните проблеми, свързани с хипнозата е, че тя променя вярванията, без човек да използва дадените от Бога способности да ги изследва, да претегля доказателствата и свободно да избира по-добрия курс, който би укрепил разума и би облагородил личността. Вместо това хипнозата поставя друг да контролира ума на хипнотизирания и предава индивидуалността му на хипнотизиращия. Това отслабва способността за разсъждение, правейки по-трудно създаването и поддържането на йерархията в ума, която Бог е предвидил.

Писанието учи (Евреи 5: 11-6:4; Ефесяни 4:14, 15), че зрелите християни са тези, които са развили способността да различават доброто от злото, полезното от вредното, правилното от неправилното. Хипнозата възпрепятства тази способност, защото кара човека да остави настрана разума и съвестта и да се се довери на друг, който да насочва умствените му способности.

Бог никога не би използвал хипноза

Много искрени християни се молят: „Господи, предавам моята *воля* на Теб. Ти поеми контрола. Не искам повече аз да съм

контролиращият фактор“. Ще направи ли Бог това? Ще поеме ли Бог контрол над нечия воля? Дори ако го помолите да Го направи? Обмислете следния сценарий: Получавате технологията nanochip, която можете да инжектирате в своето дете. Тази технология ще създададе мрежа в мозъка на детето, до която ще имате достъп чрез вашия компютър. След това използвате компютъра си, за да програмирате детето да идва при вас три пъти на ден и да ви казва, че ви обича. Това би ли било любов? Както установихме по-рано, когато се нарушава свободата, любовта се унищожава.

По никакъв начин програмирането не би могло да създаде истинска любов, но може да постигне чисто механично изповядване. Бог обаче никога няма да направи това, защото Той е Истинската Любов и желае само служене и отдаденост, дадени доброволно. Хипнозата отнема на човек свободата да мисли и да прави информиран избор. Бунтът не се случва при хипнотични нарушения на закона за свободата, тъй като индивидът, подложен на хипноза, доброволно се е предал на нея. Хипнозата парализира, демобилизира или, иначе казано, деактивира разума и съзнанието, така че нарушенията на свободата да не бъдат разпознати. Но хипнозата непрекъснато ерозира индивидуалността и способността за самостоятелно мислене и разсъждение. Насърчава развитието на хора сенки – такива, които са загубили способността си да мислят независимо.

Има техника, която хората често бъркат с хипнозата, но за разлика от нея, тя може да бъде полезна. Тази техника е насоченото изображение. По време на ръководен образ, вместо друг да контролира способностите на нечий ум, индивидът запазва контрола. Разсъдъкът и съвестта са контролирани чрез неговата воля, която насочва и активира въображението. Човек може да използва насоченото изображение, за да размишлява за Божието творение, характер и присъствие.

Бог не унищожава индивидуалността

За съжаление, различните разрушителни методи, които разгледахме, понякога могат да бъдат толкова фини, че е възможно погрешно да ги счетем за работа на самия Бог. Но Той никога не действа по начини, които унищожават индивидуалността. В Галатяни, 5 глава, намираме това, в което хората се превръщат, когато работят с Бога за своето изцеление и възстановяване. Те развиват черти със специфични характеристики, които Библията нарича „плодове". И тъй като възникват под действието на Светия Дух, Писанието ги нарича „плодове на Духа" – „любов, радост, мир, търпение, милосърдие, доброта, вярност, нежност и самоконтрол" (стих 22).

Когато Светият Дух има достъп в живота ни, развиваме самоконтрол и самоуправление, вместо да действаме като контролирани от Бог кукли. Свободни, ние правим всичко съобразно с Неговите принципи: любов, свобода, истина и откритост. Само във връзка с Христос откриваме истинската свобода – свобода от страх, свобода от контрола на другите, свобода от доминирането на нашата генетична слабост.

Глава 7

Законът за любовта

„Законът Господен е съвършен, възвръща душата.
Изявлението Господно е вярно, дава мъдрост на простия“
Псалми 19:7

Когато за пръв път започнах да изследвам въпроса за любовта, аз се оказах затрупан с възможности. Като християнин знаех, че любовта е централна в Божия план за изцеление на човечеството, но повечето от това, което бях чел, представяше любовта като някаква аморфна сила или размита емоционална топлина. Това просто нямаше смисъл. Първоначалният ми проблем с изследването на любовта се състоеше в опита да я различа от нейните фалшификати, след което не само да я изпитам, но и да я разбера. Мисълта, че любовта всъщност е универсален закон – принцип, на който се основава животът – беше толкова далеч от съзнанието ми, че първоначално дори не можах да разпозная и да допусна подобна възможност. Но тъй като започнах да разбирам другите универсални константи, като например Закона на свободата, Законът за любовта все повече и повече излизаше на фокус.

В предходните две глави разгледахме разрушителните последици от нарушаването на закона за свободата. Разгледахме живота на Шърли и последствията, които тя понесе, поради факта, че съпругът ѝ нарушаваше нейните свободи. Интуитивно осъзнаваме, че всички нарушения на Закона за свободата са нарушения и на любовта, но трябва да схванем също и факта, че не всички нарушения на Закона за любовта са нарушения на свободата.

Сам и Уилма са женени от 43 години. Имат три пораснали деца и беше дошло времето да се наслаждават на спокойните години на старостта. За съжаление техният брак бе на ръба на колапса – не поради изневяра, физическо насилие или постоянно нарушаване на свободата, а поради липса на любов – липса на активно обмислено търсене на доброто на другия и поставянето на другия на първо място.

Сам и Уилма са активни членове на църквата и никога и не помислят да правят нещо, което другите ще счетат за явен „грях“, но твърде често не успяват да направят неща, които биха били счетени за явна „любов“. И двамата непрекъснато се стремят да задоволят своите потребности, вместо да посрещнат нуждите *всеки* на другия. Бяха попаднали в капана на безразличието, където вече никой не се интересува от другия. Вместо да се опитват да се обичат един друг, те се стремяха да получат нещо от другия. И двамата бяха нещастни, сърцата им бавно се втвърдяваха и умираха емоционално и духовно.

Любовта не е просто избягване на вредни дейности – това е да избереш целенасочено да действаш по изграждащ и безкористен начин. Нито е любов да правиш това, което ти чувстваш, че е добре. По-скоро любовта означава да вършиш това, което е добро, независимо от това как се чувстваш. Да правиш това, което е в най-добрия интерес на другия и да се посветиш на ближния си в неегоистична любов. Когато обичаме, ние живеем. Когато спрем да обичаме, умираме.

Джени била притеснена. Тя и съпругът ѝ Фил смятали да изведат родителите ѝ на обяд. 83-годишният ѝ баща вече от няколко години страдал от деменция поради болестта Алцхаймер. Тъй като умствените му способности намалявали, поведението му ставало все по-странно и дори дразнещо за околните. Как съпругът ѝ Фил би се отнесъл с баща ѝ, ако той не се държи добре?

Веднага щом взели родителите на Джени от дома им, баща

й започнал да разпитва Фил какъв автомобил има, коя година е направен, какъв пробег има. Той повторил въпросите повече от 10 пъти за по-малко от 15 минути. Но вместо да се раздразни, Фил отговорил на всеки въпрос, сякаш го чува за пръв път – с весело, спокойно и търпеливо поведение, показващо истинска загриженост и състрадание към бащата. Фил отдал себе си и направил онова, което е правилно, просто защото е правилно – не заради това как се е чувствал. Съпругът разкрил любов в действие.

Любовта е живот

Законът за любовта е законът на живота – принципът, на който се основава всеки живот във Вселената. Тъй като самият Бог е Любов, Той е създал всичко да работи в хармония с този Закон на любовта, с този кръг на благоденствие, в който всичко и всеки дава свободно на другите. В природата сме свидетели на този цикъл – слънцето затопля океаните, което от своя страна създава облаците, даващи дъжд на земята, за да образуват езерата, реките и потоците, които текат през земята, разнасяйки живот, и в крайна сметка се връщат в морето, за да започнат отново своя кръговрат.

Растенията произвеждат необходимия кислород за животните, а животните, от своя страна, произвеждат въглероден двуокис, който растенията използват, за да растат. Законът за любовта е законът на живота. Дори в природата, когато отдаването се прекрати, се прекратява и животът. Воден басейн, който спира да освобождава водата си, скоро блатясва и всичко в него умира. Когато престанем да даваме дъха си в полза на растенията, неизбежно умираме. Чрез даване ние живеем. Онези, които приемат и прилагат Закона за любовта, са запазени от злото. Когато се стремим само да вземаме, бавно умираме. Когато спрем да даваме, ние се откъсваме от каналите на благословението – и неизбежният резултат е смърт.

Цветята дават своя прашец на пчелите, а пчелите оплождат растенията, като по този начин увеличават плодовете им. Дърветата дават своите ядки на катеричките, а катериците ядат, разпространяват и заривaт ядките, като по този начин увеличават броя на дърветата. Законът за любовта е законът на даването – законът на живота!

Когато илиза от Божията ръка, светът е съвършен и цялата природа напълно разкрива закона за любовта. Но след като грехът влиза в света, антагонистичен принцип заразява природата и помрачава ясното разкриване на Божията любов. След като грехът, който е принципът на егоизма, помрачава изявата на Божията любов в природата, става необходимо Бог да даде Своето писмено Слово, за да можем ясно да видим и разберем Неговия принцип.

Тези, които изучават природата без помощта на писаното Божие слово, често не успяват да видят Неговата ръка, а вместо това виждат инфекцията, която е покварила Божието красиво творение. Природолюбителите често я описват с известната фраза „оцеляване на най-приспособените“ – принципът на егоизма. Чарлс Дарвин не измисля принципа за оцеляването на най-годните – само наблюдава в природата този егоистичен мотив, който съсипва Божиите дела. Но не успява да разбере истинското значение на това, което вижда.

По същия начин психиатрите и психолозите, които изучават човешкото поведение, непрекъснато се фокусират върху инфекцията, която унищожава човечеството и заключават, че тя е „естествена“. Отказвайки да вярва в Бога, Фройд прави тази трагична грешка, когато стига до заключението, че централната сила в човешките същества е ID, което е просто „инфекцията“ на егоизма. Без Божието писмено слово, за да просвети ума и да постави в правилен контекст това, което наблюдаваме в човешката природа, много хора вярват, че тази „инфекция“, която унищожава човешката раса, е просто нормал-

на и следователно приемлива част от нашето съществуване.

Представете си, че живеете в някое село в Африка, където цялото население е заразено с вируса на СПИН и всички са толкова необразовани, че никога не са чували за болестта. Всяко дете се ражда заразено с него и всеки възрастен страда от опустошителното му въздействие. Всеки е болен и умира. Представете си, че селото е изолирано от останалата част на света и тъй като минават много години, новите поколения забравят какъв е човешкият живот без вируса на СПИН. Сред тях възникват натуралисти, които наблюдават живота. Може би и те некоректно биха стигнали до извода, че инфекцията е естествена част от тяхното човешко състояние? Възможно ли е те и населението като цяло да вярват, че това е начинът, по който всичко трябва да бъде?

Цялата природа е заразена. Както апостол Павел казва в Римляни 8:22, цялата природа стене под тежестта на греха, а вирусите предлагат отличен пример за последиците от него. Те не са част от Божието оригинално творение. Откъде знаем? Поради закона за любовта. Вирусите се основават единствено на биологична форма на егоизъм. Вирусът е малка част от генетичния код (ДНК или РНК). Тя няма способността да дава нищо, но може да взима за себе си. Когато един вирус навлезе в жив приемник, той поема контрола върху механизма на клетките и ги кара да произвеждат все повече и повече вируси – саморазпространение, себеувеличение. И прави това толкова усилено и ефективно, че ако не бъде спрян, вирусът убива домакина и след това себе си, защото в крайна сметка няма повече домакин, когото да използва. Какъв точен пример за безпрепятствения ход на греха в нашия живот!

Нашите бели кръвни клетки, от друга страна, са част от Божието творение и действат на принципа на саможертвената любов. Когато заразяващият агент навлезе в тялото ни, нашите бели кръвни клетки доброволно се жертват, за да ни

спасят. Какъв контраст, дори на клетъчно ниво, за разликата между любовта и егоизма.

Човешките същества са заразени с егоизъм и Божият план е да го премахне като централен мотивиращ принцип в човешкия ум, както и да възстанови у него Своя Закон за любовта и свободата като основен принцип на действие. Ако това изцеление на ума не се случи, смъртта е неизбежен резултат.

Докато егоистичността понастоящем заразява цялото човечество, Бог не ни оставя да се борим безпомощно с болестта си. Не! Той ни изпраща Своето писано Слово и Своя Син, за да разкрие Божия план да ни изцели и да ни върне в първоначалното ни състояние. Чрез четенето на текстовете, изпратени от нашия Създател, можем да подобрим способността си да различаваме „инфекцията" от онова, което Бог първоначално е възнамерявал да бъде нашето състояние. След това ще сме способни да вземем интелигентни решения да си сътрудничим с Него за изцеление и трансформация.

Да нарушаваш любовта означава смърт

Чудили ли сте се защо Бог предупреждава Адам, че ако яде от дървото със забранения плод, ще умре? Именно поради закона за любовта – принципа на даване, върху който се основава животът. Когато човек не е в хармония с този закон, неизбежната последица е смъртта – но не от ръцете на яростно и отмъстително божество, а защото нарушаването на Закона за любовта откъсва човека от Източника на благословенията и в резултат животът просто не може продължи. Точно както воден басейн, изолиран от своя източник, ще стане в застой и в резултат – безжизнен, така и човешкият ум, отделен от Бог, ще загине.

Адам получава всичко на нашата планета с изключение на едно дърво и неговия плод. Бог инструктира Адам и Ева да не ядат от плода на това дърво, но в същото време им дава всичко останало на земята за тяхно притежание. Ако първата двойка

беше оценила Божията любов и беше вярна на своя Баща, щяха ли да откраднат от Него? Щяха ли да вземат това, което не им принадлежи? Или, ако обичаха Бога, щяха ли да уважат Неговото притежание и да се въздържат от яденето на плода, който не е техен?

Любовта означава да правиш това, което е в най-добрия интерес на другото лице, независимо как се чувстваш. Това е принципът на даването; и кражбата от някого нарушава този принцип. Кражбата е обратното на любовта, обратното на даването. Тя отнема, граби, трупа. И веднага щом нарушава закона за любовта, като взема за себе си, търсейки себеизгода, Адам преживява промяна. Вместо да достигне и да преживее поблагороден стадий на съществуване, той започва да се страхува и собствената му способност да обича е ощетена.

Когато изяжда плода, Адам прекъсва единството си с Бога. В този процес той избира принципа на себеиздигането, себедоволството и егоизма, измествайки от съзнанието си Закона за любовта, което от своя страна го откъсва от обилния и непрекъснат поток на любовта от сърцето на Бога. Бог все още обича Адам, но тази любов вече няма достъп до сърцето на човека и повече не живее там.

След като нарушава Закона за любовта, целият характер на човека се променя. Търсенето на своето заменя принципа на саможертвената любов и себеотдаването и той веднага започва да се интересува повече от себе си, от своето положение, от своите проблеми и обстоятелства – преди всичко друго. Страхът го надвива. Разсъдъкът му става небалансиран, съвестта му – дефектна, а волята му попада под контрола на чувствата. Принципът „оцеляването на най-приспособения“ сега доминира в съзнанието на Адам и той веднага се завтича да се скрие. Същевременно обвинява Ева за своето състояние (вж. Битие 3:12). Адам е загубил способността да обича. Без Божията намеса състоянието му би било фатално.

Падащото домино на унищожението

Всяко нарушение на закона за любовта създава непосредствена каскада от предвидими последици. Подобно на последователното падане на редицата от домино – след като първото парче падне, следващите веднага го последват. Възникват неизбежни щети. И първото следствие е, че вреди на собствената ни способност да обичаме. Вече у нас не идва като естествен стремежът да даваме на другите, а вместо това се оказваме подтиквани да се погрижим преди всичко за себе си.

Нарушаването на Закона за любовта не само вреди на нашите разум и съвест, но и започва да ни осъжда за вършенето на грях. Изпитваме силно самообвинение когато страхът, безпокойството и несигурността ни карат да загубим способността да мислим ясно. Но вместо да разпознаем проблема у себе си, ние погрешно преценяваме Бога и се опитваме да се скрием от Него. Вместо да осъзнаем, че сме болни и умираме, много от нас вярват, че Бог иска да ни накаже. Подобно погрешно разбиране за нашия Небесен Баща ни кара да затворим умовете си за любовта, която произтича от Него. Без Божията намеса нашето състояние е фатално. Ето защо Бог изпраща Сина Си, за да възстанови доверието, да премахне страха и съмнението от нашия ум, за да можем свободно да си сътрудничим с Него за нашето изцеление.

Трябва също да помним, че дори ако Божията любов е минавала през нас някога, ако престанем да обичаме и да даваме на другите, сърцата и умовете ни бавно се втвърдяват, стават все по-егоистични и в крайна сметка умират. Виждаме това, разбира се, демонстрирано в живота на Адам.

Представете си, че водата тече през тръбите във вашия дом. Тя е чиста и обилна, доставена от общината, в която живеете. Но какво ще се случи с нея в тръбите, ако затворите всички кранове и никога не я пуснете отново? Независимо от това колко е била чиста, когато е влязла в дома ви, сега ще се застои – не защото

самото водоснабдяване не е налично, а защото крановете са затворени, което не позволява да потече по-чиста вода в дома ви. По същия начин, когато спрем да обичаме и да даваме, ние затваряме сърцето и ума си и се изолираме от неограничената любов на Бог. Само благодарение на получаването на Неговата обилна любов и когато позволяваме на тази любов да преминава през нас към другите, ние можем да израстваме.

По-голяма любов

Христос казва: „Никой няма по-голяма любов от това, щото да даде живота си за приятелите си" (Йоан 15:13). Защо жертването на живота е най-голямата любов? Защото да дадеш живота си, за да спасиш друг, е окончателният край на егоизма и себичността. Любовта е процесът на даване, точно обратното на отнемането, грабенето или търсенето на собствената изгода. Докато хората могат да са привързани към много неща, когато дойде смъртта, с радост биха дали цялото имущество, което са натрупали, за да запазят живота си. Когато някой е готов да отдаде своя живот за другиго, тогава няма нищо, което да го задържа – любовта е заменила егоизма.

Десетте заповеди и ДНК

Принципът на егоизма воюва с принципа на любовта. Себичността и гордостта се противопоставят на Божиите методи на любов и свобода. Бог е създал нашата планета, и по-специално човечеството, да изяви Своя закон – Божия метод за управление на Вселената. Можем напълно да разберем Закона за любовта и свободата само когато го видим да действа в интелигентно живо същество. Прочитането му на камък никога няма да разкрие неговата истинска природа. Трябва да се види в действие.

Наскоро в новините чухме за правни спорове относно представата ни за Десетте Божи заповеди. Чувал съм някои хора да провъзгласяват, че Декалогът е последната дума за Божия закон.

Но такива хора не Го разбират. Десетте заповеди са само запис на Божия закон за любовта и свободата – слабо отражение на неговата цялост.

Десетте заповеди са като вашият ДНК-код. Да, можем да документираме специфичната ДНК последователност на човека, която ни предлага точен препис на определени аспекти на индивида. Но бихме ли познали цялостния човек – звука на неговия смях, топлината на усмивката му, силата на любовта му – чрез изучаване на ДНК-кода? По същия начин Десетте заповеди са само слабо отражение на Божия закон за любовта и свободата. Простото изучаване на Десетте заповеди никога няма да разкрие Божия закон в неговата цялост. Вместо това трябва да го видим в жива плът.

Бог е създал човечеството, за да бъде хранилище на Неговия жив Закон за любовта. Едва след като човешката раса пада и Божественият закон за любовта вече не е записан в съзнанието ни, става необходимо да бъде записан на камък в опит да ни пробуди от нашето болно състояние. Но планът на Бог е да възстанови в нашия ум Своя Закон за любовта и свободата. По отношение на Новия Завет авторът на Посланието до евреите, цитирайки пророк Йеремия, заявява: „... ето завета, който ще направя с Израилевия дом след онези дни, казва Господ, ще положа законите Си в ума им и ще ги напиша в сърцата им“ (Евр.8:10)

Братска любов

Въпреки, че грехът е покварил създанието и то слабо отразява любовта, която съществува в сърцето на Бога, все още можем да я забележим у нашите родители и деца, сестри и братя, приятели и съдружници. Често по човешки наричаната „братска любов“ в нашето ежедневие е най-близкото уподобяване на Божията любов. Това е така, защото Бог е проектирал семейството да отразява връзката, която съществува в Триединния Бог и между Бог и Неговото творение.

Родителите трябва да имат любов помежду си, която е толкова интимна, близка, толкова лична, че двамата всъщност да достигнат единство на ума, сърцето, целите, нагласите и волята. Те се превръщат в ценени довереници и приятели. Но поради човешкия егоизъм дори най-хармоничният брак е само слабо отражение на любовта и единството в самото Триединно Божество.

Извън родителското единство са децата, които са резултат и израз на любовта между родителите. С израстването на любовта между мъжа и жената, те се обединяват и споделят себе си, за да създадат свое потомство. Това ново творение – плод на любовта им – става обект на тяхното внимание и привързаност.

След това родителите отделят от своите ресурси за здравето и благосъстоянието на децата си. Това отразява постоянната грижа на Отец, Сина и Светия Дух в подсигуряване нуждите на Тяхното творение. И точно както родителите биха се жертвали, за да спасят детето си, така и Бог се е жертвал, за да ни спаси.

В рамките на брачните взаимоотношения Бог създава преживяването на единство, което да бъде изпълнено с постоянен мир, доверие и интензивни чувства на радост и удоволствие. И все пак Той никога не е възнамерявал тези чувства да бъдат краят сами по себе си, а само красивият резултат от саможертвата, от взаимното споделяне, от вършенето на правото и от грижата на всеки за другия.

Щом Адам се проваля в първоначалната си цел да е върхът на творението – жив образ на Божия Закон за любовта и свободата, който ще разкрие на наблюдаващата Вселена Неговите методи и принципи – съществува още една стъпка, която Бог може да предприеме, за да се разкрие Себе Си и живия Си закон. Той става един от нас и в човешка плът става хранилището на Своя закон, демонстрирайки неговата височина и дълбочина, широта и безкрайност. Христос демонстрира Божиите методи за управление на Вселената. Чрез живота Си Той разкрива Бога.

Любовта лекува

Божият план е да вземе човечеството, увредено от греха, родено с естествена склонност към себичност, заразено със закона на егоизма, и да възстанови у него Своя Закон за любовта и свободата. Господ не иска просто да постави закона Си в ума ни като идея, за да бъде повярван, а всъщност да пресъздаде у нас цялостния Си образ като живи проводници на Неговата любов. Божият Закон на любовта ще проникне в цялото ни същество и ще се превърне в мотив на всичките ни действия. Той се стреми да ни вдигне от нашето паднало състояние на егоизъм и робуване на страха, така че отново да заемем благородното си място в Божия ред. Премахвайки егоизма от нашия ум, Той ще възстанови у нас живия Закон за любовта и свободата. Тогава отново ще застанем като интелигентни, самоуправляващи се, готови на саможертва приятели на Бога – като живи хранилища на Неговия велик Закон на любовта и свободата.

Глава 8

Фалшификатите на любовта

Иска ми се, когато съм бил по-млад, да съм знаел истината за Закона за любовта и свободата, както е описан в предишните глави. Това би ми помогнало да избегна толкова болка! Но за жалост както повечето хора не разбирах любовта и в резултат взех някои решения, за които съжалявам. Подобно на мнозина, бях приел фалшификат на любовта и изпитах болката, идваща, когато се правят подобни грешки. Към онези, които съм наранил с моя неуспех да обичам истински – искрено съжалявам! Ако бих могъл да променя миналото и да отменя болката, която съм причинил, щях да го направя! Но е невъзможно. Затова правя това, което мога: поучавам се от грешките си, правя точно това, което съм способен да направя, и чрез Божията благодат споделям тези истини, за да помагам и на другите. В тази глава ще изследваме фалшификатите на любовта и най-честите фактори, които пречат на изживяването на пълната изцелителна сила на Божия Закон на любовта и свободата.

Любовта не е контролираща

Бийп! Бийп! Бийп! Пейджърът ме събуди. Показаният номер ми беше добре познат: Медицински център „Хамилтън“ в Далтън, Джорджия. След като върнах обаждането, медицинската сестра съобщи, че току-що са приели млад мъж на име Джери, който се

опитал да се самоубие, предозирайки с лекарства. От болницата искаха да оценя риска от повторен опит за самоубийство.

Когато видях Джери, той лежеше на болничното легло с ЕКГ проводници, разположени по гърдите му. Един в лявата му ръка беше свързан с инфузионна машина и мониторът постоянно бийпкаше на фона. Въгленът, даван за неутрализиране на наркотиците, беше почернил зъбите му, а на бузата му се виждаше вадичка изсъхнал въглен, потекъл и върху болничната му пижама. Косата му беше мазна и рошава, а лицето му – неизбръснато и неизмито.

След няколко минути небрежен разговор, за да установя връзка с него, попитах Джери:

– Какво стана в живота ти, което те доведе до идеята да се самоубиеш?

Той се разплака и каза, че жена му го напуска.

– Искам да се върне. Искам тя да съжалява за напускането и да реши да остане. Обичам я твърде много, за да я пусна. Казах й, че ако ме напусне, ще се самоубия.

– Защо би се опитал да се самоубиеш, ако тя вече не иска да бъде с теб?

– Защото я обичам...

Докато Джери очевидно имаше силни чувства към съпругата си, поведението му далеч не беше обичащо. Всъщност той бе нарушил Закона на любовта и свободата. Неговото внимание не беше съсредоточено върху здравето, благосъстоянието и щастието на жена му, а върху самия него. Той действаше от егоизъм – не от любов. Ако тя останеше с него само от страх, че той ще се самонарани, любовта й ще умре и на нейно място ще се надигне негодувание.

Думата „любов“ има толкова много значения

Истинската любов е трудна за намиране поради многобройните фалшификати, които я имитират. Английският език прави това

още по-трудно, защото думата „любов“ има толкова много значения и конотации. Ние „обичаме“ нашите автомобили, „обичаме“ да ходим на кино, „обичаме“ определен футболен отбор. Този тип „любов“ е изключително егоцентричен и би могъл по-точно да се нарече „привързаност“ или „идентифициране с“.

Нашата страст към такива обекти или дейности произтича от самодоволство или самовъзвеличаване. Защо „обичаме“ своя мерцедес? Заради начина, по който ни кара да се чувстваме? Заради статуса? Защо „обичаме“ този футболен отбор? Защото сме свързвали нашето лично чувство за идентичност или дори само един аспект от нашата самооценка с техния успех. И как реагират хората, когато техните отбори започнат да губят? Колкото повече „обичат“ своите отбори, толкова по-необичащи стават, когато те губят. Такава „любов“ е материалистична, егоцентрична и мимолетна и очевидно няма нищо общо с Божията любов.

Ерос

„Когато желанието, отхвърлило разума и надмогнало добрата преценка, е насочено в посока на удоволствието, което красотата може да вдъхнови, и когато отново под влиянието на страстта има агресивно движение към красотата на телесните форми, това много насилствено движение е наричано „любов“ (Сократ).

Тази форма на ирационална, емоционална, чувствена „любов“ е еротичната любов. Тя често успява да привлече много жертви в унищожителната си мрежа. Но дали истинската любов отхвърля разума и добрата преценка?

Еротичността фалшифицира любовта по различни начини, които включват порнографията, различни извращения и похотта. Еротичната „любов“ е в основата и на прелюбодейството, независимо от това колко страстно „влюбени“ твърдят, че са лицата, замесени в него. Истинската любов никога не уврежда и не унищожава, не използва, нито мами и лъже.

Докато е изключително успешна в примамването на хората да участват в нея, еротиката, когато се замисли човек за нея, рядко се приема за истинска любов дори от тези, които я практикуват. Наблюдаваме това във факта, че повечето хора, които се отдават на еротичната любов, по някакъв начин се срамуват от този факт и се опитват да го скрият. Няма баща, когото съм срещал, да казва гордо на децата си, че посещава стриптийз барове или е пристрастен към порноклипове. По същия начин никоя майка, с която съм се срещал, не споделя с децата си, че изневерява на баща им. Не, еротичната „любов" рядко може да се сбърка с истинската.

Зависимост

Но един друг фалшификат често се бърка с истинската любов и следователно е най-разрушителен от всички други. Той е толкова прикрит, че много хора действително го приемат за истинска любов. Познаваме този фалшификат като „зависимост".

Какво е зависимостта? Взаимоотношения, основаващи се на привързаност и на егоцентрична нужда, а не на взаимна любов и уважение. Тя се случва, когато човек гледа на другия като на източник на вътрешен мир, сигурност, увереност и благоденствие и дори на себестойност. Базирането на една връзка върху тези вътрешни нужди вреди на способността да се дава, защото човек търси подобни отношения само за да задоволи личните си потребности.

При взаимоотношения на зависимост чувствата са изключително интензивни, но обикновено нестабилни и хаотични. Взаимоотношенията, които се характеризират със зависимост, са подобни на влакче в лунапарк, което се движи с резки издигания нагоре и спускания надолу. Обикновено връзката включва интензивно привличане и възбуда, последвано от силна раздразнителност и спорове, придружени от кратки периоди на спокойствие.

Тъй като такива хора са зависими, те се нуждаят от другия за вътрешната си сигурност или усещане за благополучие; и заради това упражняват натиск да го контролират и да поддържат връзката. Тъй като нарушава свободата, такова поведение винаги води до бунт. Зависимата страна приема бунта като заплаха от изоставяне или загуба и несигурността им се увеличава, което води до още по-голяма необходимост от запазване на контрола. Резултатът е порочна спирала надолу.

Бракът на Джери е именно такава връзка на зависимост, характеризираща се с интензивни чувства на привличане и нужда, последвани от манипулация и контрол, с неизбежното разпадане на себе си, когато връзката се провали.

Зависимостта е като военен водолаз

Представете си случай с военен водолаз, старомодния вид, изобразен във филма *„Мъже на честта“* с участието на Куба Гудинг-Младши и Робърт де Ниро. В този филм те носеха костюми с въздушни тръби до повърхността, където помпите подаваха въздух на водолазите отдолу. Ако бяхте един от онези артисти, щяхте да бъдете зависими за своето дишане от хората на повърхността. Ако някой отгоре би ви заповядал да застанете на един крак, в противен случай ще спре потока въздух към вас, какво ще направите? И ако искате да отидете надясно, но корабът завива наляво, какъв избор ще имате? То е като ситуацията в отношения на зависимост, където не съществува истинска свобода. Но тъй като нуждата е толкова силна, изпитвате интензивни чувства към онзи, от когото сте зависим.

Представете си, че се давите под водата и през това време някой ви донася въздушен маркуч. Бихте ли оценили този човек? Бихте ли имали интензивни чувства към него? Ще искате ли да го задържите? И как бихте се чувствали, ако той или тя реши да ви напусне и да отнесе въздушния маркуч със себе си?

Хората могат да станат толкова зависими от емоционалната подкрепа на онези, на които разчитат, че се страхуват от заплахата да загубят своя източник на благоденствие със същите чувства на ужас и безпокойство, каквито гмуркачите биха изпитали, ако някой заплашва да им спре притока на въздух. Усещането им е, сякаш ще умрат. Тъй като тревожността им е толкова интензивна, хората в зависими взаимоотношения се насочват към крайности и предприемат отчаяни мерки, за да докажат своята „любов" на тези, от които са зависими, за да ги убедят да останат. И ако прокламациите на обич не ги задържат, често зависимите лица заплашват да навредят на себе си или дори на онези, към които са привързани – всичко това с цел да запазят контрола над така необходимия им човек.

Това е ситуацията, в която се намираше Джери. Той се беше вкопчил в жена си заради свързваното с нея чувство за благополучие. Без нея усещането за празнота и личностно разпадане беше толкова голямо, че той бе готов да рискува живота си, опитвайки се да запази контрола си над нея. Но ако съпругата на Джери би останала с него поради заплахата му да се самоубие, тя би загубила свободата си и щеше да стане заложник на заплахите му. В крайна сметка щеше да развие негодувание и бунт, а бракът им би бил обречен на провал.

Зависимостта е като сиамските близнаци

Помислете за сиамски близнаци, свързани в тазобедрената става. Хората, които израстват в това състояние, започват да го смятат за нормално. През целия живот на сиамските близнаци съществува постоянна борба за контрол, тъй като нито единият от тях не може да функционира без другия. Те често отговарят на предложението за отделяне със страх и несигурност, тъй като никога не са функционирали самостоятелно. Всеки от тях смята, че ще загуби част от себе си, докато в действителност биха загубили единствено нездравословното привързване към

другия. Действителният процес на разделяне е болезнен, но не е разрушителен и всъщност води до индивидуално изцеление и увеличена автономия.

Човек в зависими взимоотношения изпитва много от същите симптоми. Опитът да се прекъсне нездравото привързване често води до усещане, сякаш личността губи част от себе си, и често това води до съпротива при отделянето. Когато нездравословните привързаности се затвърдят, прекъсването им често е болезнено. Но това прекъсване не означава загуба на другия човек, а само на зависимостта с придружаващия го товар на контрол.

В случая на сиамските близнаци, след разделянето те могат да продължат да прекарват времето си заедно, но сега това ще бъде, защото *свободно го избират,* а не защото *трябва.* И след като прекъснат нездравословната връзка, близнаците могат да участват в много повече дейности, отколкото биха могли да преживеят, докато са били съединени. Могат да карат тандем-велосипед, да играят на криеница и още много други. По същия начин, когато връзката се освободи от зависимостта, тя може да расте и да се развива, тъй като личностите ще са способни да се ангажират с много по-здравословни преживявания.

Началото на зависимостта

Как започва зависимостта? Всички деца имат естествен, даден от Бога копнеж да бъдат обичани и приети от своите родители. Това е отражение на любовта и доверието, което трябва да имаме с нашия Небесен Отец. Но всички деца са и заразени с вроден егоизъм, което нарушава и възпрепятства възможността да преживеят и изразяват здравословната любов.

В зависимост от многобройните фактори, които включват родителството, темперамента и биологичния състав на детето, околната среда, свободния му избор и духовното му възпитание, заразяващият елемент на егоизма може да става

все по-силен и здравословната любов никога да не се преживее. Родителите имат основната отговорност да отглеждат децата си по начин, който ще изгради у тях здравословна любов и ще премахне егоизма. За съжаление това невинаги се случва. Когато здравословната любов не се изгради успешно и вместо това доминира егоизмът, често резултатът е зависимост.

Преди да продължа, искам да изясня за онези, които може би се борят с непокорни деца, какви са отговорностите на родителството. Родителите *не* са отговорни за *резултатите* от живота на децата си. Но *са* отговорни за поведението си като родители. Тъй като децата имат свободна воля и защото съществуват много влияния, различни от родителските, родителите никога не са отговорни за резултатите. Но винаги са отговорни за собствените си решения и действия в процеса на родителството.

Родителското влияние е значимо и трябва да бъде взето насериозно! Нездравословното родителство ще нарани децата и ще ги затрудни да развият здрав характер. Но дори когато родителството е не просто нездравословно, но и явно злоупотребяващо, детето може да преживее излекуване от последиците на злоупотребата и в крайна сметка да стане пълноценен човек. Здравословното родителство не гарантира добър резултат, но осигурява значителни предимства в пътя към подобна цел. По същия начин, нездравословното родителство не гарантира лош резултат, но създава неблагоприятни последици, които правят благоприятния резултат по-труден.

Всички деца желаят родителското одобрение и валидиране. При нефункционалните семейства обаче желанието за утвърждаване от страна на родителите не се удовлетворява по здравословен начин. Основната дисфункция е егоизмът у родителя, което води до това родителите да търсят как да задоволят родителските си нужди чрез детето, вместо да се жертват, за да удовлетворят неговите нужди. Нефункционалният родител изпраща смесени сигнали за одобрение/неодобрение, което

предизвиква несигурност у детето. Конфликтните сигнали пречат на детето да развие здравословно вътрешно чувство за себе си и вместо това го карат да продължи да търси от родителите си външно утвърждаване. Това води до твърде силен копнеж за любов, утвърждаване и приемане.

Детето влага енергията и усилията си в търсене на одобрение от родителя, а той използва този негов копнеж като постоянен източник на възможности за контрол и манипулация. Детето развива все по-голямо раздвоение в отношението си към родителя. Интензивният копнеж за родителско одобрение се редува с възмущение и гняв. Разрушителните и враждебни чувства към родителя след това го водят до чувство за вина. Вината е съпроводена от страх, че ако чувствата на гняв и негодуване бъдат изявени, детето ще загуби родителя си и след това никога няма да получи одобрението, за което жадува толкова отчаяно.

В нефункционалните семейства, за съжаление, децата никога не получават утвърждаването, което търсят. Малките деца идеализират родителите си. Това означава, че те ги виждат като почти съвършени, с почти свръхестествени способности. Следователно, когато детето преживее отхвърляне от родителя си, то прави единственото заключение, което може: „Ако родителят ми е съвършен и ако не съм приет от него, нещо не е наред с мен“. Детето още не е в състояние да разбере, че родителят е действителният проблем.

Представете си, че излизате от местния супермаркет и виждате на паркинга 50-годишен мъж, който ругае 5-годишно момиченце. Нарича го с всички обидни имена, които някога сте чували. Бихте ли си помислили: *„Какво ужасно 5-годишно дете!“*? Не! Веднага разбирате, че възрастният човек е този, който има проблем. Но какво е усещането на малкото момиче? Какво мисли то? Ами, ако този мъж е баща му? Твърде много хора преминават през живота като това 5-годишно дете. Когато

някой ги третира зле, вярват, че нещо не е наред с тях. Спомнете си жената от въведението на тази книга – това беше един от Нейните проблеми. Не само, че някой я наричаше с лоши имена, но се отнасяше с Нея по напълно неприемлив начин. Тя не осъзнаваше, че проблемът не е в Нея, а в човека, който злоупотребява с Нея.

Този модел на отношение към себе си и към другите се установява в нефункционални семейства, преди децата да развият умствената си способност да анализират и да разбират подобни неща. Следователно те действат по този начин, без дори да осъзнават проблема. Дисфункционалният семеен живот възпитава децата да зависят от мнението на другите – като барометър за измерване на собствената им стойност. Те несъзнателно приемат фалшивото убеждение, че мнението на другите е по-важно от истината.

Децата в такива ситуации се чувстват така, сякаш са незавършени по някакъв начин и биха стигнали много далеч, за да получат утвърждаването, което така отчаяно търсят, но никога не получават от другите и никога няма да го получат. Без значение колко чудесно е външното валидиране, то никога не удовлетворява, защото те са формирали своята самоличност като основана на непоследователните преживявания от детството. За съжаление такива деца обикновено не успяват да разпознаят, че проблемът не е в самите тях, а в хаотичното им възпитание. В резултат остават в капана на изкривената представа за себе си.

Зависимостта е като опитите да се получи мляко от бик

Представете си че посещавате ферма и излизате всяка сутрин, за да получите мляко от бик. Няма значение колко отчаяно искате млякото, бикът не може да даде нещо, което няма. Но нека предположим, че не знаете нищо за фермите и не осъзнавате, че биковете не произвеждат мляко. Може да заключите, че

вашата неопитност причинява проблема, така че се връщате ден след ден, търсейки млякото.

Продължаващата липса на успех ви обезкуражава. Изведнъж откривате обяснение за своя провал: спомняте си, че сте чели, че биковете не обичат червения цвят. Осъзнавате, че сте носели червената си лента за коса всеки път, когато търсите мляко от бика, така че сега започвате да се обличате в други цветове. Все още няма мляко.

След това си спомняте, че животните харесват музика, така че донасяте радио и пускате различна музика, но... все още няма мляко. Понякога умолявате бика – без резултат. Носите му специална храна, надявайки се, че промяната в храненето ще доведе до производството на мляко, но отново без полза.

Вече сте не само разочаровани, но и ядосани. За момент ви минава мисълта да застреляте бика, но експлозия от чувства като свирка на локомотив запищява отвътре: *„Ако го направя, никога няма да получа мляко!“*. Тогава се чувствате ужасно виновни и започвате процеса наново.

Какъв е проблемът в този сценарий? Неспособността да видиш истината: Биковете не дават мляко! Много от моите пациенти трудно приемат реалността, че родителите не са в състояние да им дадат уверението, любовта и приемането, от които се нуждаят. Това ги оставя непрекъснато уязвими пред манипулациите на техните родители и са постоянно и хронично несигурни, тъй като продължават да вярват, че центърът на проблема е в тях. Представете си в нашия пример с бик, че това е интелигентно същество. Възможно ли е, тъй като бикът се радва на вниманието и на специалното ви отношение, да опита да ви накара да вярвате, че един ден – ако продължавате все така – може би ще получите малко мляко? За съжаление много човешки същества са такива. Докато са толкова егоцентрирани, че не са в състояние да осигурят грижа за другия, те все още се радват на вниманието, което получават, и умишлено подвеждат зависи-

мия да предполага, че един ден може да получи от тях желаната любов и утвърждаване.
Нека се върнем обратно във фермата. Ако най-накрая осъзнаете, че биковете не дават мляко, означава ли, че никога няма да имате нищо общо с бика? Разбира се, че не. Ако решите, все още можете да имате бика, който умее да тегли плуг или каруца. Разликата е, че тъй като осъзнавате невъзможността да получите определено нещо от него, вие не сте заложници на това животно. Сега можете да идвате и да си отивате свободно.

Зависимостта затруднява нашето справяне с гнева срещу другия

Когато се интересуваме от някого, е трудно да се определят граници и да кажем „не", особено ако знаем, че другият човек ще бъде недоволен от нас заради това. Изключително неудобно е, когато се сблъскаме с гнева на другия – дори когато правим това, което е правилно. Това е особено вярно, когато нашите родители са ни научили да се нуждаем от тяхното нефункционално одобрение. Пренебрегването на проблема може да изглежда по-лесно, отколкото да се сблъскаме със ситуацията. Но последиците са много по-лоши. Тъй като проблемът продължава да ескалира, като дойде времето, когато най-накрая намира своя адресат, обикновено вече е много по-голям.
Зависимостта е безнадеждно разрушителен цикъл, тъй като такова поведение нарушава Божия Закон за любовта и свободата. Злополучният резултат е по-голямата загуба на самоуважение, самооценка и самочувствие, придружени от все по-нарастваща необходимост от по-нататъшно външно утвърждаване. Следователно, хората, уловени в този капан, продължават да бъдат празни съдове, които искат да бъдат запълнени от емоционалната подкрепа на другия. Но тъй като не могат да запазят тази подкрепа, всъщност никога не изпитват реална стабилност или благоденствие. Тези, които се намират в подхранващата роля,

в крайна сметка се изчерпват, достигат до своите граници и не могат да дадат повече. Зависимото лице преживява загубата на грижа като отхвърляне и реагира с огромна враждебност и гняв. Това е зависимостта, великия фалшификат на любовта!

Истинската любов не е естествена

Когато питам пациентите си как разбират дали има истинска любов, твърде много хора отговарят: „От чувствата". Но както вече открихме, чувствата са напълно ненадеждни и често могат да бъдат измамливи. Много от нас например са преживели объркването на мисленето, когато сме били влюбени, но едва по-късно откриваме, че сме грешили.

Човешките същества не притежават естествено истинската любов. Това е любов, точно обратна на нашите естествени желания, на егоизма, на генетичното ни наследство. Истинската любов е принципът да правиш това, което е в интерес на другия човек, принципа на даване, на благодеяние, независимо от това, как може би се чувстваш.

Родители, спомняте ли си воденето на вашето малко дете, за да получи ваксини? Приятно ли беше чувството? Тогава защо го направихте? Разумът и съвестта ви признават, че е в негов интерес да получи ваксините. И тъй като го обичате, сте избрали някой да забие игла в крака му, въпреки че му причинява болка. Но не болката беше целта – тя беше неизбежна, за да може да се получи ваксината.

Смятате ли, че сте поели риск, който вашето дете може да не разбере? От гледна точка на детето, какво си представяте, че е било усещането?

– Мамо, татко, защо правите това? Защо им позволявате да ме наранят? Не ме ли обичате?

Но тъй като обичате децата си, бихте ли позволили да бъдете разбрани погрешно, но все пак да направите това, което вярвате, че е най-доброто за тях – дори когато се чувствахте

зле? Така работи любовта. Понякога чувството е приятно, друг път боли. Но любовта винаги изцелява, винаги защитава, винаги изгражда – никога не унищожава, никога не търси своето. Истинската любов не е мотивирана от „чувства“.

Любовта върши това, което е правилно

Помислете за Христос в Гетсиманската градина. Той е на път да преживее кръста, най-великия акт на любов, известен в цялата история. Но какви са Неговите чувства? Потопен в мъка. Агонизира. Страда (вижте Матей 26: 36-44; Марк 14: 32-42; Лука 22: 39-46). Ако Христос би основавал действията Си на това, което чувства, не би преминал през кръста. Любовта не е чувство, а действие – въпреки чувствата.

Когато обичаме другите, ще бъдем склонни да рискуваме дори да не сме разбрани правилно, но да направим това, което е в техен най-добър интерес. Бог прави това през времето на целия Стар Завет. Много пъти „повишава гласа Си“, за да привлече вниманието на Своите непокорни деца, защото ги обича и не иска да се самоунищожат. Все пак помислете за рисковете, които поема! Мнозина биха могли да заключат, че Бог е строго, отмъстително, капризно Същество, което изисква някакво умилостивяване. Всъщност много хора са решили, че Бог е точно такъв. Но любовта прави това, което е правилно и разумно, защото е правилно и разумно, а не заради това, което другите ще си помислят.

Истинската любов произтича от познаването на Бога. Когато Го познаваме, което е наша привилегия, усещаме сърцата си сломени и преклонени във възхищение и обожание за голямата жертва, която е дал, за да ни достигне. Осъзнаването на необхватния мащаб на това, което Той поема върху Себе Си, поражда благодарност в сърцата ни. Когато Го опознаем, започваме да Го обичаме, да Му се възхищаваме, да Го уважаваме и да Му се доверяваме. Изучаваме Неговите начини на действие

и принципи, след това започваме да ги практикуваме в нашия собствен живот. Желанието ни да държим на това, което е истинно и правилно, накрая надделява над нашата загриженост за себе си и се издигаме на по-високи ниво на съществуване, освободени от страх и несигурност. Бог ни пресъздава отвътре и ни дава сила извън нашата, която ни осигурява възможност да продължим да израстваме и да напредваме.

Любовта е противоположното на зависимостта

Любовта лекува, докато зависимостта разрушава. Любовта освобождава, докато зависимостта винаги се стреми да контролира. Любовта дава, докато зависимостта постоянно отнема. Любовта е безстрашна, докато зависимостта е движена от страха. Любовта се интересува от другия, докато зависимостта се съсредоточава върху себе си. Любовта е стабилна, докато зависимостта е променлива. Любовта е предвидима и надеждна, докато зависимостта е хаотична и ненадеждна. Любовта се основава на принципа, докато зависимостта се основава на чувствата. Любовта е последователна, докато зависимостта е непоследователна. Любовта е честна и истинска, докато зависимостта е нечестна и измамлива. Любовта е търпелива, докато зависимостта е импулсивна. Любовта е мила, докато зависимостта е жестока. Любовта е опрощаваща, докато зависимостта е злопаметна. Любовта защитава, докато зависимостта използва. Любовта жертва себе си, докато зависимостта жертва другия. Любовта никога не свършва, докато зависимостта е нетрайна. И любовта никога не се проваля, докато зависимостта никога не успява.

Глава 9

Вяра – факт или измислица?

„Безполезно е да казваш на човек да не разсъждава,
а да вярва – това е като да кажеш
на някого да не се събужда, а да спи."
Байрон

Един от първите принципи на психотерапията е да развие работеща връзка – терапевтичен съюз на лекаря с пациента. Без доверие в лекаря, пациентът няма да приложи на практика плана за лечение, който трябва да му донесе изцеление. Същият принцип е валиден и в Божия план да ни изцели. Без терапевтичен съюз – без доверие или вяра в Бога – няма да приложим в живота си Неговия план за изцеление. Затова Той отива много далеч, за да ни помогне да изградим доверие и вяра в Него. И така, каква точно е вярата, откъде идва и как работи?

Аз знам, че знам!

Известен телевизионен евангелизатор страстно разказва на ентусиазираната и емоционално подкрепяща го публика: „Аз знам, че знам, че знам, че знам". Докато гледах от уюта на моя хол, си помислих: „Как знае той?". Надявайки се да открия източника на онова, което толкова уверено провъзгласява, продължавах да гледам. За съжаление, той никога не го обясни. Просто обяви, че знае.

TV-евангелизаторът твърди, че има вяра, но той очевидно не е изследвал основите ѝ и не е разкривал източника ѝ. Начинът, по който третира вярата, ми напомни за обяснението на малко момче: „Вярата е да вярвате в нещо, за което знаете, че не е

така“. Това ли е наистина е същността на вярата?
Наскоро присъствах на церемония по дипломиране в местна гимназия, по време на която една от дипломантките разказа как вярата ѝ е неразделна част от нея, и как ѝ помага да успява в ученето. По време на речта си тя цитира Х.Л. Менкен: „Вярата е алогично вярване в невъзможното“. Звучеше много подобно на дефиницията на вярата на малкото момче. Действително ли вярата включва вярване в нещо без доказателства, вярване в неща, които нямат смисъл? Дали вярата наистина изисква да убедите себе си, че нещо е вярно, въпреки че разумната ви преценка казва друго?

Знам, че ще се оправиш

Представете си, че сте били болни в продължение на няколко дни с разнообразни симптоми – висока температура, мъчителна кашлица, втрисане, мускулни болки, шум в гърдите, когато дишате дълбоко – така че отивате в най-близкия спешен кабинет. За свое облекчение откривате, че лекуващият лекар е християнин. Още по-насърчен сте, след като сте разкрили симптомите си, когато лекарят отива в ъгъла на стаята, навежда глава и се моли. Но се стъписвате, когато връщайки се при вас, казва: „Чух всичко, което споделихте, но след молитвата имам наистина добро вътрешно усещане, че при вас няма нищо тревожно. Можете да си отидете у дома. Знам, че всичко ще бъде наред“.

Какво бихте направили? Бихте ли попитали: „Откъде знаете, че ще се оправя“? Да предположим, че ви отговори: „Аз знам, че знам, че знам!“. Това би ли било достатъчно? Бихте ли се върнали вкъщи успокоен? Или бихте искали да чуете и второ мнение?
Пристига друг доктор. Изслушва ви, проверява температурата, сърдечната честота и кръвното ви налягане. Изваждайки стетоскопа си, преслушва дробовете ви, поръчва лабораторни изследвания и оценява броя на кръвните ви клетки, след което иска рентгеново изследване на гръдния кош, което внимателно

преглежда. След като получава и преценява всички тези доказателства, той прави заключение: „Имате пневмония“.

Когато вторият лекар ви казва своята диагноза – въз основа на обширни доказателства – получавате ли *усещане* за убеждение, *чувство* на увереност, *чувство* за сигурност, *усещане* за вяра, че той е прав? Дали самото ви чувство е доказателството или е *резултат* от доказателствата?

Усещането за убеждение се появява, когато умът започва да разбира истината. С увеличаване на разбирането ѝ, растат и увереността, и вярата.

Повечето от нас споделят идентична реакция при подобни обстоятелства. Когато лекарят ни каже диагнозата и осъзнаем, че е правилна, изпитваме усещане за доверие, за вяра. Изпитваме голямо облекчение. Чувстваме се добре – толкова добре, че много хора наивно приемат чувството за истина. Но не е!

Библейско доказателство или мощни чувства?

По време на моята специализация, един от стажантите от екипа ми имаше изключително силни религиозни убеждения. Въпреки че той и аз не споделяхме идентични вярвания, прекарвахме много часове в обсъждане на различните ни гледни точки. Рано в нашето познанство, преди да сме споделили подробности за нашата религиозна принадлежност, той ми каза, че вярва във версията на Библията на крал Джеймс. Въз основа на този окуражаващ факт аз мислех, че ни предстои интересно време на съвместно изучаване. Наивно смятах, че със задълбочено изследване на Библията, което би ни дало солидни библейски доказателства, скоро ще се радваме на по-близко религиозно общуване. За съжаление, това не се случи.

По време на нашите изследвания той често демонстрираше вълнение за ново прозрение, само за да се върне на следващия ден към доверието си в своята предишна позиция. Изненадващо, той никога не предлагаше подкрепа и доказателства за вярванията си.

Не след дълго разбрах защо библейските доказателства имат толкова малко влияние върху него. Неговият метод за определяне на истината почиваше на ключов пасаж от писател от деветнайсети век: „И когато получите тези неща, аз бих ви увещавал да попитате Бога, Вечния Отец, в името на Христа дали тези неща са истинни; и ако попитате с искрено сърце, с истинско намерение и вярвайки в Христа, Той ще ви изяви истината за тях чрез силата на Светия Дух. И чрез силата на Светия Дух вие можете да узнаете истината за всичко“.[1]

Макар на първо четене да звучи чудесно, колегата ми го тълкуваше по следния начин: „Ако искате да разберете дали нещо е вярно, или не, не е нужно да търсите доказателства, да изследвате тези доказателства с вашия от Бога даден разум и да го сравнявате с досегашното си разбиране. Вместо това, отидете в молитвеното си килерче и се помолете на Бог за впечатление, за чувство на убеденост, за да разберете дали нещо е вярно, или не“.

Това заключение е подобно на примера с първия лекар в сценария за спешна помощ, който предложих по-горе в тази глава. Спомнете си, че той имаше „наистина добро вътрешно усещане, че няма нищо тревожно“, въпреки очевидните симптоми. Усещането за убеждение беше по-важно от доказателствата. Всъщност усещането за убеждение беше прието като върховно доказателство, което надхвърля всички останали такива.

Библейският текст в Яков 1:13,14 обаче ни предупреждава срещу подобна субективност, като посочва нейната потенциална опасност в друга област: „Никой, който се изкушава, да не казва: Бог ме изкушава, защото Бог се не изкушава от зло, и Той никого не изкушава. А който се изкушава, се завлича и подлъгва от собствената си страст (или чувства)“.

Истината не е на страната на злото. Затова Сатана използва всяка стратегия, за да убеди хората да не разчитат на истината. Моят приятел по време на специализацията не е единственият, който замества истината с чувства. Много добронамерени

християни действат по подобен начин, като вместо да разберат истината, чакат някакво вътрешно чувство, преди да действат.

Пътят към Емаус

След Христовото възкресение, когато двама Негови ученици вървят по пътя към Емаус, към тях се присъединява непознат, за когото знаем, че е бил Христос. Те са обезкуражени заради разпятието. Как се отнася към тях Божият Син? Извършва ли някое чудо и заявява ли, че Той е самият възкръснал Спасител? Не! Вместо това ги превежда през Библията, разкривайки им библейските доказателства, потвърждаващи кой е Той и каква е Неговата мисия. Не преди да са били убедени с тежестта на библейските доказателства, Той им разкрива Своята идентичност. И като отваря писменото доказателство пред тях, сърцата им горят (Лука 24: 13-32). С други думи, доказателствата довеждат до промяна в чувствата. Но отново – чувствата не са доказателства. Защо това е важно? Защото всеки може да направи твърдения, но истината ще подкрепи само тези, които са верни.

Бил Клинтън застана пред нацията и обяви, че не е имал сексуални отношения с Моника Люински. Но когато тя извади роклята си, доказателствата разкриха неговата измама. Също така, Сатана има твърдения, но Бог има истината, така че Бог не желае да вярваме просто заради личните Му заявления. Ако следваме истината, винаги ще намираме Бога. Както Христос казва: „Истината ще ви направи свободни“ (Йоан 8:32).

Вярата е същността на нещата, за които се надяваме

Помислете за текста в Евреи 11:1, който гласи: „А вярата е даване твърда увереност в онези неща, за които се надяваме – убеждения за неща, които не се виждат“. Това не означава ли, че трябва да вярваме, макар да няма смисъл или да нямаме доказателства?

Представете си, че сте родител на дете в първи клас. Докато

детето ви е в училище, купувате подарък, опаковате го и го поставяте в шкафа в спалнята си. Когато то се прибере вкъщи, му казвате да отиде до шкафа ви, защото има подарък, който го чака там. Детето ви отива ли? Дали хуква към шкафа въз основа на доказателствата за подаръка, който все още не е наличен за него? Не! Тогава защо тича натам? Заради вярата (доверието) във вас. Детето ви няма доказателства за подаръка, но има доказателства за вашата честност и надеждност.

Подаръците в нашия „небесен шкаф" са вечен живот, венец на слава, дом в небето и много други. Нямаме физически доказателства за тяхното съществуване, но имаме огромно разбиране и доказателства за съществуването на Бог и Неговата надеждност и доброта. Ето защо нашата вяра в Бога не се основава на чувства или впечатления, а на *твърди доказателства, открити както в природата, така и в Божието писано Слово* (вж. Римл.1:20).

Когато детето върви по коридора, за да открие подаръка, колебае ли се от чувство на страх и несигурност, чудейки се дали в шкафа наистина има нещо? Или върви весело, вече предвкусвайки радостта от наличието на подаръка, въпреки, че още не го е видяло? Християнинът вече изпитва радостта от небесните подаръци, защото на Онзи, Който ги е обещал, може да се вярва!

Богът отвъд небето

Неотдавнашно ръководство за изучаване на Библията включва следната мисъл:

„Винаги има нужда от вяра, т.е. от вярване в нещо, което не виждаме или не разбираме напълно. Ако можем напълно да го видим или да го разберем, няма да има място за вяра. Не е нужно да вярваме, че небето е над главите ни. Можем да вдигнем глава и да го видим. Вярата е необходима да повярваме в Бога, Който живее отвъд това небе, защото не можем да Го видим".[2]

Ако това е правилното разбиране за вярата, мислите ли, че когато

стигнете до небето и срещнете Бог лице в лице, ще кажете: „Господи, имах вяра в Тебе, но сега, когато Те виждам, няма вече да вярвам в Теб“? Или вярата ви ще се увеличи милион пъти?

Опасността да вярваш без доказателства, да приемаш неща на емоционална основа е, че предразполага да се повярва във всевъзможни неща. Освен това, ако измерваме силата на нашата вяра с чувствата си, тогава, когато нашите чувства лавират ногоре и надолу, така ще бъде и с нашата вяра. Ще съдим за Божието присъствие чрез своите непоследователни чувства и ще заключим, че понякога Той е близо до нас, а друг път не е.

Истината винаги поддържа Бога

В конфликта между доброто и злото истината винаги подкрепя Бога и винаги опровергава Сатана. Следователно Сатана трябва да убеди хората да вярват, без да преценяват истината или без да проучват доказателствата. И е още по-щастлив, ако може напълно да унищожи умствените способности на разума и съвестта – пътищата, чрез които истината влиза в ума. Без разума и съвестта не сме в състояние да различим истината от фалшификата.

Спиритизмът – фалшива вяра

Спиритизмът е един от най-големите успехи на Сатана в подправянето на истинската вяра и на работата на Божия Дух. Както открихме в по-предишни глави, Духът на Бога действа, като разкрива истината на нашия ум по начини, които можем да разберем, и след това ни оставя свободни да стигнем до свои собствени заключения. Когато решим да следваме истината, получаваме Божия сила, достатъчна за тази задача. По този начин Бог постоянно укрепва и облагородява духовната природа – разума и съвестта – и личността развива все по-голямо разбиране и мъдрост. Характерът се пречиства, докато се установява стабилност и самоконтрол. Спиритизмът обаче е голям фалшификат на работата на

Божия Дух, който, вместо да изцелява ума, бавно разрушава човешките разум и съвест. Това става толкова фино, че навлиза в много християнски кръгове незабелязано. Множество хора се притесняват от спиритизма, но не знаят как да го идентифицират.

Една обща нишка минава през всички форми на спиритизма, независимо дали става дума за магьосничество, таро карти, вуду, черна магия, астрология или каквото и да било друго на тази основа. Ако искате да идентифицирате спиритизма, потърсете тази нишка и ще я видите, без значение колко е прикрита. *Спиритизмът е търсене на знание, без използване на разума и без изследване на доказателства.*

Тъй като истината опровергава Сатана, единствената му надежда за успех е да убеди хората да ценят неща, различни от истината и от доказателствата. Затова той призовава хората да търсят знания без доказателства и без да разчитат на разума. Това води до постепенното унищожаване на образа на Бога вътре в нас. Хората стават суеверни, плашливи и несигурни, защото разумът отстъпва, когато те възлагат вярата си (доверието си) на неща, лишени от смисъл.

Загубата на разума създава незрели християни, подхвърляни от всяка доктринална мода. Само чрез упражняване на разума в изследване на доказателствата християните израстват в пълна зрелост, като се учат да разпознават истината от фалшификатите. Истината едновременно ни освобождава и лекува.

Вярата не зависи от чудесата

Сатана зависи от чудодейни знаци и чудеса, за да разсее ума. Помислете за Ева в градината, където преживява чудото на говорещата змия. Но това чудо не е доказателство, че змията казва истината.

Представете си че сте на църковно събрание, където в дискусията се оформят два възгледа относно кръщението. Един човек

се изправя, твърдейки, че ще докаже, че Святият Дух подкрепя неговата позиция, като се доближава до друг член на съвета, осакатен от полиомиелит още в детството си. Когато извиква: „В името на Господа, ходи!“, недъгавият наистина се изправя и започва да ходи из стаята. Доказва ли това, че позицията на члена на съвета е правилна? Не! Чудесата могат да бъдат фалшифицирани. Истината е истина, независимо от придружаващите я знаци и чудеса. Сатана няма истината, но е свръхестествено същество, което може да очарова човешката раса с определени чудеса, способни да заблудят онези, които не са се научили да разчитат само на истината.

Вярата е неразделна част от изцелението на ума

Вярата е ръката, която се протяга и хваща Божията ръка. Като такава, вярата е неразделна част от лечението на ума. За да може тя да бъде лекуваща обаче, трябва да бъде основана на доказателства, на истината и на фактите. Докато могат да съпътстват вярата, чувствата никога не я определят. Истината установява вярата. Следователно с увеличаването на нашето разбиране за истината, расте и вярата ни.

Спиритизмът, от друга страна, е фалшификат на истинската вяра и както вече отбелязахме, включва търсенето на познание, без да използваме разума си или без да изследваме доказателствата. Той подменя доказателствата с емоционални възходи и чудодейни знаци. Чудесата не произвеждат вяра, защото могат да бъдат фалшифицирани. Както вече заявихме, истината е истина, независимо от това дали разполага със съпътстващи чудеса.

Когато мисля за моята Пациентка, описана във въведението на книгата, си спомням колко ядосана бе, когато хората я молеха да им се довери. Особено се разгневяваше, когато някой й кажеше, че трябва да се довери на Бога. Вярвам, че Тя щеше да се чувства комфортно с осъзнаването, че доверието в Бог

се основава на доказателства, които са в съгласие с разума. В резултат Тя би харесала един Бог, Който никога не изисква просто да Му се доверяваме, но ни приканва да Го опознаем и да решим за себе си дали можем да Му имаме доверие. Дали Тя някога ще го узнае?

---

1. Мороний 10:4,5, *The Book of Mormon*
2. Библейските биографии. Актьори в драмата, наречена планета Земя. *Ръководство за изследване на Библията за възрастни* (Бойзи, Айдахо: Pacific Press Pub Assn.[Април-юни 2001 г.): 128.

Глава 10

Възстановяване на реда

През 20-те си години Джейн беше привлекателна блондинка със стройна фигура и сини очи, които като че ли излъчваха собствена светлина. Беше израснала в типичен дом от средната класа, с още две деца, котка, куче и двамата й родители. Въпреки, че не бе преживяла злоупотреби в детството си, като междинно по възраст дете често се чувствала пренебрегвана. Независимо от отличните й оценки, примерното й поведение и многобройните й награди в училище, тя стигнала до заключението, че просто не е достатъчно успешна. Сега, в по-зряла възраст, Джейн се бореше с хронично чувство на безполезност, с лоша самооценка.

Един от най-често срещаните проблеми, пред които са изправени много от моите пациенти, е именно липсата на самочувствие. За да ни помогне да разберем как да се справим с мощните чувства, нека вземем този пример и да го разгледаме в светлината на нашето разбиране за Божията йерархия на ума.

Най-голямата грешка, която хората правят, когато се занимават с трудни чувства, е че ги приемат за истинен факт. Когато повечето хора се чувстват безполезни, те позволяват на усещането да контролира мислите им и след това си се представят в унизителни или деморализиращи ситуации. Мислите започват да следват влиянието на това чувство и порой от негативни идеи се втурва в ума им: „Как може да съм толкова глупав!?“; „Ти, грозно

същество, което не ставаш за нищо, какво те накара да мислиш, че той някога ще излезе с теб?"; „Нищо не мога да правя както трябва! Защо да си губя времето да опитвам?".

Тези отрицателни идеи засилват чувството за малоценност, което, подхранвано, се развива в добре вкоренено фалшиво убеждение. През това невярно, твърдо вкоренено убеждение умът започва да филтрира преживяванията. Опитът, който поддържа изкривеното изображение, се преповтаря в ума многократно, като укрепва усещането и убеждението за безполезност. В същото време умът отрича и отхвърля положителните преживявания, които трябва да опровергаят фалшивото убеждение. Джейн живееше в такава самоналожена умствена мъка. Чувстваше се в капан и не знаеше как да намери изход.

Откъде научаваме, че сме ценни?

Христос казва: „Истината ще ви освободи" (Йоан 8:32). Когато пациентите ми разкрият, че се чувстват хора без стойност, поставям няколко въпроса, които ги карат да се конфронтират със ситуацията: „Наистина ли сте без стойност? Наистина ли не струвате абсолютно нищо?". Независимо от отговора, задавам още един въпрос: „Откъде знаете?". Това повдига проблема, който се отнася до *всички* чувства: Как можете да разберете дали чувството казва истината, или не? Тъй като чувствата могат да лъжат, как можете да определите дали са точни, или не, когато всички те изглеждат толкова реалистични? Поставям тези въпроси в опит да стимулирам разума да се включи в този умствен конфликт. Тъй като истината навлиза в ума чрез разума, е от съществено значение да се използват подходи, които ще укрепят тази умствена способност.

Представете си следната ситуация: Човек, облечен в тъмен костюм и с тъмни очила, почуква на вратата ви. Когато отваряте, той казва: „Пуснете ме да вляза! Аз съм от ФБР!". Какво бихте направили? Бихте ли поискали се идентифицира, или просто би-

хте му позволили да влезе? Защо искате идентификация? Защото имате нужда от доказателство, потвърждаващо твърдението му. Точно същото трябва да се случи и когато чувството похлопа на вратата на ума ви: Преценете чувството чрез разума и съвестта и потърсете доказателства, за да потвърдите или да оспорите неговата валидност.

Да се върнем към чувството за малоценност. Какви доказателства имаме за такова заключение? На най-фундаменталното ниво съставните химикали в телата ни струват приблизително 25 долара. Много хора могат да продават кръвната си плазма за 30 долара всяка седмица. Колко плащат работодателите ви за вашите услуги на работното място? Колко вие и други хора сте инвестирали в своето образование? Такива прости примери предоставят незначителни доказателства, че усещането за безполезност и малоценност не е точно. Но най-силната подкрепа на нашата стойност идва, когато попитаме: „Кой е Исус Христос?", Божият Син. „Колко струва Той?" Всичко! Безценен! „Той даде ли, или не живота Си за вас?" Да, Той го направи!

Това са доказателства, а не само твърдения! Исус не просто е обявил колко струвате. Той е дал доказателства – пожертвал е за вас собствения Си живот. Сега разумът и съвестта ви признават доказателствата, демонстриращи вашата голяма ценност, но чувствата продължават да ви информират, че сте без стойност. И точно в средата, между двете, е волята. Трябва да решите. На кое ще изберете да повярвате: на доказателствата ли, или на чувствата си?

Всичко зависи от правилното действие на волята

Наложително е да се признае значението на волята. Всичко зависи от правилното ѝ действие, защото това е частта от ума, която избира. Помислете за случая, когато Сатана поставя Христос на върха на храма и Го изкушава да се хвърли оттам. Но не може да Го бутне – Той трябва сам да вземе решението. Същото се

отнася и за собствения ни конфликт със Сатана. Той никога не може да насили волята ни. Ние трябва да *изберем* да се поддадем на неговите предложения. Това е вярно дори когато изкушението идва отвътре. Книгата на Яков ни казва, че когато се окажем изкушени, „никой не трябва да казва: „Бог ме изкушава, защото Бог не се изкушава от зло и Той никого не изкушава. А който се изкушава, се завлича и подлъгва от собствената си страст; и тогава страстта зачева и ражда грях, а грехът, като се развие напълно, ражда смърт“ (Яков 1: 13-15).

Яков описва тук силата на волята. Едва след като вътрешното желание е осъществено, то става грешно [разрушително]. Осъществяването на желанието се случва, когато волята избере желанието – когато волята ни каже „да“. Няма значение дали реално осъществяваме действието. Ако волята каже „да“, но никога не извършим деянието, умът пак е увреден, съвестта е наранена и разумът е помрачен.

Представете си, че докато чакате на опашка на касата в магазин за хранителни стоки, касиерът излиза за момент, за да провери нещо. Поглеждайки надолу и виждайки отворената каса, една мисъл ви минава през ума: *„Добре биха ми дошли тези пари!“*. Решавате с едно бързо движение да грабнете от касата шепа банкноти. Но тъкмо когато ръката ви реагира на инструкциите на мозъка, касиерът се връща на мястото си, така че внезапно анулирате намерението си и не вземате нищо.

Какво се случва в ума ви? Тъй като сте направили избора да откраднете, вие сте поставили характера си една степен по-близо до този на крадец, въпреки че действията никога не са последвали мисълта ви. Следващия път ще ви бъде по-трудно да се противопоставите на такова изкушение. Ако процесът се повтаря достатъчно пъти, в крайна сметка човек губи способността да разпознава правото от грешното; полезното от нездравословното. Разумът и съвестта бавно биват унищожени.

Чувствата не се изпаряват

Да се върнем към нашата дискусия за липсата на стойност. Избирането да вярваме на доказателствата не прави чувството за малоценност да се изпари веднага. Но това позволява на Джейн да се справи с него от позицията на увереността и силата. Тя може да има сигурност, че е ценна личност, въпреки че в момента може да се чувства безполезна и без стойност, като по този начин избягва отчаянието и безнадеждността. След като осъзнае стойността си, тя може да направи следващата стъпка, преценявайки къде възниква неточното усещане/чувство за малоценност.

Насочих се към прозореца на кабинета си, посочих хълмовете в далечината и я попитах:

– Ако избухне пламък над онези хълмове и ви попитам какво се случва там, какво ще кажете?

– Не знам – отвърна тя. – Трябва да отида и да погледна.

Точно така! Чувствата са като психологически излици. Те се появяват и ни казват, че нещо се случва в определена посока, но ние не знаем какво, докато не проверим. Ако избухване на пламъци се появи над хълмовете на изток от кабинета ми, въпреки че не знам причината, щях да знам, че това не е нещо на запад, на юг или на север. Какъвто и да е проблемът, той се случва на изток.

Когато усещането за безполезност и малоценност навлиза в нечие съзнание, човекът знае чрез преглед на доказателствата, че това не е заключение, основаващо се на действителна безполезност и липса на стойност. С голяма сигурност осъзнава, че доказателствата разкриват истинската му стойност. Също така признава, че каквото и чувство да се появява (като това за безполезност и малоценност), то не идва от източник на положителни чувства (като щастие, радост или романтика), а от нещо негативно и неприятно. И това е, когато всеки човек започва да разкрива собствените си уникални проблеми, които

пораждат усещането за безполезност – било то отхвърляне от приятел или приятелка, с която току-що се е разделил, или от чувството за провал, което съпровожда развода например.

Изследването на чувствата чрез разума и съвестта, в светлината на фактите, доказателствата и истината и след това изборът да следваме тази истина, винаги ще възстановят реда и ще донесат мир на ума. Най-голямата битка е да се научим да ценим истината, именно защото е истина, а не само защото имаме или не усещане/чувство за истинност.

Тези диаманти са без стойност

При случая с Джейн тя откри, че се чувства без стойност, защото никога не е преживяла добро оценяване от своите родители. Смяташе, че са разочаровани от нея. Джейн бе извела заключенията си за своята самооценка от мнението на родителите си, а не от самата реалност.

За да й помогна да разпознае положението си, я помолих да си представи, че подарявам на родителите й шепа истински диаманти на стойност повече от 1 милион долара. Изненадани, те поглеждат диамантите и възкликват: „Това е абсурдно! Никой не раздава диаманти просто така. Това не са нищо друго, освен обработени стъкълца!“. Затова изхвърлят скъпоценните камъни в кошчето. С този сценарий в съзнанието на Джейн, поставих следния въпрос: „Просто защото родителите ти смятат, че диамантите са без стойност, това прави ли ги по-малко ценни?“. Когато каза „Не“, я погледнах и казах: „Ти си своего рода диамант! Мнението на родителите ти не променя твоята стойност!“.

След това й предложих нещо друго за обмисляне. Попитах я, ако й подам една банкнота от 100 долара, би ли имала банкнотата някаква стойност. „Да“ – отвърна тя. „А какво ще стане, ако я смачкам в шепата си – ще струва ли по-малко?“ Тя поклати глава в отрицание. „Да предположим, че я хвърля на пода, настъпя я и я изцапам с кал; би ли струвала по-малко?“ Отново отговори

„Не“. Тогава казах: „Това си ти! Няма значение, ако си била мачкана, тъпкана или изцапана в този живот, стойността ти не се е променила“.

Чувствата са изключително ненадеждни и ще ни поведат по разрушителни пътища, ако не бъдат потвърдени или отхвърлени чрез разумната оценка на доказателствата.

Да изследваме едно друго чувство: това за вината. Вината е разрушителна и често към нея подхождаме неадекватно, защото има два вида чувство за вина – основателно и неоснователно.

Основателно чувство за вина

Основателното чувство за вина възниква, когато правим нещо погрешно – нещо, което не е в хармония със Закона за любовта и свободата, като например – кражба от ближния ни. Това е усещане за убеждение или себеобвинение, което произтича от Светия Дух, Който или директно впечатлява нашата съвест, или го прави през собствената ни оценка за нашето поведение. Начинът, по който разрешаваме основателното чувство за вина, е чрез покаяние (промяна на сърцето, а не просто изповед) и възстановяване. Ако усетите вина, след като сте откраднали 50 долара от съседа си, единственият начин да разрешите ситуацията е да се покаете, а след това да отидете при съседа си и върнете това, което сте взели.

Неоснователно чувство за вина – тип I

Проблемът с неоснователното *чувство* за вина е, че покаянието и възстановяването не я разрешават, защото няма нищо, за което да се покаете или възстановите. Но тъй като нелегитимната вина се усеща като легитимна, повечето хора се опитват да се справят с нея по същия начин, по който биха се справили с легитимната й форма.Това не само, че не помага, а всъщност влошава нещата.

Като пример, нелигитимна вина се получава, когато жена

се връща от работа и намира съпруга си в лошо настроение. Докато той се оплаква, тя се чувства виновна и се опитва да промени ситуацията с покаяние и възстановяване – въпреки че не е направила нищо, за да породи поведението на съпруга си. „Съжалявам, какво мога да направя?“ Но това не помага, защото не е направила нищо, за което трябва да се покайва и не може да възстанови нещо, което не е взела.

Опитът да се справим с нелигитимната вина по този начин винаги забавя решаването на проблема. Приемайки нелигитимната вина и опитвайки се да се покае и извърши възстановяване, човек приема и подкрепя лъжата, която в описания случай ще позволи на съпруга да обвини съпругата си за собственото му неприлично поведение. Вместо той да признае грубостта си към своята съпруга, поемайки отговорността за това, и да поправи стореното, съпругата поема отговорността за лошото настроение на съпруга си. Такава реакция никога не решава ситуацията, а всъщност нарушава Закона за свободата, тъй като съпругата всъщност става заложник на настроението на съпруга си.

Начинът, по който да се справяме с неоснователното чувство за вина, е да се изправим пред истината. Отстъпете назад и попитайте себе си: „Направих ли нещо погрешно или неподходящо?“. Тогава разпознайте истината и прилагайте Закона за свободата. „Не съм направила нищо лошо. Съжалявам, че съпругът ми е в лошо настроение, ако има нужда да помрънка, той е свободен да направи това. Ще му съчувствам, ще му кажа, че го обичам, но не поемам отговорността да поправя ситуацията. Той е отговорен за собственото си настроение“.

Трябва да сме готови да позволим на другите хора да са нападателни, да плачат, да бъдат наранени, разгневени или разстроени, без да им се извиняваме или да се опитваме ние да поправим нещата, ако в действителност не сме направили нищо нередно. Налагането на неоснователно чувство за вина

е твърде често нарушение на Закона за свободата, използван от някои като начин за манипулиране и контрол над другите. С помощта на преценяване на доказателствата чрез разума и съвестта и като прилага истината, човек може да избегне попадането в капана на такива чувства.

Неоснователно чувство за вина – тип II

Да разгледаме още един източник на нелигитимна вина, който е изключително фин, много вреден и твърде често срещан.

В Медицинския център за ветерани в Аугуста, Джорджия, за първи път срещнах Джеф, след като неговият личен лекар го изпрати за преглед в медико-хирургичното отделение заради хроничната загуба на тегло, гадене и коремна болка. Неговите физически симптоми бяха в резултат от години на тежка злоупотреба с алкохол. Джеф пие от почти 30 години в опит да забрави миналото и да избегне хроничното чувство на вина. Но колкото и да пие, вината продължаваше да го измъчва.

Като пилот по време на войната във Виетнам Джеф участвал в много мисии и без съмнение е убил множество вражески войници. Понеже знаел, че спасява живота на своите войници, никога не изпитвал вина за смъртта на враговете. Но едно събитие го преследва непрекъснато и без значение колко се опитва, не може да го отстрани от ума си.

Джеф описва мисия, в която му било възложено да унищожи склад за боеприпаси, скрит в сиропиталище. Планът бил пехотинците да евакуират сиропиталището преди атаката. Докато Джеф наближавал целта си, получил потвърждение за приключилата евакуация на децата, така че бомбардирал сградата, съдържаща съхраняваните боеприпаси.

Но когато се върнал в базата си, открил, че е получил невярна информация. Домът за сираци не бил евакуиран и загинали много деца. Съкрушен, Джеф обвинява себе си. Гледа на себе си като на убиец на бебета и на деца, вижда се като злодей. *„Не би*

трябвало да бомбардирам. Трябваше да знам!" – продължаваше да мисли той. Давещ се в чувството за вина, Джеф мразеше себе си.

Основателно ли бе чувството му за вина? Джеф не беше точен или честен със себе си. Той се отнасяше към себе си, сякаш е знаел, че децата не са евакуирани от сградата, като съдеше по резултата от действията си, а не по мотивите, избора и намеренията си. С други думи, реагираше така, сякаш съзнателно е възнамерявал да убие децата, сякаш би трябвало да знае, че доклада, който е получил, е фалшив. Докато резултатът беше трагичен, решението и действията му по онова време са били адекватни. Усещането му за вина беше неоснователно.

Помислете си за пожарникар, отговарящ за взривното пожарогасене. (Големите пожари понякога се гасят чрез експлозия, която изгаря целия наличен кислород и така гаси огъня). Сградата гори, а пожарникарите решават, че единственият начин да се угасят пламъците, е чрез експлозия.

Вие сте отговорни за подготвянето на експлозивите, докато други пожарникари евакуират хората от сградата. След като сте готови, получавате сигнал „Всичко е чисто", за да взривите експлозивите и вие го правите. След това обаче се установява, че няколко деца не са били евакуирани и са загинали при експлозията. Чувствате ли се виновен? Извършили ли сте нещо нередно? В този живот понякога се случват нежелани резултати, дори когато правим всичко по най-добрия начин. За съжаление, твърде често преценяваме себе си съобразно с резултата, а не съобразно с намерението ни.

Вината и скръбта не са едно и също нещо

Джон е на 43 години, с кестенява коса и средно телосложение. Дълбоката гънка между веждите и тъмните кръгове под очите му са последици от това, че страда от депресия в продължение на 20 години – поради смъртта на тригодишния му син. По време на разговорите ни той разказва как две десетилетия по-рано

синът му вдига висока температура, така че той го завежда на педиатър. Лекарят казва на Джон, че е с ушна инфекция, дава на детето антибиотици и ги изпраща вкъщи.

След като се завръщат вкъщи, състоянието на сина му се влошава, температурата се повишава още повече и детето започва да повръща. Джон води детето в близкия кабинет за спешна помощ, където персоналът отново съобщава на бащата, че синът му има ушна инфекция, окуражават го и ги изпращат вкъщи.

По-късно същата вечер състоянието на детето продължава да се влошава. Кожата му гори, то започва да реагира по-слабо, така че Джон отново се втурва с детето към спешното отделение. Този път лекарите откриват, че момчето има менингит. Но тъй като състоянието му е толкова напреднало, по-късно същата нощ то умира.

Напълно съкрушен, Джон се самообвинява и се натоварва с хронична, непрестанна вина. Непрекъснато си повтаря: „Трябваше да знам. Разбирах, че нещо не е наред. Не трябваше да слушам лекарите. Трябваше да направя нещо. Това е по моя вина. Синът ми щеше да е жив, ако не бях толкова глупав!“.

Джон се самоосъждаше, че е предал детето си, но какво още би могъл да направи? Въпреки че няма медицинско образование, за един ден той води детето си три пъти на лекари, които пропускат диагнозата. Виновен ли е той за техния провал? Този човек бе попаднал в капана на себеосъждането, основавайки се на резултата, а не на своите действия и намерения.

Сега Джон трябваше да осъзнае различията между вината и тъгата, скръбта и болката. Докато тъгата, скръбта и болката бяха естествени и нормални емоции, с които трябваше да се справи, вината не беше такава. Тъй като чувството му за вина беше неоснователно, всъщност то му пречеше в справянето със скръбта. Едва когато осъзна, че не е сторил нищо лошо, че ако отново би бил в същите обстоятелства, с една и съща

информация, щеше да вземе същите решения – тогава успя да се освободи от чувството за вина и започна да се справя и със скръбта.

Неоснователното чувство за вина на Дарла

На 44-годишна възраст, Дарла е с дълга история на депресия и безпокойство, страдаща от посттравматично стресово разстройство, резултат от години на тежка злоупотреба от страна на съпруга й. Тя описва ужасни нападения срещу нея. Много пъти, когато съпругът й бил пиян, насочвал пистолет в главата й я заплашвал, че ще я убие. Докато имаше много основателни причини за безпокойството и депресията си, тя страдаше и от постоянно чувство за вина, без всъщност да бе виновна за нещо.

Дарла се мъчеше да разкаже мъчителните преживявания, през които бе преминала. Докато описваше ужасните злоупотреби, тя често отмяташе глава назад и напред, за да се измъкне от връхлитащите я спомени.

Няколко години по-рано тя открила, че съпругът й насилвал сексуално дъщеря си, нейната заварена дъщеря. Но когато съобщила на семейството му, вместо да получи помощта им, те й казали да не споделя това с никого, или ще я убият.

Макар да била ужасно уплашена, тя отказала да остави доведената си дъщеря в тази ситуация, така че докладвала за съпруга си в Отдела за семейство и детето (DFACS). След разследване на обвиненията, властите арестували съпруга й и го подвели под наказателна отговорност за престъпленията му. Но Дарла се обвинява: *„Трябваше да знам, че доведената ми дъщеря е била изнасилвана. Как не съм разбрала това?“* – мислеше тя.

В продължение на години Дарла страда от хронично чувство за вина, защото не е възпрепятствала събития, за които изобщо не е знаела. След като използва разума си да прецени фактите и да приложи истината, тя започна да се лекува. Призна, че не

е отговорна за действията на съпруга си или за информация, която не притежава.

След като се научи да оценява себе си, основавайки се на собствените си действия и на собствените си решения, тя ще е в състояние да разреши и проблема с неоснователното си чувство за вина и да продължи напред в лечебния процес.

Родителите не контролират резултатите

Повече родители, отколкото мога да преброя, имат деца, вземащи решения, които разочароват или дори карат родителите им да се срамуват. Моите пациенти могат да имат деца, които са избрали лош път – които са в затвора, ползват наркотици или се държат безотговорно. Макар че всяка история е уникална, повечето от родителите споделят един общ проблем – те се самообвиняват и самонаказват, мислейки си: *„Ако само бях направил нещата по-различно, детето ми нямаше да е такова!“*.

Такива хора изпитват неоснователно чувство за вина, защото са приели за истина една лъжа. Те вярват, че те като родители са отговорни за резултата от живота на децата си и в процеса не са признали, че са отговорни само за собственото си поведение при отглеждането на децата си. Тъй като всички имат свободна воля, децата в крайна сметка избират своя курс, независимо от родителството.

Някои от моите пациенти забравят, че докато родителството оказва влияние, то не гарантира резултата. Дори когато то е абсолютно съвършено – както в случая с Божието родителство на Луцифер и Адам – децата все пак могат да изберат да се отклонят по лош път.

Неоснователно чувство за вина – тип III

Сара беше обърканa от години на непреодолим чувство за вина. В продължение на седем години спомените за прелюбодейна връзка я бяха измъчвали. Макар да знаеше, че аферата е била нещо

погрешно, тя не бе успяла да се противопостави на привличането към този мъж. Но веднага след нарушаването на брачния й обет, тя се оказала обсебена от чувство на вина и измъчвана от самообвинения. В резултат тя признала греха си пред Бога и пред съпруга си. Разкайвала се, съпругът й й простил и тя решила никога да не повтори подобна грешка. Въпреки това през седемте години след аферата тя изпитвала постоянно чувство на вина и многократно връхлитащи я спомени за инцидента. Независимо от многобройните изповеди на колене, въпреки че признавала греха си пред Бога и се молела за прошката Му, вината й никога не изчезнала – и тя не знае защо. Започнала дори да се чуди дали вече е невъзможно да бъде спасена.

Ако покаянието и възстановяването разрешават проблема с основателното чувство за вина и след като Сара се е покаяла и се е примирила със съпруга си, тогава защо вината не си отива? Защото, макар да изпитваше скръб за аферата си, начинът, по който работеше умът й, не се бе променил. Умственият процес, довел до аферата, продължаваше да е заложен в начина й на мислене.

Навярано помните, че в глави 2 и 3 изследвахме организационния модел на ума. Открихме, че разумът и съвестта съставляват нашата преценка и насочват волята към вземането на здравомислен избор.Също така научихме, че нашите чувства могат да ни отклонят или изкушат. Сега помислете за умствения процес на тези, които избират да прелюбодействат. Използват ли разума и съвестта си, преценяват ли доказателствата, молят ли се за мъдрост и напътствие, за да могат в края с чиста съвест да вземат решение да прелюбодействат? Или изпитват силни чувства на възбуда и пренебрегват своите разум и съвест?

Какво става, когато същият процес се случва и по друг въпрос? Един ден в работата на Сара нейна колежка я помолила да й услужи с колата си. Сара веднага разсъдила по фактите, че

нейната застраховка не позволявала на друг шофьор да ползва автомобила й и че лицето, което отправя искането, е имало наскоро няколко автомобилни катастрофи. Тя заключила, че не бива да дава атомобила си, но в този момент я завладели чувства на страх и несигурност. *„Не искам тя да ми се ядоса. Искам да ме харесва. Не искам да започне да пуска слухове за мен. И толкова мразя да се конфронтирам!“* Така че въз основа на всичките й чувства, тя пренебрегнала собствената си преценка и позволила на колежката да вземе колата й.

Тук виждаме, че нейният ум действа по същия начин, по който е действал, когато е прелюбодействала. Тя чувства вина, че не е решила да направи това, което според нея е било най-разумно. Неспособна да схване как Бог е създал да работи умът й и с разбирането, че да даде на друг да използва колата й не е морален въпрос, за Сара беше невъзможно да идентифицира източника на своята вина. Вместо да изпитва чувство за вина, че е дала колата си на колежката, умът й възвръща най-яркия пример за случай, в който нейните чувства са потъпкали разума й, и тя отново и отново е връхлитана от чувство за вина поради извънбрачната й афера. Така през последните седем години, всеки път, когато позволява чувствата да надделеят над разумната преценка, тя отново преживява вината за случилото се, което я кара отново да се покайва за нея. Тъй като не се е занимавала с начина, по който работи умът й, тя никога не изпитва мир или истинско усещане за прошка. Само чрез поставяне на ума ни в равновесие и баланс, той може да се излекува.

Истината премахва неоснователното чувство за вина

Чрез упражняването на разума, когато оценяваме фактите и обстоятелствата, а след това разбираме и прилагаме истината, можем да премахнем от ума си неоснователното чувство за вина и да постигнем изцеление.

Бог е създал нашата Вселена да работи по много организиран

начин. Когато действаме в хармония с Неговите принципи и методи, ние живеем със здрав ум и с мир в сърцето. Тъй като нашият ум функционира в йерархическия ред, който Той е създал, нашето самочувствие, самоуважение и самоувереност автоматично порастват. Обратно, когато позволим на ума си да действа без разумът и съвестта да насочват действията ни, тогава нашето самочувствие, самоуважение и самоувереност ще се понижат.

Основополагащите принципи на Божието управление са любовта, истината и свободата. Процесът на прилагане на истината към ума и практикуването на методи, които са в хармония с Божиите методи, се нарича духовна война. Ще я разгледаме в следващата глава.

Глава 11

Духовна война

Когато за пръв път дойде в кабинета ми, животът на Мери бе извън контрол. Беше сексуално изнасилена като дете, изнасилена като тийнейджърка и изнасилена отново в 20-те си години. Сега, на 35-годишна възраст, тя имаше син тийнейджър от неуспешен брак и две деца под 5 години от настоящия ѝ брак.

През осемте години, преди да дойде при мен, Мери се консултирала с още петима психиатри за лечение. През този период тя посещавала и 12 терапевти. Психиатрите предлагали голямо разнообразие от диагнози за проблемите ѝ: шизофрения, биполярно разстройство (маниакално депресивно разстройство), множествено личностно разстройство, хистологично личностно разстройство, гранично личностно разстройство, посттравматично стресово разстройство, зависимост от бензодиазепин и униполарна депресия.

Тя се оплакваше, че чува гласове, които понякога ѝ казват да се самоубие. Освен това страда от хронично главоболие и от множество медицински проблеми, което води до повече от 20 хирургически процедури през предходните осем години.

През последните пет години голяма част от живота ѝ е била в застой. Неспособна да готви, да чисти, да води децата на училище или да помогне в друга домакинска работа, тя е

нефункционална като съпруга и майка. Съпругът ѝ се грижи за нея и за децата.

Освен това веднъж или два пъти всяка седмица Мери ходи в спешното отделение, за да получи инжекции с Demerol за главоболието, което никога не изчезва. Лекувана с множество медикаменти – включително Халдол, Торазин, Валиум, Елавил, Синекуан, Прозак, Ресторанл, Вистарил, Ксанакс и други, които не може да си спомни – всичко това без подобрение. Когато за пръв път дойде при мен, беше на високи дози Валиум и Торазин, както и на болкоуспокояващи за главоболието.

Мери имаше хронично ниско самочувствие и чувство за малоценност – всичко това подсилено от злоупотребата и малтретирането през целия ѝ живот. Тя никога не развивала способността си да използва своите разум и съвест да направляват волята ѝ да претегля и избира истината и така да се бори с бурните си настроения, чувства и мисли.

Тя се бори с трайна вина и се критикува неоснователно. Винаги, когато се сблъсква с трудности в отношенията, Мери се обвинява и се чувства виновна, независимо от това, което действително се случва. Макар и християнка, никога не се беше научила как се води духовна война.

Ние не воюваме, както го прави светът

Духовното воюване е ангажирането на духовната природа (разум, съвест, поклонение) в борбата с нездравословните чувства, лъжите, погрешните вярвания, страстите и похотите, които се опитват да поемат контрол над волята и да детронират разума. Това е процесът на използване на Божиите методи, за да се преодолее влиянието на генетичната ни слабост, да се лекуват нашите емоционални рани и да се възстанови равновесието в поразените ни умове.

„Защото, ако и да живеем в плът, по плът не воюваме. Защото оръжията, с които воюваме, не са плътски, но пред Бога са

силни за събаряне крепости. Понеже събаряме *помисли* и всичко, което се издига високо против *познанието* на Бога, и пленяваме всеки *разум* да се покорява на Христос“ (2 Коринтяни 10:3-5).

Ако водите война за аргументи, претенции, знания и мисли, къде се води тя? В ума! Духовното воюване бушува в ума. Оръжието, което използваме, е „мечът на Духа“, Божието Слово, известно също като Истината. Тъй като винаги води до Бог, такава истина има Божествена сила. Чрез своята мощ истината унищожава лъжи, неверни интерпретации и изкривявания. Също така възстановява реда и носи изцеление. Както Исус казва: „Истината ще ви направи свободни“ (Йоан 8:32).

Бог работи за изцелението на всички

Важно е да признаем, че истината лекува, независимо дали вярваме в Бога, или не. Светият Дух се стреми към изцеление дори и на онези, които все още не са формирали вяра в Божествеността. Светият Дух работи, за да доведе Божиите методи и принципи до тяхното разбиране. Ако онези, които не вярват в Бога, следват истината, ще започнат да разбират, после ще започнат да се изцеляват и да стават все по-здрави, пропорционално на това, което разбират и практикуват. В крайна сметка истината ще ги доведе до самия Бог за пълно изцеление и възстановяване.

Апостол Павел описва това в Римляни 2:13-15: „... не законослушателите са праведни пред Бога; но законоизпълнителите ще бъдат оправдани (понеже, когато езичниците, които нямат закон, по природа вършат това, което се изисква от закона, то и без да имат закон, те сами са закон за себе си по това, че те показват действието на закона, написано на сърцата им, на което свидетелства и съвестта им, а помислите им или ги осъждат помежду си, или ги оправдават)“.

Апостолът заявява, че Бог действа, за да излекува ума на всички. Онези, които не са чували истината (както е разкрита в Писанието), но разбират принципите на любовта и свободата

(както е демонстрирано в природата) и ги включват в живота си, сътрудничат с Бога за изцелението на своя ум. Господ възстановява образа Си в тях и ги счита за Свои деца.

Истината ни освобождава

Сержант Джоунс, за когото прочетохме в глава 2, беше повярвал в лъжа – че Бог го е предал. Измамата доведе до неспособност да разреши военните си преживявания. Признавайки истината – че Бог действително се е намесил чудесно в живота му – разруши крепостта на неразбирането, страха, съмнението, вината, гнева и негодуванието, които се бяха загнездили в него. Сержант Джоунс беше освободен.

Представете си човек, който е откраднал от брат си. Виновен и неспокоен, той вече няма мир. Какво ще го освободи от вината и ще възстанови мира, независимо дали вярва в Бога, или не? Това е покаянието и възстановяването. Той преживява основателно чувство за вина и само истината, приета и приложена, ще я преодолее и ще възстанови здравето.

Когато отиде при брат си и признае това, което е направил, когато възстанови взетото и помоли за прошка, ще намери мир за ума си. Дори ако брат му откаже да му прости, той ще има мир със себе си, защото има променено сърце и изцелен ум. Промяната на сърцето се случва, когато той направи съзнателен избор да извърши това, което разумът и съвестта смятат, че е най-добре. Той няма как да възстанови единството с брат си, докато брат му не му прости, но самоизмъчването му ще престане.

Умът е като градина

Представете си, че имате градина, за която сте се грижили вярно и която сега произвежда изобилна реколта. Какво ще се случи с вашата градина, ако спрете да я обработвате? Дали ще продължи да носи добри плодове, или плевелите в крайна сметка ще я унищожат?

По подобен начин нашето съзнание естествено води до „плевели“ – егоистични мисли, идеи и концепции. Христос е Този, Който работи чрез Светия Дух, за да засади семената на истината в нашия ум. След това подхранва и защитава семената, като им дава възможност да израстват в плодовете на подобен на Христос характер. Като използваме меча на Духа (което е Божието Слово, истината), ние почистваме „плевелите“ от ума си, изкореняваме лъжите и фалшивите теории, които ни държат в плен и по този начин можем да поддържаме здравословна и продуктивна умствена „градина“.

Едно от най-добрите описания на този процес можем да открием в книгата *„Копнежът на вековете“* от Елън Уайт: „Утешителят се нарича „Духът на истината“. Работата му е да дефинира и поддържа истината. Той първо живее в сърцето като Дух на истината и по този начин става Утешител. Има утеха и мир в истината, но в лъжата не може да се намери истински мир, нито утеха. Чрез фалшиви теории и традиции Сатана придобива своята власт над ума. Като насочва хората към фалшиви стандарти, той деформира характера им. Чрез Писанията Светият Дух говори на ума и записва истината върху сърцето. Така излага грешката и я прогонва от душата. С Духа на истината, работещ чрез Божието слово, Христос покорява Своя избран народ на Себе Си“.[1]

Проблемът с греха

Едно от погрешните схващания (плевели), които възпрепятстват по-голяма реколта от духовни плодове, е погрешното схващане за греха. Много хора гледат на него като на нарушаване на едно от Божиите правила и проблемът с неспазването на правилата Му е, че се изисква Той да наложи наказание, като минимумът е смърт. Но това е фундаментално неразбиране на греха, което води до сериозни погрешни схващания за Бог – изкривявания, които възпрепятстват изцелението на ума.

Истинският проблем с греха е, че самият грях уврежда и унищожава. Той унищожава грешника и вреди на другите. Тъй като злото разваля образа на Бог в нас, упорстването в греха носи със себе си своето собствено наказание – смърт. Лицата, които се придържат към греховния живот, се принизяват от същества, създадени с достойнство, благородство и разум, на нищо повече от животни без разсъдък, движени от инстинкти. Разумът и съвестта в крайна сметка изчезват и животинските страсти поемат пълен контрол.

Защо Бог мрази греха

Много хора приемат, че Бог мрази греха, защото той означавал нарушаване на правилата Му, което пък показвало неуважение към Него. Но представете си, че сте кметът на родния си град и сте въвели закон, забраняващ жестокостта към животните. Когато излизате от дома си, виждате как някой е хванал вашето домашно коте, грабва го за опашката и разбива главата му върху бетона. Какво ви разгневява? Какво ви възмущава? Изкрещявате ли: „Ти току-що наруши закона ми! Как смеете да нарушите закона ми?“. Нарушението на закона ли ви разгневява? Или фактът, че вашият красив домашен любимец е убит? Именно затова Бог мрази греха – защото унищожава Неговото творение, а не заради нарушаване на правилата Му.

Всъщност правилата са създадени, за да ни помогнат да видим разрушителното си поведение. Спомняте ли си какво е било, когато Бог е провъзгласил Десетте заповеди? Израилтяните току-що били освободени от 400-годишно робство. Човешкият живот в такава среда бил евтин. Най-маловажните нарушения можело да доведат до смъртта на един роб. Живеейки в такъв свят, евреите загубили визията за високото призвание, което Бог е създал за човечеството, и потънали в невежество и тъмнина.

Помислете колко дълбоко пропаднало трябва да е било тяхното състояние, след като Бог е сметнал за необходимо да им

каже, че ако обичат съседите си, няма да ги убиват. Нито ще откраднат от тях, нито ще погубят репутацията им като лъжесвидетелстват против тях, нито ще прелюбодействат със съпрузите им. Еврейските роби нямали дори тези най-основни принципи в живота си.

Представете си, че тази сутрин изпращате детето си на училище, целувате го за довиждане и казвате: „Забавлявай се днес в училище и не забравяй да не убиваш никого в междучасието!“. Колко абсурдно звучи, нали! Никога няма дори да ви дойде на ум. Но ако всъщност се налага да кажете това на детето си, колко ли лошо би било то?

Магнитен резонанс за душата

Писменият закон (Десетте заповеди) е като ядрено-магнитен резонанс (визуален диагностичен тест) на душата: Той разкрива дефектите. Ако сканирането с ЯМР открие тумор в белите ви дробове, какво ще направите? Ще отидете при вашия лекар. И след като сте били успешно излекувани, бихте ли се притеснявали, че сте изследвани от ЯМР? Ще почувствате ли нужда да унищожите апаратурата на ЯМР? Разбира се, че не. Всъщност може да поискате да повторите процедурата за ЯМР, за да се уверите, че туморът вече е изчезнал.

Така работи писаният закон на Бога. Той разкрива дефектите в ума ни. Когато разпознаем тези дефекти, отиваме при небесния Лекар за изцеление. След като ни е изцелил, не е необходимо писменият закон да бъде унищожен. Всъщност, когато ни изследва, Бог не намира дефекти, тъй като вече сме в хармония с Него. И след като сме излекувани, ние вече не сме осъдени от закона. Това е същността на нещото, което апостол Павел казва на Тимотей: „А ние знаем, че законът е добър, ако го употребява някой законно, като знае това, че законът не се налага за праведния, а за беззаконните и непокорните, за нечестивите и грешните, за неблагоговейните и скверните, за

убийците на бащи и убийците на майки, за човекоубийците, за блудниците, мъжеложниците, търгуващите с роби, лъжците, кълнящите се на лъжа, и за всичко друго, що е противно на здравото учение, според славното благовестие на блаженния Бог, което ми биде поверено“ (1 Тимотей 1:8-11).

Използвайки нашата метафора за ядрено-магнитния резонанс, можем да перифразираме прочетеното така: „Ние знаем, че ЯМР е добър, ако човек го използва правилно. Знаем също, че ЯМР не се прави на здрави хора, а на болни. Всички дейности, които противоречат на принципите на здравословен начин на живот, не съответстват на модела на здраве, който ми е поверил благословеният Бог“.

Всъщност Десетте заповеди са специална „дестилация“ на великия космически Закон за любовта и свободата, написан специално за нас тук, на тази планета. Дали ангелите на небето се нуждаят от закон, за да почитат майка си и баща си? Или да ги инструктира да не прелюбодействат? Не, но те трябва да действат според Закона за любовта и свободата, както бе споменато по-рано в тази книга. Десетте заповеди са допълнителна екстраполация на този закон, както самият Христос подчертава: „А Той му рече: „Да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа и с всичкия си ум“. Това е голямата и първа заповед. А втора, подобна на нея, е тази: „Да възлюбиш ближния си, както себе си“. На тези две заповеди стоят целият закон и пророците“ (Матей 22:37-40).

Не Бог, а грехът унищожава

Много от моите пациенти не разбират естеството на греха и неговите последици. Тъй като мнозина смятат, че Бог е този, Който унищожава, те имат хронично чувство на несигурност и страх. Но помислете за следното: Ако никога не си миете зъбите, ще ви изненада ли, ако се развалят? Би ли изпратил Бог ангел от небето, за да ви ги оправи? Какво ще стане, ако се молите всеки

ден за здрави зъби, но не ги миете? Какво бихте очаквали да се случи? Развала!

Да предположим, че сте скочили от Емпайър Стейт Билдинг. Ще ви изненада ли, ако се убиете, когато се блъснете в настилката? Би ли изпратил Бог ангел да ви убие, при сблъсъка с настилката? Какво ще стане, ако, докато падате, се молите за добро здраве и дълъг живот? Какво бихте очаквали да се случи? Смърт!

Представете си, ако сте изневерили на съпруга си. Не очаквате ли да изпитате понижено самочувствие, вина, тревожност и срам? Би ли изпратил Бог ангел от небето, за да опустоши вашето самоуважение и да съсипе брака ви?

Грехът унищожава, защото включва живот извън универсалните принципи, на които Бог основава живота и здравето. Тези принципи са естествени и морални. Освен това, грехът съществува извън Божия Закон за любовта и свободата. Всъщност грехът е беззаконие.

Божият закон за любовта и свободата не е просто набор от произволни правила, създадени от могъщо божество. Точно обратното, Божият Закон за любовта и свободата произлиза от Неговия характер. Всъщност принципите, които управляват съществуването ни и движението на Вселената, са базирани на този закон.

По-рано обсъдихме подробно Закона за свободата и видяхме как нарушаването му винаги води до унищожение. По същия начин е и с нарушаването на Закона за любовта – винаги следва унищожение. Това е проблемът с греха: той унищожава. Но Бог не е причината за такова унищожение. Точно обратното – *Той лекува!*

Много от моите пациенти могат лесно да разберат как би им навредило нарушаването на закона за гравитацията, но по-трудно схващат как нарушаването на Божия морален закон ще навреди на човешките същества.

Представете си, че днес сте насилвали дете и никой не е разбрал. Инцидентът си остава тайна. Колко добре ще преносщувате тази

вечер? И ако можете да спите спокойно, след като сте направили такова нещо, колко повреден човек трябва да сте вече?

Ангажирането с неморално поведение унищожава образа на Бога вътре в нас. Укрепва първичните страсти и отслабва разума и съвестта. Ако грехът продължи, с течение на времето в крайна сметка ще изкорени способността ни да разбираме или да откликваме на истината. Когато това се случи, нищо повече не може да се направи. След като разумът и съвестта са напълно унищожени от постоянния бунтовен живот, човешкото същество, създадено с благородство, достойнство и интелигентност, пропада, за да се приравни към зверовете – създания, движени единствено от страсти и инстинкти.

Грехът е като рака

Грехът е като рак. Той води до смърт поради същата причина като рака – всъщност унищожава тъканите и органите, които поддържат живота. Когато някой умре от рак, смъртта не е външно наложено наказание, а неизбежният резултат от невъзпрепятствено развилото се заболяване. Освен, ако някой не се *намеси,* ракът ще убие. Това е *застъпничеството* – Бог се намесва, за да спре естественото прогресиране/последствията от греха в нашия живот. Той работи за нашето изцеление!

Метастазите на греха у човека вредят и в крайна сметка унищожават умствените му способности, които разпознават и откликват на истината. И ако продължи, грехът ще унищожи цялото същество и ще доведе до смърт.

Ако човек с онкологично заболяване е подложен на лечение и е излекуван, какво се е случило с рака? Дефектните клетки се отстраняват или се възстановяват до нормални. За да може тялото да живее, ракът трябва да отстъпи. Когато ракът е в ремисия, това означава, че дефектните ракови клетки са изчезнали и предишните болни тъкани са се върнали в първоначалното си състояние.

Грехът е състояние на ума, характеризиращо се с егоизъм и практикуване на методи в противоречие с принципите, на които Бог е основал живота и здравето. Точно както при рака, ако не се направи нещо, за да се промени това егоистично състояние на ума, неизбежният резултат е смърт. Библията гласи, че „без проливането на кръв няма прощение" (Евреи 9:22). С други думи, без проливането на кръв, ние не можем да бъдем възстановени в първоначалното си състояние. Проливането на кръвта на Христос има за цел да трансформира човешкото сърце и ум – да ни изцели и напълно да премахне егоизма от нашия ум.

Когато разберем истината за Бога и за Неговите начини на действие и се предадем на Него, нова мотивация (нов набор от принципи/методи) става управляващата сила в човешкия ум, премахвайки „греха" (бунтовния егоистичен метод).

Подчинението на разбиращ приятел

Здравето идва от съобразяване с Божия закон, от хармония с великите принципи на любовта и свободата. То не е резултат от сляпото съобразяване с даден набор от правила, защото някой с власт или със сила ви е казал така, а защото има смисъл.

Послушанието, което извира само от сляпо подчинение, не е истинско послушание – всъщност то нарушава Закона за свободата и винаги води до бунт. Истинското послушание трябва да включва разбиране и съгласие. Най-високото ниво на послушание произхожда от разбиращото приятелство.

Един мой приятел ми каза, че когато бил дете, майка му имала правило той да не пуши. Ако пуши, ще бъде наказан. Както може да очаквате, моят приятел избягва пушенето по време на детството си. Желаейки да бъде послушно момче, той се подчинява на правилото. Със сигурност не иска да го наказват.

Като тийнейджър обаче той се озовава в компанията на няколко приятели, които си подават един на друг цигара. След известно подканване, приятелят ми два пъти дръпва от ци-

гарата. По-късно, когато се прибира у дома, майка му надушва цигарения дим, отвежда го настрана и казва: „Синко, ако някога започнеш да пушиш, ще ми разбиеш сърцето“. Този коментар му дава мотивацията като юноша да не пуши отново, защото я обича много.

Но дори и сега, като възрастен, той продължава да избягва пушенето. Защо? Смятате ли, че се обажда на майка си и й казва: „Аз наистина исках да пуша днес, но реших да не го направя, защото знаех, че ако го направя, ще дойдеш и ще ме накажеш“? Или й се обажда и обявява: „Аз наистина исках да пуша днес, но не го направих, защото те обичам и не искам да те нараня“. Ако го направи, смятате ли, че майка му ще отговори: „Добре. Гордея се с теб, синко“? Или по-скоро ще каже: „Синко, кога ще пораснеш?“.

Причината, поради която той не пуши днес, не е заради любовта на майка му към него или на любовта му към нея, а *защото е непушач.* След като използва разума и съвестта си, за да оцени логиката, която стои зад забраната на майка му, разбира защо е щяла да бъде наранена. Сега той признава, че пушенето е разрушително. И използва волята си да избере да не пуши, защото е съгласен, че майка му е права.

Чрез такива прозрения и разбиране неговата любов и благодарност към майка му и нейните правила значително се увеличават. Любовта му расте, защото вижда нейната голяма любов и стараниятa й да го предпази от самия него, когато е твърде малък, за да разбира по-добре. Сега той вече не се нуждае от правилата на детството – не защото са грешни или невалидни, а защото са записани в сърцето му.

Израстване

Призвани сме да станем зрели християни, да развием способността да различаваме доброто от злото. Но твърде често оставаме като малки деца, загрижени за нарушаването на правилата или загрижени за нараняването на нашия Отец.

Кога наистина ще израснем и ще Го разберем? Кога ще влезем в единство, хармония и приятелство с Него? И кога ще си сътрудничим с Него за възстановяването на Божия образ в нас, за записването на Неговия закон и методи в нашето сърце и ум?

Свободен от всички тези правила

Представете си отново, че майка ви е отгледала с правилото всеки ден да си миете зъбите. Сега, когато сте пораснали и живеете самостоятелно, вие заявявате: „Аз съм свободен от правилата на майка ми. Никога повече няма да си мия зъбите!". И не ги миете. Какво става? Отначало – мръсни зъби, лош дъх и в крайна сметка – развалени зъби.

Докато това се случва, майка ви спира ли да ви обича? Или я боли сърцето, знаейки, че скоро ще страдате и ще боли? Ако продължавате да се противите на това, което тя ви е научила за миенето на зъбите, идва ли тя, докато спите и прави ли нещо, за да развали зъбите ви? Не, зъбите се развалят сами.

Когато започне болката, това наложено наказание ли е, или последица? И до какво ще ви доведе болката? Че най-добре е да посетите зъболекаря.

Дали зъболекарят ви причинява повече болка, за да ви накаже за това, че не сте мили зъбите си, или прави всичко възможно, за да я сведе до минимум, докато се опитва да излекува вашите самонанесени увреждания? Но ако трябва да изберете да не посещавате зъболекаря и вместо това решите да търпите болката, може би използвайки алкохол, за да намалите зъбобола, в крайна сметка зъбите ще станат толкова повредени, че зъболечението няма да може да направи нищо.

Непростимият грях

Когато нарушаваме Божия закон, Бог никога не спира да ни обича. Сърцето Го боли, докато ни наблюдава как си вредим, знаейки, че скоро ще изпитваме сериозна болка. Но Той позволява болката да

дойде, надявайки се, че може да ни доведе до осъзнаване и тогава да Го потърсим за изцеление. И ако отидем при Него, Той никога няма да ни навреди, но ще прави всичко, което е в Неговите възможности, за да сведе до минимум болката, докато изцелява ума ни.

Често обаче вредата е толкова широкообхватна, че дори самото изцеление е съпроводено с болка. Но ако изберем да не отидем при Бога и вместо това се опитаме да смекчим болката си с алкохол, наркотици, секс, работа или телевизия, накрая щетите ще станат толкова големи, че нищо няма да може да се направи за излекуването ни. Разумът и съвестта са напълно унищожени. Загубили сме способността да откликваме.
Когато това се случи, какво повече може да направи Бог? Тук срещаме онова, което Библията нарича „непростим грях“ – *непростимо,* не защото Бог не желае да прощава, а защото грешникът си е вредил толкова много, че е загубил способността, необходима за разпознаване и реагиране спрямо всеопрощаващата благодат, която Той предлага така свободно.

Когато твърде дълго нарушаваме Божиите начини на действие, ставаме толкова увредени, че отхвърляме всяко по-нататъшно Негово усилие в наша полза. Ако унищожим собствената си индивидуалност, Бог не може да я възстанови, без да нарушава Закона за свободата.

Да приемем, че някой отхвърля всички увещания, които Бог му изпраща, че пренебрегва всички усилия на милост и благодат и че образът на Бог вътре в него е заличен. Ако Бог трябва да възстанови неговия статут до този, преди да се е самоунищожил, тогава той отново ще е готов да повтори целия процес на своето самоунищожение, защото характерът му не се е променил.

Ако, от друга страна, Бог извърши трансформация на характера му, така че да не вреди на себе си, тогава би създал ново същество и бившата личност вече няма да съществува. Но както видяхме, ако се опитаме да променим характера на

един човек без неговото съгласие, това ще унищожи любовта – нещо, което Бог никога няма да направи.

Има разлика между правилата и закона

Трябва да разберем разликата между Божиите правила и Божия закон. Неговият закон са универсалните принципи, които управляват живота – например, законът за гравитацията, законът за любовта и законът за свободата. Божиите правила са инструментите, които Той използва, докато сме деца, за да ни предпази от щетите, които произтичат от нарушаването на Неговия закон. Докато израстваме, за да разберем и включим Неговия закон в собствените си сърца и умове, имаме нужда от правила. Но след като пораснем, правилата вече не са необходими.

Представете си, че сте имали правило за вашето 5-годишно момиче, че трябва да мие зъбите си преди лягане всяка вечер. Да предположим, че се обърна към детето ви и му кажа: „Не е нужно да си миеш зъбите, защото мама казва така. По-скоро трябва да ги миеш поради втория Закон за термодинамиката, който гласи, че нещата са предразположени към развала. Така че, ако не си миеш зъбите, те ще се развалят."

Вашето дете може да ме погледне с озадачено изражение и да каже: „Ти не подкрепяш мама? Ти си против правилата на мама? Искаш да имам неприятности с мама!".

Но ако вашето 5-годишно дете не се подчинява и избере да не мие зъбите си, какво мислите, че ще е нейната основна грижа: това, че зъбите й ще се развалят, или че майка й ще се ядоса и ще я накаже? И след като не се подчини, какъв би бил най-вероятният й отговор – просто да си измие зъбите или да вземе някое цвете и да нарисува рисунка за подарък, за да успокои мама?

За съжаление църквата е изпълнена с бебета в Христос, които никога не са пораснали, за да разберат закона, стоящ зад правилата. Когато за първи път се запознаят с причините

за правилата, те често казват: „Ти не подкрепяш Бога. Ти си против Неговия закон. Нямате стандарти и искате да ни докарате неприятности с Бога."

И ако такива християни нарушат Божия закон и извършат действие на грях, те са по-загрижени за това дали Той е ядосан, отколкото за факта, че техният грях ги унищожава. В резултат на това развиват цялостна богословска система, основаваща се на умилостивяване на Божия гняв, вместо да си сътрудничат с Него за възстановяването на Неговия образ вътре у тях. Без да виждат, че грехът всъщност ги унищожава, те погрешно преценяват Бог като ядосан и отмъстителен и прекарват времето си в разработването на теории, предназначени да Го умилостивят, заявявайки, че Той им е осигурил съвършеното възмездие. Основният фокус не е върху лечението на пораженията от греха, а вместо това те се занимават с избягване на наказанието на един гневен и обиден Бог.

Тази ситуация е подобна на споменатата с вашето дете, което расте, вярвайки, че ако не мие зъбите си, ще се ядосате и ще го накарате да си плати за своето неподчинение. Колко облекчени ще се почувствате, когато детето ви най-накрая разбере, че не сте му ядосани? Колко развълнувани ще бъдете, като разбере, че просто искате то да бъде здраво, че сте замислили правилата като инструменти, за да му помогнете, докато то все още не притежава зрелостта да разбере? Колко тъжно би било, ако детето ви не разбере и продължи да се страхува от това, че ще го накажете?

Мери

Докато Мери (младата жена, описана в началото на тази глава) и аз работехме заедно, тя осъзна, че има отдавнашен неразрешен гняв и негодуване поради малтретирането, което бе преживяла в различни взаимоотношения/връзки през целия си живот. Тя бе тълкувала злоупотребите от другите като доказателство, че има нещо

нередно в нея. Това я бе довело до значително изкривена представа за себе си, придружена от хронично чувство на неадекватност и несигурност. Всяка връзка в живота ѝ се характеризираше с проблемите на зависимостта, които допълнително обърквaха и увреждаха способността ѝ да се възстанови.

Започнахме с изграждането на терапевтично доверие. Тогава в този контекст изследвахме многобройни болезнени преживявания и ги преразгледахме в светлината на истината и доказателствата, разсъждавайки от причината към следствието. Мери се научи да не толерира неприятните си чувства и се опитваше да приложи нещата, които тя преценяваше като здравословни, независимо от това как се чувства във връзка с тях.

Нейната терапия продължи по-дълго, отколкото при повечето мои пациенти, но приблизително 18 месеца по-късно тя беше като нова. Беше се научила да упражнява разума и съвестта си, за да проучва фактите и обстоятелствата и да извлича разумни заключения. Беше открила как да упражнява волята си да съобразява живота си с тези заключения въпреки неприятните чувства. Това доведе до все по-нарастващо самочувствие и самоуважение.

Когато за последен път се чух с Мери, тя не беше взимала никакви медикаменти повече от две години и не беше посещавала спешното отделение, за да получава болкоуспокояващи инжекции. Нейното главоболие постепенно беше отслабнало, вече се случваше рядко и лесно се облекчаваше с Тиленол. За повече от две години не бе чувала гласове и работеше усърдно във всички аспекти на живота си.

Освен че напълно управлява домакинството, посещава аеробика три пъти седмично, всяка седмица е учителка в женска група в църквата си и дори веднъж изнася проповедта. Като координатор на сградния фонд на църквата, организира множество инициативи за набиране на средства – като автомивка, продажба на домашно приготвени сладкиши и др.

По времето, когато прекратихме лечението, съпругът ѝ заяви,

че сега има жената, в която се е влюбил, когато са се запознали. Най-важното е, че и двамата прославиха Бога и заявиха, че вярват, че включването на духовния аспект в нейното лечение е това, което е повлияло най-съществено.

Моята диагноза за Мери беше посттравматично стресово разстройство (PTSD). Гласовете, които чуваше, бяха отблясъци от преживявания, свързани с травмата. Тези симптоми също престанаха до края на лечението.

След като започна да упражнява разума си и да не толерира негативните си чувства, един от ключовите въпроси за Мери в решаването на нейната травма включваше да прости на онези, които й бяха причинили зло. Дългогодишните й чувства на неприязън и горчивина бяха отрова, която се натрупваше в нея и я съсипваше.

Тя се бе придържала към много митове за прошката, които пречеха на способността й да прощава. Докато изследвахме тези митове и истинския смисъл на прошката, Мери най-накрая успя да намери изцеление и мир за сърцето си. Нека разгледаме някои от митовете за прошката в следващата глава.

---

1. Елън Г. Уайт, *Копнежът на вековете* (Mountain View, Калифорния, Pacific Press Pub. Assn., 1964), стр. 671.

Глава 12

Прошка

„Глупавите не прощават, нито забравят;
наивните прощават и забравят;
мъдрите прощават, но не забравят“
Томас Шас

„Защо? Защо това продължава да ми се случва?„ – промълви Кейт между риданията, когато ми разказа болезнената история за последното предателство на съпруга си. Тя е в началото на 40-те си години, дъщеря на баптистки проповедник, отгледана в консервативен дом. Омъжва се за любимия си от гимназията малко след дипломирането им и бързо им се раждат две красиви деца.

За съжаление скоро след раждането на второто им дете Кейт открива, че съпругът й има извънбрачна афера. Съкрушена, тя го моли да напусне дома им. Но той бързо отива при пастора си, за да изповяда своята грешка и през сълзи обяснява, че е помолил Исус да му прости, но че съпругата му го е изхвърлила.

Приемайки твърдението на съпруга за искрено, пасторът посещава Кейт и й напомня, че Господ Исус също й е простил. След това я моли да прости на съпруга и да му позволи да се върне в семейството си. Тя прави това, което пасторът иска.

С течение на времето обаче съпругът й продължава да се отклонява от брачните си задължения и Кейт вече беше в кабинета ми, плачейки, след шестата афера на съпруга си. Тя разказва, че след всяка от първите пет афери, следва същият модел. Най-напред го изгонва, след това той отива да плаче при пастора си и да каже как е помолил Исус да му прости. И всеки път пасторът настоява тя да прости на съпруга си и да го прибере обратно.

Този път обаче тя беше в кабинета ми. Кейт осъзнаваше колко е важно да прощава. Като правеше това, тя се освобождаваше от горчивината, негодуванието и болката. Но по-важното е, че тя бе разбрала и още нещо: че *актът на прощаване спрямо съпруга й не го променя* – нейната прошка не го правеше по-верен. И докато наистина стане верен, щеше да е глупаво да го остави у дома. Затова Кейт отново прости на съпруга си, но не позволи той да се върне.

При много от моите пациенти откривам дълго таене на горчивина и неспособност да прощават. Те не могат да прощават, защото са се сблъсквали с голямо разнообразие от митове, свързани с прощението. Законът за поклонението има значителни последици в тази посока. Не забравяйте, че Законът за поклонението гласи, че ние заприличваме на обекта, на който се покланяме или се възхищаваме. Хората са склонни да прощават на другите по начина, по който вярват, че Бог прави това. Не е изненадващо, че повечето от митовете за прошката включват погрешни схващания за това как Бог прощава.

Мит 1:
Прощаването идва, след като нарушителите изповядат, че съжаляват.

Много често чувам хора да заявяват: „Ще се радвам да простя, когато той каже, че съжалява“. Проблемът с вярването в този мит е, че тук няма осъзнаване на факта, че прошката лекува засегнатата страна, а не нарушителя. Нарушителите изпитват изцеление, когато се покаят. А когато и прощението и покаянието се случат, тогава настъпва помирението.

Според християнската терминология, помиряването – а не опрощението – е необходимо за спасението – нещо, често неразбрано от добронамерени християни, които вярват, че прощението е всичко, което се изисква.

Да кажем, че един дългогодишен приятел идва в кабинета ми и по някаква причина изведнъж ме удря, обижда и си излиза. Разбира се,

нямам представа защо го е направил, но трябва да реша как ще реагирам. Мога да избера да се ядосам и да търся отмъщение, да се обадя в полицията или да взема нещо тежко и бързо да го последвам. Точно там, в кабинета ми, трябва да реша как ще реагирам.

Може би решавам да му простя. Моята прошка възстановява ли нашите отношения? Не, но понеже му прощавам, отивам след него не за да го накажа, а да разбера защо ме е ударил и да се опитам да възстановя приятелството ни. Но моят приятел вижда, че се приближавам към него, разбира неправилно намеренията ми и предполага, че съм разгневен, така че бяга възможно най-бързо.

Такава е нашата ситуация с Бога. Ние сме избрали да се разбунтуваме срещу Него, но Той никога – нито дори за миг – не ни се е ядосал. Всъщност простил ни е незабавно. Но Неговата прошка не възстановява връзката ни с Него, защото Го преценяваме погрешно и бягаме от Него. И оттогава насам продължаваме да бягаме.

Какво ще стане, ако моят приятел реши да се покае и се опита да възстанови отношенията с мен, но аз откажа да му простя. Ще се възобновят ли отношенията ни? Не, нужно е едновременно и покаяние, и прощение, за да се осъществи помирението.

Това е вярно и в отношенията ни с Бога. За съжаление, много хора Го смятат за непрощаващ или че изисква някакво заплащане или жертва, за да може да прости. Но това просто не е вярно! Всъщност, Божията прошка е, която идва на първо място и ни води към покаяние. Апостол Павел заявява, че „Божията благост ви води към покаяние“ (Римляни 2:4).

Господ поема инициативата да ни последва, за да възстанови приятелството ни, но твърде често ние неправилно тълкуваме Неговите действия, подобно на дете, което не разбира, когато родител му дава ваксини. Затова Бог изпраща Своя Син да бъде един от нас, за да демонстрира какъв е Отец, така че разкривайки Своя характер, Той да ни доведе до покаяние и до последващо помирение. За съжаление много доброжелателни хора са объркани по този

въпрос и вярват, че Бог не прощава, докато не се помолим за прошката Му. Такива хора се отнасят с приятелите си по подобен начин, отказвайки да прощават, докато не им се поиска прошка. И това общо недоразумение за Бог представлява Мит № 2 за прошката.

Мит 2:

Божието опрощение е равно на спасението

Това просто не е вярно. Спасението изисква не само опрощение от Бога, но и покаяние от страна на грешника. Когато Христос виси на кръста, какво казва на Своя Отец за онези, които са Го разпънали? „Отче, прости им, защото не знаят какво вършат!“ (Лука 23:34). Неговите гонители поискали ли прошка? Не! Въпреки това Бог-Син им прощава. Въпреки че не са поискали това, те са били простени от Този, Който има властта на небето и на земята, за да го направи.

Докато бяха простени, те бяха ли спасени? Промени ли прощението на Христос сърцата на Неговите обвинители? Дали вече са станали приятели на Бога? Или все още са Негови врагове, все още Му се подиграват, все още Го разпъват? Те остават Негови врагове, защото не отварят сърцата си, за да получат прощението, което Той така великодушно им е предложил. Ако бяха отворили сърцата си за Божията прошка, тя щеше да ги доведе до покаяние (да промени сърцата им) и да настъпи помирение. Жалко е, че сърцата им остават все така корави, че не откликват.

Джон беше член на консервативна християнска деноминация, която вярваше, че за да бъдеш спасен, трябва да се покаеш за всеки конкретен и отделен акт на грях. Неговата вяра му причиняваше голяма несигурност в християнския му път. Той постоянно се тревожеше, че може да забрави да изповяда нещо, което би възпрепятствало спасението му.

Накрая стана толкова стресиран, че претърпя сърдечен удар и бе откаран в спешното отделение на болницата, където сърцето

му спира на четири пъти. Всеки път медицинският персонал го дефибрилира и всеки път то започваше да бие отново. По-късно той разказва, че между всяка дефибрилация той се е събуждал мислейки: *„Надявам се, че няма грях, който съм забравил да изповядам и това да ми струва спасението!“*. Джон вярваше, че Бог не прощава, докато не поискаме това.

Представете си момче в първи клас, което вижда един от съучениците си с писалка, която светва, когато я стиснеш. Писалката много му харесва и той я открадва. Докато расте, продължава да краде неща, докато един ден, като възрастен, властите го арестуват и е осъден на затвор.

След като е заловен, той се покайва и преживява истинска промяна на сърцето. От този момент нататък е честен във всичките си отношения. Прави много, за да избегне дори намек за нечестност. Ако срещне сива зона по въпроса за данъците си, винаги избира да заплати допълнително, вместо да прави нещо, което би могло да се изтълкува като измама. Приемайки Христос като Спасител, той вече живее в хармония с Бога. Но никога не си спомня за откраднатата писалка в първия клас. Смятате ли, че когато се изправи в съда, Бог ще произнесе следната присъда?

„Ти си истински и доверен приятел, като Давид от старите му години, човек, който е по Моето сърце. Ти си честен и верен и сърцето ти е изцелено. Обичаш и практикуваш начини на действие в хармония с Моите, но никога не поиска прошка за открадването на писалката в първи клас. Съжалявам, но не мога да те допусна в небето.“

Не можем да си представим, че Бог би постъпил така. Въпросът не е дали ще помним всеки грях, който някога сме извършили. Вместо това въпросът засяга състоянието на сърцето и ума ни. Излекувани ли сме? Бог възстановил ли образа Си в нас?

Мит 3:
Да простиш на някого означава, че това, което е извършил, е правилно

Да простиш на другите означава ли, че одобряваш това, което са направили? Очевидно не. Но много хора вярват, че ако другите бъдат простени, това, което са направили, е било неутрализирано или отменено и затова вече не е проблем.

Такова неразбиране произтича от основното недоразумение за греха, което вече обсъждахме. Ако грехът е преди всичко правен проблем и прощението е съдебно дело на мощен Съдия, тогава прошката изтрива записа. И пуф! Няма наказание – човекът е извън опасност да бъде осъден.

Но както вече открихме, грехът нанася вреда на грешника и дори да е простен, ефектът вече е настъпил. Увреждането на нашия ум може да бъде излекувано само чрез делото на Светия Дух, чрез покаяние и прилагане на истината. Онези, които са простени от Бога, но никога не се покаят, не позволяват на Бог да изцели увредените им умове и по този начин остават изгубени. Различните групи, които са разпънали Христос, ще попаднат в тази категория.

Но дори и онези, които се покаят, докато преживяват изцеление на сърцето и ума си, невинаги се измъкват от последствията от греха. Например, цар Давид прелюбодейства със съпругата на приятел. Когато тя забременява, Давид убива Урия – съпруга, за да прикрие греха. След като извършва всичко това, Давид е простен и се покайва. Той преживява истинска сърдечна промяна и е примирен с Бога. Но Урия е мъртъв и престъплението на Давид срещу него остава. Грехът на Давид довежда до въстание в царството му, което завършва с опита на Авесалом да отстрани баща си като владетел.

Да, на Давид му е простено, но разминават ли се последствията от греховете му? Не. Въпреки че е простен, той винаги носи белезите от неправилния си избор. Когато прощаваме, това

не значи, че одобряваме неправилното поведение. Напротив, демонстрираме единствения правилен отговор.

Мит 4:
Прошката ни води до по-голяма уязвимост

Много от моите пациенти са сериозно пострадали и малтретирани. В отговор те развиват голямо огорчение и гняв. Гневът ги кара да се чувстват силни и по-малко уязвими. Идеята да няма такъв гняв може да се почувства като загуба на власт с последваща уязвимост.

Но наистина ли прошката увеличава уязвимостта? Ако тези, които са наранени, простят на навредилите им, това означава ли, че няма да вземат предпазни мерки, като заключване на врати или избягване на опасни места през нощта? Разбира се, че не! В действителност такива лица обикновено са по-малко уязвими, защото са станали по-чувствителни и следователно са по-бдителни и вземат повече предпазни мерки.

Освен това онези, които се придържат към горчивината и отказват да прощават, са емоционални бомби, които чакат да избухнат при най-малкото докосване. Те лесно реагират с гняв, често тълкуват неправилно невинните събития като обидни и виждат обида, когато такава не е отправена. Такава свръхчувствителност води до по-слаб самоконтрол и по-голяма уязвимост спрямо провокация.

Представете си, че току-що сте се върнали от плажа, но за съжаление сте прекалили с излагането на слънце и имате тежко слънчево изгаряне. Какво ще направите, ако детето ви скочи на гърба ви или вашият съпруг ви даде голяма прегръдка? Възможно ли е инстинктивно да ги отблъснете? Или възможно ли е рефлекторно да се включи усещане за гняв или раздразнение? Колко повече, ако някой нарочно ви плесне по раменете? Но няколко дни по-късно, след като слънчевото изгаряне е намаляло, ако детето скочи на гърба ви или вашият съпруг ви прегърне, как ще

реагирате? Когато прощаваме, ние излекуваме емоционалните „ слънчеви изгаряния“ в сърцата си и си даваме възможност да преживяваме много повече неща без болка или раздразнение.

Мит 5:
Опрощението означава възстановено доверие

Както видяхме в опита на Кейт, това, че прощаваме на някого, не го променя. Доверието трябва да се основава на надеждността на индивида, извършил нарушението. Прошката е промяна на сърдечното отношение на жертвата, а не на нападателя и води до това, че пострадалото лице се отказва от всяко желание да отмъщава. В никакъв случай обаче това не възстановява доверието. Докато нарушителят не докаже, че е надежден, доверието не може да бъде възстановено.

Мит 6:
Прошката означава забравяне.

Това е малко трудно, защото в известен смисъл прощението означава забравяне. Но такова забравяне не включва изтриване на паметта.

Спомняте ли си момент, когато едно от децата ви е излъгало и е трябвало да го дисциплинирате? Дали то се е покаяло и дали е поискало прошка? И вие простихте ли? Сега, когато са се случили прошката, покаянието и помирението, следващия път, когато видите, че детето ви тича към вас, мислите ли си: *„Ах, този малък лъжец!“?* Разбира се, че не! Когато се постигне помирение, прегрешението е забравено *по отношение на взаимоотношенията,* защото вече не е свързано с тях. Но паметта изтрита ли е? Дали историята е изгубила завинаги фактите за това, което се е случило? Не. Този вид забравяне може да се случи безопасно едва след помирението. Да забравиш, преди човекът, който те е обидил, да се е покаял и променил, ще доведе до ненужен риск.

Този мит произтича от неразбирането за това как Бог се

справя със ситуациите. В Библията Бог заявява, че ако се покаем, вече няма да помни греховете ни (вж. Йеремия 31:37; Евреи 8:12; 10:17). Мнозина доброжелателни хора взимат такива пасажи, за да покажат, че днес в небето няма спомен за греховете и грешките на праведните, че записаните грехове на праведните са изтрити и са изчезнали завинаги. Нека използваме своя разум, за да проучим тази възможност и да видим дали тя издържа на внимателното изследване.

Вече споменахме за греха на Давид с Витсавее – знаем, че той се е покаял и е бил простен. Но ние все още разполагаме със запис на случилото се и можем да го прочетем. Ако е изтрит от паметта на Небето, това означава, че когато четем Библията си тук на земята, Бог не позволява на нашите ангели пазители да поглеждат над раменете ни какво четем?

Помислете за сцената, когато Давид, Витсавее и Урия ще се срещнат на небето и Соломон се присъедини към тях. Дали Давид и Витсавее ще знаят, че Соломон е техен син? Ще си спомни ли Урия, че Витсавее е негова съпруга? Ще има ли Урия някакви въпроси към Давид и Витсавее? Ще има ли някой от тях спомени за своя живот на земята?

Много хора имат проблем със запазването на спомените ни на небето, защото се страхуват от това как някой ще се отнася към тях заради това, което са направили на земята. Те не вярват, че някой може да ги обича и да бъде мил с тях, ако знае за черното им минало. Нека да разгледаме някои доказателства от Писанието.

Помислете за историята с жената, уловена в прелюбодейство и доведена пред Исус. Всички признаваме, че Той не я е осъдил, което ни вдъхва кураж, че няма да осъди и нас. Помислете и за онези, които са довели жената при Исус. Неговите врагове са били в заговор да Го убият и в крайна сметка са Го разпънали. Но в този момент те са довели жената с цел да Го хванат в капан.

Ако Христос би насърчил събраните да убият прелюбодей-

ката, щели да Го обвинят пред римляните като присвояващ си римската власт, защото само римското правителство би могло да осъди някого на смърт. Ако пък би настоял жената да бъде освободена, щяха да го представят пред хората като подронващ закона на Мойсей.

Исус е разбирал, че са създали ситуацията, за да го хванат в капан. Той не само знаел, че са Негови врагове, но знаел и техните тайни грехове. Следователно би могъл да избере да изложи греховете им и след това да призове тълпата да се обърне срещу тях. Вместо това Той последвал много по-различен път, който религиозните лидери не очаквали. Навеждайки се надолу, започнал да описва различните им грехове върху пясъка в двора на храма – без имена. Всеки човек виждал записан своя грях, чувствал се виновен, обръщал се и си тръгвал.

Не е ли изумително, че Исус пази репутацията дори на Своите врагове? Ако Бог пази техния авторитет, колко повече ще запази този на приятелите Си?

Тук имаме конкретни доказателства и демонстрация за това как Бог управлява Своята Вселена. На небето споменът ще остане, но никой няма да използва информацията по разрушителен начин. Нашите спомени дори за трагични събития ще служат за по-нататъшно увеличаване на любовта и благодарността ни към Бога и Неговите начини на действие. Подобно помнене ще предпази Вселената от повторна поява на бунт.

Ами Юда? Исус е знаел, че ученикът планира да Го предаде, но не го е изложил пред учениците. Всъщност, когато Юда напуснал горната стая на път да предаде Исус на служителите в храма, другите ученици мислели, че отива да послужи на бедните.

При Бога няма забравяне на историята на нашия живот. Но понеже сме излекувани и сърцата ни са в хармония с Божията воля, що се отнася до отношенията ни с Него, това е забравено. Бог повече не повдига въпроса – това вече не е проблем.

Помислете какво ще се случи, ако детето ви е претърпяло

месеци болезнено лечение от левкемия. Имунната му система отслабнала и често му се гади. Косата му пада. Бихте ли се отнасяли към това дете по различен начин от другите ви деца? Бихте ли му предоставили по-голяма грижа, по-големи предпазни мерки и по-голямо внимание?

Но ако левкемията е в пълна ремисия и детето ви е отново здраво, бихте ли продължили да прилагате всички ограничения и специални предпазни мерки? А бихте ли забравили някога историята за това колко близо детето ви е било до смъртта? Разбира се, че не. Но що се отнася до това как се отнасяте към него, след като е излекувано, левкемията е „забравена". Вече няма значение и не са необходими никакви предпазни мерки. Така се отнася и Бог с нас. След като сме излекувани, вече не се нуждаем от специалните предпазни мерки. Но все още си спомняме историята на нашето „заболяване" и това увеличава нашата благодарност към Бога за специалните усилия, които е положил за нас.

Бог забравя нашите грехове по същия начин, по който родителят забравя левкемията, която някога е връхлетяла детето му. Грехът вече не е част от нашия характер и следователно вече не е от практическо значение в отношенията ни с Него.

Мит 7:

Прошката означава, че нарушителят ще се „измъкне"

Последният и може би най-труден мит за разпознаване и разрешаване е следният: да простиш на някого, това означава, че той ще избегне всякаква отговорност или последици за това, което е направил. Този мит е най-трудният за осъзнаване от страна на моите пациенти. Той включва погрешни схващания за Бога, за проблема с греха и за това как Бог е разрешил този проблем.

В действителност на никой никога няма да му се размине за греха, защото (както многократно забелязахме) когато грешим, всъщност нараняваме/увреждаме самите себе си. С всеки акт на зло – и дори с всяка нездравословна мисъл, която подхранваме –

ние ставаме все по-упорити, по-егоистични и по-зли.

Някои хора не схващат, че проблемът с греха нанася вреди на на самия човек, който върши зло. Вместо това вярват, че този, който греши, трябва да бъде наказан. Когато няма наказание, те изпитват затруднения да прощават, защото изглежда, че никой не държи злия отговорен. Правилното разбиране за греха обаче води до разбирането, че никой никога не се измъква от него и онези, които грешат, бавно се самоунищожават.

Тони беше обезпокоена, ядосана и раздразнена. Гневът ѝ беше резултат от конфликт с колежка, която често прекарваше с часове на телефона, разговаряйки със семейството и приятелите си и вършеше съвсем малко работа. Макар че неефективността ѝ не се отразяваше на количеството работа, което самата Тони трябваше да върши, тя все повече занимаваше ума си с тази несправедливост. „Просто не е честно! – обобщи тя. – Работя упорито и цял ден не използвам телефона.“ Тони беше раздразнена, защото не разбираше характера на греха.

За да ѝ помогна да се справи със ситуацията, я помолих да обмисли следния сценарий. Ако тя се съгласи да измие колата на някого за 50 долара и получи тези пари, но не измие колата, как ще се чувства? „Ужасно, като крадец!“ – отвърна веднага Тони. Призна също, че самооценката ѝ ще спадне, а срамът, чувството ѝ за вина, депресията и безпокойството ще се увеличат.

След това я попитах как би се почувствала, ако се съгласи да изпълни определени задължения срещу уговорена заплата, получи заплатата, но не изпълни задълженията си. Тони сякаш все още не успяваше да направи връзката, поради което ѝ поставих следния въпрос: Ако съпругът ѝ не си мие зъбите, тя би ли мислила, че за него това е нещо добро? Тя осъзна, че такова нещо не е възможно, защото зъбите му в крайна сметка ще се развалят. Това е смисълът: Колежката ѝ, която мамеше шефа, разваляше нещо много по-ценно от зъбите си – унищожаваше душата си. Това стана очевидно за Тони. Тя можеше да види, че колежката ѝ

не е получила по-добра сделка, а по-скоро си навреждаше.

Неправилни разбирания за Бога и прошката Му се разпространяват от векове. Джордж Макдоналд, прочутият теолог на деветнайсети век, се е сблъскал със същите проблеми: „Господ никога не дойде да освободи хората от последиците от греховете им, докато тези грехове все още съществуваха... И все пак, без да чувстват нищо от страшната омраза към техния грях, хората постоянно са приемали, че Господ е дошъл да ни избави не от греха, а от възмездието за греховете ни.

Тази идея тежко е покварила проповядването на Евангелието. Посланието на добрата вест не е било предадено в истинския му вид. Множество религиозни учители са се оказали неспособни да повярват в прощението на Небесния Отец и си въобразяват, че Той не е свободен да прощава или не може да прости направо; не вярват в Него като в наш Спасител, но смятат, че е обвързан и задължен – или от собствената Си природа, или от закон, стоящ над Него и задължителен за Него – да изисква някаква компенсация или удовлетворение за греха. Те са научили много хора, че Исус е дошъл, за да понесе нашето наказание и да ни спаси от ада. Но с това, са дали погрешна представа за истинската Му мисия“.[1]

Това, което Бог се опитва да извърши в нашия живот, е действително изцеление и трансформация на нашите сърца и умове, тук и сега. Това включва много повече от просто опрощение. Когато се научим как да прощаваме на другите, ние си сътрудничим с Бога за изцелението на собствения ни ум.

Ако това все още е малко объркващо, помислете за случая на серийния убиец Джефри Далмър, който убил много хора, разчленил телата им и ги сложил в хладилника си. Въпреки че г-н Далмър е починал, нека приемем, че той все още е жив, а президентът му прощава, извинява го и го освобождава. Бихте ли искали Джефри Далмър да бъде ваш съсед? Защо не? В края на краищата той е бил простен? Но бил ли е променен? Безопасно ли е да се живее в съседство с него? Или дотолкова се е извратил, че не е безопасно

да го приемете за съсед? Ето крайният въпрос в проблема с греха. Грехът ни е увредил и само онези, които сътрудничат с Бога за възстановяването на Неговия образ вътре в тях, ще бъдат спасени.

Библията говори за тази трансформация по различни начини: като пресъздаване на вътрешния човек, като имащи ума на Христос, като имащи Божия закон, написан на сърцата и умовете ни, като ходещи по Дух, а не по плът, като имащи обрязано сърце чрез Духа, като ново творение и като новородени. Всички метафори сочат към едно и също нещо: промяна, изцеление, възстановяване; излекуване на повредите нанесени от греха; заменяне на егоизма ни със Закона за любовта и свободата; притежаване на благороден разум и чиста съвест, на насочваща стабилна воля в установяването и поддържането на себеконтрол и единство с Бог в Неговите начини на действие, принципи и мотиви.

След терористичните атаки на 11 септември 2001 г. много хора копнеят за безопасно общество. Те искат място, където не е нужно да се страхуват, където няма да имат нужда от охранители, патрулиращи с пушки, и където човек може да се довери на всеки. Точно затова само онези, които сътрудничат с Бога за преобразяване на сърцето, ще влязат в небето. Небесният свят ще приеме само тези, които са безопасни и на които може да се вярва. Само хората, които са възстановили способността си да имат себеконтрол и могат да се самоуправляват, ще могат да се справят с абсолютните свободи в Божията Вселена. Опрощаването на другите е една от стъпките, които предприемаме в сътрудничеството си с Бог за нашето собствено изцеление и преобразяване.

---

1. Джордж Макдоналд, *Откриването на Божия характер* (Minneapolis: Bethany House, 1989), стр. 39.

Глава 13

Жертвите на войната

След терористичните нападения срещу Световния търговски център и Пентагона на 11 септември 2001 г. много от моите пациенти ме питат: „Защо Бог позволява да се случват такива неща?“, „Защо лоши неща се случват с добри хора?“, „Защо Бог не защитава невинните?“. По време на националната молитва за жертвите на нападението от 11 септември, Били Греъм постави същите въпроси и посочи, че все още търси отговори.

Отново мога да видя лицето на моята пациентка от въведението на книгата и да чуя Нейният плач. Още веднъж се чувствам преследван от Нейната болка и Нейното отчаяно търсене на отговори на подобни въпроси. Напомня ми и за моята неспособност да й дам смислени отговори. Сега искам да я открия и да й кажа тези истини.

Защо любящият Бог позволява толкова болка?

В гнева си Франк излъчваше крещяща ярост, която сякаш щеше да избухне като вулкан при най-малката провокация – илюзия, подсилена от червената му коса и червендалестото му лице. Когато гневът му се надигна, лицето му се зачерви като термометър.

При височина почти 1,90 м и тежащ близо 160 килограма, той определено респектираше хората около себе си. Тъй като гневните изблици често му причиняваха сериозни проблеми в работата, за

да не я загуби, работодателят му предложи да потърси помощ, за да се справи с гнева си.

Когато за пръв път ме посети, Франк беше предпазлив и не искаше да се отпусне. След няколко сесии обаче болезнено разкри, че неговият чичо го е насилвал сексуално, когато той е бил едва 6-годишен. Оттогава, объркан относно сексуалността си, той се чуди дали е гей и страда в търсенето на своята идентичност. Тези съмнения го карат да мрази и постоянно да се подиграва на себе си.

За него възможността да е гей бе толкова оскърбителна, щото многократно заявява, че предпочита да се самоубие, вместо да приеме такъв начин на живот. Франк се ненавижда и чувствата му са толкова объркани. Ядосва се на Бог, че е допуснал с него да бъде злоупотребявано. Обвинява Го за объркаността си сексуалност и се мъчи да намери някакви отговори на това защо Бог позволява невинни деца да страдат.

Неговата омраза към Бог и към себе си беше толкова силна, че бе развил подчертано цинично отношение, като не се доверяваше на никого и се подиграваше на всеки. Постоянно търсеше грешки у другите и реагираше с раздразнение, ако някой се опита да бъде приятелски настроен към него. Агресивно отблъскваше повечето хора, особено ако имаше някакъв намек за привличане. Макар и ужасен от интимността, се оплакваше горчиво от самотния си живот и от дълбокото си желание да има съпруга и семейство. Човекът беше объркан, наранен, ядосан и отчаян.

Започнахме да изследваме тези въпроси в светлината на Божиите принципи на истината, любовта и свободата. Франк трябваше да преосмисли живота си, да разбере положението си и кой е разумният и здравословен път, който би подпомогнал изцелението му. Смяташе, че ако Бог наистина е любов, никога нямаше да позволи на никого да злоупотребява с деца. Независимо дали го бе осъзнал, или не, той задаваше стария и вечен въпрос: Защо един любящ Бог позволява толкова много болка?

Първо: универсална война

Единственият начин да отговорите адекватно е да вземете предвид възможно най-обширната картина. Трябва да поставим въпроса в правилния му контекст, който е война. Не е борба между местните власти или дори не глобален конфликт. Не, тази война включва цялата Вселена, а нашата планета е бойното поле. Ангажираните сили се бият от хилядолетия, а залогът са любовта, свободата и индивидуалността. Борбата не е със сила и мощ или куршуми, танкове или пламтящи мечове, а всъщност битка относно два метода, два принципа, два мотива – между принципа на егоизма и принципа на любовта. В контекста на този универсален конфликт трябва да търсим обяснението за тези трудни въпроси.

По време на Втората световна война Съединените щати изпратиха много от своите млади мъже да се бият за свободата в Европа и Азия. Изненадани ли сте, че много от тях бяха ранени и убити? Никой не сметна, че това е неочаквано или изненадващо. Никой не попита: „Защо продължават да се случват лоши неща на нашите войници?“. Разбирахме, че сме във война с враг, който е решен да убива войниците ни.

По подобен начин и ние на тази планета се борим с враг, решен да ранява и унищожава колкото се може повече хора. Апостол Петър ни напомня за нашата нужда да бъдем бдителни: „Бъдете трезвени, будни. Противникът ви, дяволът, като рикаещ лъв обикаля, търсейки кого да погълне“ (1 Петър 5:8).

Но докато противникът се опитва да ни унищожи, Божията цел е да ни спаси: „Ако Бог е откъм нас, кой ще бъде против нас?“ (Римляни 8:31). Но ако Бог наистина е на наша страна, защо лоши неща все още се случват с приятелите Му? Защо позволява това? Ако Той е всемогъщ, тогава защо не се намесва, за да предотврати такива болезнени неща?

Войната не е относно по-голяма сила

Първо, тази борба не е просто въпрос на кой има най-голяма сила. Сатана никога не е твърдял, че има повече сила от Бога. Библията ни напомня, че дяволите вярват и треперят (Яков 2:19). Съзнавайки Божията сила, Сатана знае, че е безсмислено да се опитва да свали Бога със сила. Затова се опитва да ни отдели от Него, твърдейки, че Господ злоупотребява със силата Си и че ние не сме свободни. Както видяхме в предишните глави, Законът за свободата уважава индивидуалността. Когато нещо нарушава този Закон, любовта се унищожава. Сатана представя погрешно Бога в опит да вдъхне враждебност срещу Него, като по този начин заличава любовта и подбужда бунт.

Но Бог толкова обича света, че изпраща единствения Си Син, не да го осъди, а да го спаси. С други думи, Той изпраща своя Син да разкрие Неговата любов към нас и така да събуди любов в сърцата ни.

Войната е относно любовта

Любовта не може да бъде спечелена със сила. Само чрез любов се събужда любов. Бог изпрати Своя Син, за да покаже, че дори когато Неговият собствен живот е застрашен, принципите на любовта и свободата са твърде важни, за да се нарушават. Христос не би използвал силата Си, за да се спаси от кръста. Защо? Защото това би доказало твърдението на Сатана, че Бог е своеволно, капризно Божество, което използва силата Си да манипулира другите за собствените Си цели. В такава Вселена любовта и свободата няма как да съществуват.

Но Христос разкрива точно обратното – че с Бога имаме истинска свобода. Господ уважава нашата свобода толкова много, че би умрял Той, вместо да ни принуждава да се съобразяваме с Неговия път. Но с истинската свобода идват големи рискове – тези на бунта и злоупотребите.

Само изцелените ще бъдат безопасни съседи

В резултат на терористичните атаки на Световния търговски център и Пентагона, със заплахи за нови такива в новините, хората повече от всякога търсят земя, свободна от страх, престъпление и злоупотреба със свободата – земя, която няма да има нужда от армии, за да преследват терористите, нито от полиция, която да патрулира по улиците.

Такова място ще съществува само ако е обитавано от хора, свободно избрали да си сътрудничат с Бога в изцелението на своя ум. Вселената ще бъде безопасна само когато е обитавана от хора, които ценят и практикуват методите на любовта и свободата. Само онези, които сътрудничат с Бога за възстановяването на Неговия образ вътре в тях, ще бъдат спасени, защото единствено онези, които са били изцелени, ще бъдат безопасни съседи.

Затова Бог позволява на хората да развият своите характери тук, на земята, в съответствие със свободното упражняване на индивидуалната воля. Ако искаше да се намеси в ума на някого, за да го накара да избере конкретен акт, тогава този човек вече нямаше да бъде свободно същество, а божествено управляван автомат. Такова лице не би могло да обича, а ще бъде ограничено до изпълняването на програмирани команди. Това, което Бог иска, не може да бъде постигнато чрез използването на Неговата мощ и сила. Доверието може да бъде възстановено само чрез разкриване на истината с любов и след това хората да бъдат оставени свободно да решат за себе си какво смятат да направят относно нея.

Второ: Дисциплина

Законът за свободата изисква всички да решат сами кои методи предпочитат. При избора на правото ние си сътрудничим с Бога за трансформирането на нашите сърца и умове. Но твърде често сме толкова вкоренени в нездравословно поведение или връзки, че не сме в състояние да разпознаем истината. Следователно

като добър родител Бог ще дисциплинира онези, които обича, в опит да събуди умовете им относно опасността, в която се намират.

Изпитанията често се случват, за да ни помогнат да видим по-ясно нездравите неща в нашия живот, за да изберем да ги променим. Както казва един от колегите ми, „Болката е торът на душата". В трудни времена ние често преживяваме най-големия растеж. Те разкриват истинския ни характер и осветяват нашите дефекти, като ни дават възможност за изцеление и растеж. Обмислете следните библейски текстове:

„Считайте го за голяма радост, братя мои, когато падате в разни изпитни, като знаете, че изпитването на вашата вяра произвежда твърдост. А твърдостта нека извърши делото си съвършено, за да бъдете съвършени и цели, без никакъв недостатък" (Яков 1: 2-4).

„В което блаженство се радвате, ако и за малко време да скърбите сега (ако е потребно) в разни изпитни с цел изпитването на вашата вяра, като е по-скъпоценно от златото, което гине, но пак се изпитва чрез огън, да излезе за хвала и слава и почест, когато се яви Исус Христос" (1 Петър 1: 6,7).

„Защото Ти, Боже, си ни опитал, изпитал си ни както се изпитва сребро" (Псалми 66:10).

„Онези, които любя, Аз ги изобличавам и наказвам" (Откровение 3:19).

Какво означават тези пасажи? Представете си, че ви се е случила автомобилна катастрофа и сте счупили крака си. Лекарят е излекувал костта и сега е време за физиотерапия. Какво усещане мислите, че ще донесе физиотерапията? Процесът на изцеление ще включва ли болка? Сега помислете за жена, която е преживяла сексуално насилие като дете и е започнала психотерапия, за да лекува нанесените й травми. Отново, терапията би ли била болезнена?

Ние сме болни. Тъй като умовете ни са дефектни, ние се оказваме

привлечени от разрушителни методи за справяне в живота. Лечебният процес е болезнен. Но ако след счупване на крака се занимаваме с физиотерапия, ще намалее ли болката и ще си върнем ли силата? Ако жената, малтретирана като дете, работи чрез подходяща терапия върху разрешаването на последиците от злоупотребата с нея, болката ще намалее и нейният характер ще стане по-здрав.

Бог разбира, че изцелението включва болка. Той също е преживял болка, за да излекува Своята Вселена. Без Неговата лична жертва не могат да бъдат възстановени мирът и здравето на Вселената.

Защо Исус трябваше да умре?

Но защо Бог трябва да направи такава жертва? Как болката Му би излекувала Вселената? Защо Христовата смърт е необходима?

Защото нищо друго не може да ни върне обратно до пълно доверие и да предпази Вселената от бъдещ бунт. Любовта не може да бъде принудена. Нашата любов трябва да бъде отдадена свободно.

За да обичаме Бога, трябва да Го познаваме. В нашето паднало състояние сме изгубили разбирането за Неговия истински характер и за Неговите методи. Изкривяванията на Сатана са помрачили умовете ни. Само откровението на Божия характер може да премахне тези изкривявания. И само един, равен на Бога, може точно да разкрие Неговия характер.

Христос е дошъл като Бог в човешка плът, за да разкъса тъмнината, в която Сатана е обгърнал света. Животът и смъртта на Спасителя оспорват лъжите, които Сатана е разказвал за Бога и оправдават Неговия характер и управление пред човечеството и наблюдаващата Вселена. „Защото Отец благоволи да всели в Него съвършената пълнота и чрез Него да примири всичко със Себе Си – и земните и небесните, като въдвори мир чрез Него с кръвта, пролята на Неговия кръст“ (Колосяни 1:19,20).

Самият Христос заявява, че мисията Му е да разкрие пред

човечеството характера на Отец, за да възстанови Божията любов в сърцата ни. В последната си молитва към Своя Отец, преди да бъде разпънат, Исус заявява: „И явих им Твоето име, и ще явя, та любовта, с която си Ме възлюбил, да бъде в тях, и Аз в тях“ (Йоан 17:26).

Исус се е пожертвал, за да докаже, че макар Бог да има абсолютна власт, никога няма да я използва, за да ограничи личните свободи – че в Неговото управление имаме истинска свобода.

Може би сте се сблъсквали с поговорката, че властта корумпира и че абсолютната власт корумпира абсолютно. Христовият кръст обаче разкрива, че Бог не е корумпиран, макар да има абсолютна власт.

Помисли за това. Всемогъщият Бог, Който би могъл да използва силата Си, за да ни принуди да вървим в Неговия път, вместо това ни дава истинска свобода да направим собствения си избор. Той зачита индивидуалността и свободата на Своите интелигентни творения. Може ли нещо да е по-славно от това?

Славата на Бога

Много хора разбират Божията слава като велика демонстрация на сила, мощ и огън, но Библията учи, че най-голямата Му слава се разкрива в Неговия характер. Тъй като сме крайни същества, много хора често реагират със страх на един всемогъщ Бог. За съжаление този страх често води до бунт. Щом Сатана отправя своите обвинения, Бог не може да спечели делото Си чрез демонстрация на сила, което неизбежно би довело до подчинение, основано на ужас.

Бог никога не използва принудителни тактики, защото те противоречат на Неговия характер. Използването на сила и власт, за да прилагаш натиск, нарушава Закона за свободата и би довело до по-нататъшен бунт. Тези насилствени методи принадлежат на Сатана. Ако Бог би ги използвал, в крайна сметка щеше да загуби делото Си. Макар че Той има огромна сила, тя не е източник на

Неговата слава, защото силата сама по себе си може да сплаши, да ни накара да се боим, но впоследствие да унищожи нашата любов към Него.

Теологът от 19-ти век Джордж Макдоналд споделя същото: „Кое е най-великото в Бога? Неговата сила? Не, защото силата не може да охарактеризира Този, Когото имаме предвид, когато казваме „Бог“. Едно същество, чиято същност е само сила, би било такова отричане на божественото, че не би могло да му се предложи правилно поклонение; службата ни би била мотивирана само от страх“.

Силата не е най-важният фактор. По-важно е Този, Който притежава цялата власт, да заслужи доверие. Демонстрацията на Неговия характер – характерът на Този, Който притежава властта – това е истинският източник на Божията слава. Например, въпреки че Бог е всемогъщ, никога не може да бъде провокиран – дори и в най-ужасни обстоятелства – да използва Своята сила за лична изгода. Когато човечеството напълно признае това, ще възстанови доверието и ще съживи любовта си към Бога и тогава хората ще отворят сърцата и умовете си към Него за изцеление и възстановяване.

Библията е ясна по този въпрос. Книгата на пророк Агей заявява, че славата на втория еврейски храм ще бъде по-голяма от тази на Соломоновия храм (Агей 2:7-9). Пророчеството се отнася до структурата, която евреите възстановили след завръщането си от пленничеството във Вавилон.

Но в книгата на Ездра четем, че по-старите левити и семействата, които помнели Соломоновия храм, жалеели, защото бил толкова малък в сравнение с втория (Ездра 3:12). Ако възстановеният храм бил по-малък от първия, как би могъл да бъде по-славен? Повечето изучаващи Библията веднага обясняват, че тъй като Исус е ходел в дворовете на втория храм, присъствието Му го е направило по-славен.

Но в 2 Летописи четем, че когато храмът на Соломон е бил

посветен, свещениците не можели да влязат, защото яркостта на Божията слава била прекалено голяма (2 Летописи 5:13). С други думи, Бог дошъл и в двата храма – в първия с Неговото открито великолепие; а в другия – в човешка форма. Но пророк Агей заявява, че вторият е по-славен. Защо? Защото във втория храм Христос е разкрил характера на Бога. Понеже във втория храм Христос показал, че предпочита да позволи на Своите творения да Го насилват и измъчват, вместо да използва силата Си по егоистичен начин. Във втория храм Христос показал, че можем да се доверим на Този, Който има властта!

Спомнете си случая на планината, когато Мойсей говорил с Бога и Го помолил да му покаже Своята слава. Какво направил Бог? Отговорил на Мойсей: „Аз ще сторя да мине пред теб всичката Моя благост“ (Изход 33:19). „Тогава Бог мина пред Мойсей, като провъзгласи: „Господ, Господ, Бог жалостив и милосърд, дълготърпелив, Който изобилва с милост и с вярност, Който пази милост за хиляди поколения, прощава беззаконие, престъпление и грях“ (Изход 34:5, 6)

На кръста е мястото, където Бог направил най-великата демонстрация на Своя характер. Чрез кръста наистина виждаме, че Той е милостив, състрадателен, прощаващ, търпелив, любезен, верен и истинен. Кръстът разкрива, че нищо, което правим, не може да го накара да използва Своята огромна сила с егоистични цели. Въпреки че е всемогъщ, Той е повече милостив. Творецът всъщност зачита индивидуалността на Своите интелигентни същества дори ако те злоупотребят с тази индивидуалност и се опитат да Го унищожат.

Това откровение опровергава лъжите, които Сатана толкова успешно е разпространил във Вселената и особено на нашата планета. Разбирането за Божия характер ни връща обратно към доверие и води до нашето изцеление – до нашето спасение.

Трето: Разкриване на двата антагонистични мотива

Случилото се на кръста, ни помага да си обясним донякъде защо лоши неща се случват на добри хора. Живеем на планета, която действа с принципите на Сатана – оцеляване на най-силните и поставяне себе си на първо място – и събитията в нашия свят илюстрират двата големи антагонистични мотива или метода.

Бог демонстрира, че само в атмосфера на свобода може да има любов, а любовта не може да бъде принудена или заповядана. Показва ни, че с Него винаги имаме истинска свобода, въпреки че болката може да я съпровожда.

Сатана ни води към злоупотреба с нашите свободи, за да навредим на другите и на самите себе си, а след това ни мами да вярваме, че това е резултат от Божието наказание, че Него не го е грижа или че е безсилен. Но дяволът трепери от перспективата, че бихме могли да видим нещата такива, каквито са. Той се страхува, че можем да осъзнаем истината: Бог не си позволява да властва над нашите съвест и действия и в същото време продължава да ни обича. Ако се опита да ни контролира, това би унищожило самата любов.

Свободата е от съществено значение, за да съществува любовта. От това следва, че любовта и свободата носят много тежък риск. Причината, поради която Бог не е сложил край на нашия бунт е, че мнозина от нас на тази планета все още не са разбрали проблемите и не са взели интелигентно решение да приемат изцелението, което Той предлага. Бог чака търпеливо, защото иска всички да бъдат изцелени.

Целта е изцелението на ума, като се съживи разумът, като бъде изчистена съвестта, като укрепне волята, като бъдат пречистени мислите и се възвърне контролът върху чувствата. Това включва възстановяването на мислите и действията, основани на разума, истината, любовта и свободата.

Бог не може да променя нашите сърца и умове посредством сила. Вместо това Той ни оставя свободно да стигнем до собст-

веното си заключение чрез разкриването на истината, изговорена с любов. За съжаление фалшивото евангелие пречи това да се случи, защото представя Бога в точно обратната светлина. Вместо да внушава доверие, в човешкия ум се всажда страх.

Едно фалшиво евангелие

Едно популярно религиозно учение твърди, че проблемът с греха не се намира в нашите нездрави сърца и умове, а в Божия гняв. Твърди също така, че Христос е дошъл да умре, за да умилостиви Неговия гняв. Освен това заявява, че Христос е в небесата, молейки се на Своя Отец за нас, за да може, когато застанем в съда, Бог да не види нашата присъща ни греховност, а вместо нея да види съвършената праведност на Христос.

Този възглед често се маскира и е като вълк в овча кожа в уважавани и обичани фрази като „покрити с кръвта", „измити в кръвта", „покрити с мантията на Христовата правда" и други подобни. Далеч от това, което изповядва, този фалшив възглед е всъщност теорията за гнилата ябълка, покрита с бонбони. Той твърди, че не е нужна промяна на сърцето, а просто гнилото сърце да се покрие с „кръвта на Христос", след което ще изглежда *съвършено* и ще може да премине през внимателното разследване в съда. Както вече видяхме, само онези, които си сътрудничат с Бога за истинско сърдечно преобразяване, ще влязат в небето, защото без промяна на сърцето ни, няма да бъдем безопасни личности, ако сме там.

Грехът е като едра шарка

Ако едно от вашите деца се разболее от едра шарка, бихте ли позволили да остане в дома ви заедно с другите ваши деца? Или бихте искали да предпазите останалите от заразата? Ако решите да не оставите заразеното дете у дома, това означава ли, че не го обичате? Разбира се, че не. Бихте ли били склонни да рискувате дори собственото си здраве, като оставяте здравите

си деца вкъщи и отидете да осигурите необходимата помощ за болното дете?

И ако имате антитела в кръвта, които ще излекуват детето, но детето отказва кръвопреливането ви, какво ще се случи? Бихте ли го убили? Или фаталният изход ще е по негов собствен избор?

Тъй като сме болни и негодни за небето, Бог е оставил небесния Си дом, за да ни достави лек – истината за Себе Си. Ако отхвърлим лечението, Той не ни мрази или убива, но ще загинем в резултат на нашия избор.

Виждаме тази реалност, разкрита в старозаветната история, която се е случила след излизането на Израел от Египет. Малко след като напуснали робството, Мириам и Аарон започнали да ревнуват Мойсей и да спорят кой трябва да води народа. Бог се намесил, като поразил Мириам с проказа. Мириам трябвало да напусне лагера и не можела да се върне, докато не била изцелена (Числа 12:1-6).

Проказата е библейска метафора за греха. Ние сме с прокажени умове, които действат на принципи, противоположни на Божиите. Само онези, които си сътрудничат с Бога за своето изцеление, ще могат да влязат в небесния лагер. Това изцеление е процесът на възвръщане на индивидуалността, на способността да мислим и да действаме, освободени от господството на нашата генетична слабост и съобразно с принципите на любовта, истината, откритостта и свободата.

Някои погрешно разбират тази действителност. Вместо да се фокусират върху Лечителя и лечението, те се съсредоточават върху собственото си състояние. Откривайки недостатъци у себе си, те се съмняват в своето спасение. Много от моите пациенти са погълнати от несигурност относно спасението си, защото продължават да откриват дефекти у себе си. Те не виждат, че въпросът не е в нашите минали грешки или дори не в продължаващите ни борби, а в участието ни в лечебния процес.

Ключът е да останем в пътя на живота

Представете си, че сте заболели от пневмония, а симптомите ви включват втрисане, задух и все по-голяма слабост. Ако не направите нищо, няма ли да сте на път към смъртта?

Но ако отидете при лекаря и започнете лечение, което включва приемане на антибиотици, няма ли да влезете в пътя на живота? Очаквате ли да се почувствате добре още в деня, в който напуснете пътя на смъртта и тръгнете по пътя на живота (когато започнете да взимате антибиотиците си)? Разбира се, че не! Но започва ли изцелението в деня, когато сте започнали да вземате антибиотиците? И докато оставате в пътя на живота (приемате антибиотиците си и спазвате напътствията на лекаря), можете спокойно да приемете, че добрият краен резултат е гарантиран.

В процеса на възстановяване от пневмонията, вероятно ще преживеете още втрисане, студени тръпки, изпотяване и изкашляне на неприятни неща. Дали тези симптоми са доказателство, че Вашето състояние се влошава? Или всъщност бихте могли да изкарате даже повече храчки, след като започнете антибиотиците, тъй като лекарствата започват да атакуват инфекцията?

Когато влезем в пътя на живота и започнем да работим с Бога за изцелението на своя ум, по пътя често ще „изкашляме“ вредни неща. Дефекти на характера често ще излизат наяве и ще правим грешки. Но тези грешки не индикират загуба на спасението ни. Напротив – те често представляват борбата срещу отхвърлянето на тези дефекти на характера.

Ако, след като сме започнали антибиотиците, за да лекуваме пневмонията, изведнъж решим да спрем лекарството и да не посещаваме повече лекаря, какво ще се случи? След като сме дошли при Христос, ако изберем да спрем да ходим с Него и престанем да си сътрудничим с Него за изцелението на нашия ум, какво най-вероятно ще се случи?

Лекарите не убиват пациентите, които не следват напътствията им, но твърде често тези пациенти умират. Бог не убива Своите бунтуващите се и непокорни деца, но и те загиват. Точно както резултатът от неспазване на медицинското лечение е смърт, така и заплатата на греха също е смърт. И двете се случват като неизбежна последица от нашия избор да следваме саморазрушителни пътища.

Смъртта идва при нечестивите като последица от собственото им нарушаване на универсалните принципи, управляващи живота – поради непрекъснатото игнориране на Законите за любовта и свободата. Не забравяйте, че и двата закона не са законодателни актове, но са подобни на Закона за гравитацията – постоянна реалност във Вселената. Поради невежеството на човечеството по тези въпроси, Бог благосклонно се намесва, за да прекрати преживяването на последиците от нарушаването на Законите за любовта и свободата и предоставя на хората възможност за избавление.

Бог спира последствията за известно време

Представете си, че сте на върха на небостъргача Емпайър Стейт Билдинг. Бог казва: „В деня, в който скочиш от Емпайър Стейт Билдинг, непременно ще умреш“. Скоро Сатана, под формата на орел (вместо змия), идва и поставя под съмнение достоверността на Божиите думи. „Наистина ли Бог каза, че в деня, в който скочиш, ще умреш? О, не, няма. Погледни ме. Мога да летя, защото скочих. Бог се опитва да те спре да полетиш.“ Така че вие скачате. Каква тръпка! Въздухът свисти около вас, скоростта се увеличава и със сигурност изглежда, че летите. Но тогава забелязвате, че летите само по един начин – право надолу. Изпълнени със страх, разбирате, че ако нещата не се променят, със сигурност ще загинете.

Докато страхът започва да ви задушава, Бог изведнъж се протяга и ви спира във въздуха. Прекъсвайки последствията,

той благосклонно ви дава възможност да минете през най-близкия прозорец и да живеете. Той дори изпраща Сина Си да бъде изхвърлен отвисоко от сградата, за да покаже какво всъщност би с случило с вас. Но тогава Бог се въздържа и не спира последствията за Своя Син. И когато чуваме Христос да казва: „Боже мой, Боже мой, защо си Ме оставил?“, виждаме, че вместо да достигнем по-висше състояние на съществуване, нарушаването на закона за гравитацията води до смърт като естествено следствие, а не като наложено наказание.

Но ако непрестанно казваме на Бог да излезе от живота ни, ако постоянно отказваме на молбите Му да минем през прозореца и настояваме да вървим по своя път, в края на краищата Той ще уважи нашата свобода и ще ни позволи да направим, каквото желаем. И когато ни пусне, ще стигнем до своята смърт – естествения резултат от нарушаването на Божия вселенски закон.

Бог не е такъв, какъвто Неговите врагове Го изобразяват

Теорията, че Бог е непростителен и изисква умилостивение, го превръща в произволен диктатор, доволен от жертвите. Това създава несъответствие между Отец и Сина, особено когато си спомним, че същата теория изобразява Христос като милостив посредник, който се моли на отмъстителния Си Отец в опит да ни защити от гнева Му. Хората, които отказват да пренебрегнат разума си, основателно отхвърлят тази теория.

За съжаление като християни твърде често не сме успявали ефективно да представим истината, че Бог не е такъв, оставяйки мнозина да отхвърлят изцяло понятието за Бог. Не сме успели да изявим истината, че Христос е пратеник на Бог, Негов представител и посланик, който ни носи истината за Своя Отец и за Неговите методи и принципи. Оставихме много хора с избора или да пренебрегнат използването на разума си, или да отхвърлят Бог. Като се имат предвид тези два избора, много

хора предпочитат просто да Го отхвърлят, а не да приемат една ирационална система от вярвания.

Добрата новина, както е описана в тази книга, е, че Бог не е такъв! Той наистина уважава нашата индивидуалност, способността ни да мислим и да разсъждаваме. Когато разберем тази истина и започнем да Му се доверяваме, оставяме пътя на смъртта и навлизаме в пътя на живота. И след като тръгнем по пътя на живота и си сътрудничим с Господ за изцелението на нашия ум, все още остава една причина, поради която праведните страдат.

Четвърто: свидетел

Първата глава от книгата на Йов ни позволява да погледнем зад кулисите, за да видим, че на небето се води война. Сцената започва с Бог, седнал на Своя трон. Около Него са събрани синовете на зората, Божиите разумни същества от Вселената.

Скоро Сатана пристига от обикаляне на земята. Тогава Бог прави нещо удивително. Той дава оценка за Йов, като се обръща към Сатана: „Обърнал ли си внимание на слугата Ми Йов? Той е съвършен и праведен във всичките си пътища. Няма подобен на него на земята". Сатана обаче отговаря: „О, не, не е. Йов просто се преструва, че е праведен, защото му плащаш добре. Махни подкупите си и ще видим истинския му характер. Той ще те прокълне в лицето."

Започва дискусия. Кой казва истината – Бог или Сатана? Вероятно вниманието на синовете на зората се изостря докрай, когато чуват, че Господ заявява: „Добре, Сатана, Йов е в твоите ръце. Можеш да направиш, каквото искаш с него, освен да го убиеш".

Сатана е свободен да се отнесе с Йов по какъвто начин пожелае. И какво прави той? Може да даде на Йов 100 пъти повече богатство, отколкото той вече притежава, но не го направи. Тъй като е разрушител, Сатана незабавно унищожава богатството, децата и здравето на човека. С това разкрива

пред Вселената, че той, а не Бог, е разрушителят. Защо Господ би позволил такова нещо?

Много хора приемат, че историята на Йов служи за илюстрация как праведните издържат на страдание. По-точно, се отнася до универсалната война между доброто и злото. Ангелите не могат да четат сърца и умове. Ако можеха, Сатана никога не би успял да измами една трета от тях по време на първия конфликт в небето. Когато Бог обявява Йов за праведен, Сатана твърди нещо съвсем различно. Ангелите не могат да определят кой казва истината. Ако Йов би се поддал на изкушението на Сатана да прокълне Бога, тогава дяволът можеше да се обърне към Вселената и да заяви: „Вижте, казах ви. Бог греши за Йов – греши и за мен. Не може да се вярва на онова, което Той казва".

Въпросите, заложени в книгата на Йов, са огромни. Но Йов е толкова доверен приятел на Бог, че може да постави това човешко същество на свидетелската скамейка на Вселената, за да каже истината за Него. *Понякога* праведните страдат като свидетели, демонстрирайки разликата между двата противоположни мотива: Божиите методи на любов и свобода и сатанинските методи на егоизъм, сила и принуда.

Бог предлага истинска свобода

Божието управление предлага истинска свобода. Той позволява на хората да упражняват открито волята си за добро или за зло, като по този начин разкриват пред всички – както пред наблюдаващата Вселена, така и пред нас – какво се случва, когато човек предпочете методите на Сатана пред Божиите.

Както видяхме в живота на много от пациентите, обсъждани в тази книга, когато Божиите методи се пренебрегват, следват болка и унищожение. Господ позволява такива болезнени събития да се случват, защото наистина дава свобода. В същото време обаче злоупотребата с нашата свобода разкрива разликата между Божиите методи и сатанинските.

Бог иска да видим пътя на здравето, пътя на живота, пътя на любовта и свободата, а след това свободно да изберем Неговите методи и да живеем. Само когато чрез свободното упражняване на нашата воля изберем истината, се възстановяваме от проблемите, които ни притесняват.

Вярно е, че ние не притежаваме в себе си силата да се освободим от греха. Но когато упражняваме волята си и свободно избираме правилното, Бог изпълва ума ни с Божествена енергия, която ни осигурява необходимата сила, за да се освободим от разрушителните модели на живот. Както казва апостол Петър, ставаме „участници в Божественото естество“ и живеем в хармония с Бога и с Неговите методи (2 Петър 1: 4). Тогава ставаме истински войници на Христос, готови да бъдат ранени, ако е необходимо, но да разкрият истината и да спечелят войната.

Моят приятел Греъм Максуел го казва така: „Вярвам, че най-важното от всички християнски вярвания е това, което носи радост и увереност на приятелите на Бога навсякъде – истината за нашия Небесен Отец, потвърдена на толкова висока цена чрез живота и смъртта на Неговия Син“.

„Бог не е личността, която враговете Му описват – своеволен, непростителен и жесток. Бог е също толкова любящ и заслужаващ доверие, колкото и Неговият Син, също толкова готов да прощава и да изцелява. Макар и с безкрайно величие и власт, нашият Създател е еднакво блага Личност и не цени нищо по-високо от свободата, достойнството и индивидуалността на Своите интелигентни създания, така че тяхната любов, вяра и желание да Го слушат и следват, да бъдат дадени доброволно. Той дори предпочита да гледа на нас не като на слуги, а като на приятели. Това е истината, разкрита чрез всички книги на Свещеното Писание. Това е вечната Добра новина, която печели доверието и възхищението на Божиите лоялни деца във Вселената.”

„Подобно на Авраам и Мойсей – онези, за които Бог е говорил като за Свои доверени приятели – Божиите приятели и днес искат да разкрият вярно и точно истината за нашия Небесен Отец. Те си пожелават като най-висшата от всички похвали думите на Бога за Йов: „Той каза за мен това, което е право“.[2]

Чудя се какво ли би казала пациентката ми, за която споменах във въведението на книгата, ако бях споделил тези истини с Нея. Как би реагирала, ако разбереше, че Бог не е злоупотребил с Нея? Как би се почувствала да узнае, че Самият Бог е страдал, за да я достигне? И как би променило живота й откритието, че Той желае да Я излекува? Мисля, че щеше да изпита облекчение и да се зарадва. Най-важното от всичко, мисля, че такъв Бог би й харесвал!

---

1. Джордж Макдоналд, *Откриване на характера на Бога,* стр. 29.
2. Греъм Максуел, *Слуги или приятели,* (Redlands: Pineknoll, 1992), стр. 186, 187.

Глава 14

Пътят на смъртта

Има път, който се вижда прав на човека,
но краят му е пътища към смърт.
Притчи 14:12

Както многократно открихме, проблемът с греха е, че той унищожава. Нарушаването на Божия закон за любовта и свободата естествено води до увреждане на способността ни да разсъждаваме и да вземаме разумни решения. Губим способността да различаваме здравословно от нездравословно, правилно от неправилно.

Когато избираме разрушително поведение, постепенно отслабваме съвестта, така че тя вече не е чувствителна към нарушаването на Божия закон за любовта и свободата. Загубвайки своето морално поведение, ние се превръщаме в немислещи животни, движени от страсти и похоти.

Ако продължим да се бунтуваме, ставаме толкова увредени, че никоя истина не би могла да окаже влияние върху нас, защото грехът необратимо е унищожил способностите на разума и съвестта. Целта на Сатана е да унищожи нашите висши умствени способности, да детронира разума, да деформира или унищожи съвестта и да контролира волята ни чрез страстите и чувствата. Това е пътят на смъртта.

Когато умствените способности, които откликват на истината, са изчезнали, Бог вече не може да направи нищо, за да ни спаси. Ние сме извън Неговия досег и Той с болка ни оставя да пожънем последствията от своя избор. Оставя ни да следваме пътя на смъртта.

Истината влиза в ума чрез разума и съвестта

Христос казва: „Истината ще ви направи свободни“ (Йоан 8:32). Без да има своя истина обаче, Сатана прави всичко, което е по силите му, за да попречи на Божията истина да достигне до нашето разбиране. Прави това по няколко начина. Първо, опитва се да унищожи разума и съвестта, защото единствено чрез тях истината навлиза в ума. Без разум и съвест ще сме неспособни да я разберем и следователно ще сме безпомощни в своята борба за свобода.

Взаимно изключващите се вярвания разрушават разума

Един от методите, които Сатана използва, за да унищожи разума, е да убеди хората да вярват в неща, които си противоречат и нямат смисъл. За да постигне целта си, той им повлиява да пренебрегнат своя разум, за да приемат две неща, които не могат да бъдат верни едновременно.

Например, Сатана противостои на истината, че Бог е любов, като ни поощрява да вярваме, че Той избира кой ще бъде спасен и кой ще бъде изгубен, настоявайки, че самите ние нямаме свободен избор по въпроса. Както вече видяхме, любовта не може да съществува без наличието на свобода. Следователно двете вярвания са взаимно изключващи се. Не е възможно и двете да бъдат верни едновременно. Единственият начин да вярваме и в двете е да заглушим разума. В такава ситуация рационализираме противоречието, като казваме: „Приемам това с вяра“, което, както вече разгледахме, изобщо не е вяра.

Младежкият пастор и бонбоненото човече

По време на провеждането на семинар един младежки пастор направил всичко възможно, за да опише чудесата на небето. Той дал великолепно описание на невъобразимите наслаждения, които ни очакват горе, и на Божията безкрайна любов към нас. После, в пълен контраст, показал едно меко бонбонено човече, окачено

на шнурче. Като го поставил над огъня, младежкият пастор описал с ужасни подробности болката и страданията, които Бог би нанесал на всички, които откажат да бъдат спасени. Казал на младите хора, че Господ е положил огромни усилия, за да изяви любовта си към нас, но ако откажем да предадем живота си на Него, ще бъде принуден да ни измъчва и унищожи.

Демонстрацията на младежкия проповедник представлява две взаимно изключващи се вярвания. Ако използваме своя разум, ще осъзнаем, че Бог не може да бъде и любящият Отец, и заплашващият разрушител – едновременно. Ако Той се справя с нас чрез сплашващи методи, тогава нашият отговор към Него ще бъде чрез принуда, а не даден доброволно. Подобни взаимоотношения не могат да бъдат правилни, защото би бил нарушен Божият закон за свободата и това ще доведе до бунт. Човек може да приеме позицията на младежкия проповедник само ако детронира разума си.

Когато Дарителят на живот остави...

Ако Бог не заплашва да унищожи непокаялите се и отхвърлилите Го, тогава какво ще направи с тях? Всъщност, много е просто. Той извършва единственото възможно любящо действие: оставя ги да си отидат. Но когато Дарителят на живот ги остави, те ще умрат.

Представете си съпруг, който разбира, съкрушен, че съпругата му планира да го изостави, защото в живота й има друг мъж. Как би реагирал?

Ако я сграбчи и завлече в мазето, ако я прикове с белезници за стената, опре пистолет в главата й и каже: „Всичко, което искам е любовта ти! Но ако откажеш да ме обичаш, ще бъда принуден заради любовта си към теб, да те убия!“ Как ще реагира тя? Дали ще почувства по-голяма любов към съпруга си, или по-силно желание да избяга от него?

Подобно отношение явно нарушава Закона за свободата и води до по-голяма съпротива, а не до по-голяма любов. Тъй като съпругът

не може да спечели съпругата си с такива тактики, какво може да направи? Молейки я да остане, той може да изрази своята любов в действие. Може дори да използва пратеник да отиде при жена му и да се опита да я убеди да остане с него. Но ако след всичките му усилия тя настоява да го напусне, какъв е единственият любящ и правилен път, който може да предприеме? Да я остави да си тръгне.

Ако настояваме да напуснем Бога, въпреки всички Негови усилия да ни върне обратно, единственото любящо и справедливо нещо, което Той може да направи, е да ни освободи. Когато Дарителят на живота направи това, ние умираме.

Божието оставяне, позволението да пожънем последствията от своя избор, е това, за което в Библията се говори като за „Неговия гняв". В Римляни, 1 гл., апостол Павел заявява три пъти (стихове 24, 26 и 28), че Божият гняв означава „да ги остави". Когато за първи път разгледах тази възможност, ми беше много трудно да я приема, защото бях учен през целия си живот, че Бог един ден ще използва силата Си, за да наказва и унищожава. Потопът, Содом и Гомор, смъртта на първородните в Египет и много други подобни истории в Стария Завет подкрепят идеята, че Бог би наказвал. Популярната доктрина за вечния огън учи, че Божието наказание ще продължи вечно.

Това, което не разбирах тогава, бяха Божиите думи към Адам и Ева: „... но от дървото за познаване доброто и злото, да не ядеш от него; защото в деня, когато ядеш от него, непременно *ще умреш*" (Битие 2:17). Господ не обявява: „Аз ще ви убия". С други думи, Той казва: „Ако не се подчините, вашите действия ще ви променят така, че ще доведат до смъртта ви. Ако настоявате да Ме напуснете, нямам избор – ще трябва да ви оставя да го направите. Но тъй като Аз съм източникът на живота ви, когато се отделите от Мен, ще загинете. Естествената последица от нарушаването на Закона за любовта и свободата е саморазрушението".

Бях забравил също така, че само една Личност през цялата

човешка история е умряла от смъртта, за която Бог казва на Адам и Ева – смъртта, която е заплата за греха и е резултат от отделянето от Бог – смъртта на грешниците. Всички примери, които преди бях използвал, за да разбера това (Потопът, Содом и Гомор, първородните на Египет), не са приложими, защото всеки един от тези хора един ден ще бъде възкресен – било във възкресението за живот, или във възкресението за осъждане (Матей 5:28, 29; Откровение 20:4-6).

Трябваше да погледна към кръста и да разбера какво се е случило с Христос. Трябваше да видя как Бог се е отнесъл към „Този, Който стана грях, макар да не знаеше грях". На кръста Бог се е отнесъл към Своя Син като към непокорен и невъзвратим грешник.

На кръста Христос е взел мястото на грешника и е преживял от Отца онова, което непокаяните в крайна сметка ще преживеят по време на последния съд. Какво е направил Бог със Своя Син на кръста? Какво пита Христос? „Боже Мой, Боже Мой, защо Ме измъчваш? Защо Ме биеш? Защо сипеш върху Мен огнен дъжд от небето?" Не! „Боже Мой, Боже Мой, защо Ме оставил? Защо се отказваш от Мен?" (вж. Матей 27:46; Римляни 4:25).

Доказателствата го подкрепят и е изключително разумно да се приеме, че един любящ Бог ще освободи онези, които изберат да се отделят от Него. Той им позволява да Го напуснат, защото са отстоявали бунта си толкова дълго, че са извън обсега на изцелението. Като са отказали да използват възможностите си да откликнат на истината, те са се самоунищожили. Умират в резултат на своя избор, а не от ръцете на гневен и отмъстителен Бог.

Масовата измама на Сатана

Сатана е толкова убедителен лъжец, че е измамил по-голямата част от християните по този въпрос. Исая 33:14 ни казва, че „Грешните в Сион се боят; трепет обзема безбожните; и казват: Кой от нас ще обитава при поглъщащ огън? Кой от нас ще

обитава при вечни пламъци?“. Много християни правят извода, че в пасажа се визира ада.

Но за кого се казва в Библията, че действително ще живее във вечността? Следващият стих отговаря: „Който ходи праведно и говори справедливо, който презира печалбата от насилствата, който отърсва ръцете си от дароприемство, който запушва ушите си, за да не чуе за кръвопролитие, и който затуля очите си, за да не види злото“ (стих 15).

Трябва ли просто да подходим към този пасаж „с вяра“? „Бог го е казал. Аз го вярвам. Това е достатъчно.“ Или може би е добре да зададем няколко въпроса?

Ако вземем Библията като цяло, започвайки от Битие и изследвайки я до края, откриваме нещо повече от интересно. В Изход, 3 гл., когато Бог говори на Мойсей от храста, храстът гори. После в Изход 24:16, когато Бог се явява на Синай, славата Му прилича на „поглъщащ огън“.

Второ Летописи 5:13 ни разказва, че когато Храмът на Соломон е посветен, Бог слиза от небето, а свещениците не могат да влязат в храма поради блясъка на Неговата слава. Йезекиил, 28 гл., заявява, че преди падането си Луцифер е ходил сред *огнените* камъни на Божието присъствие (ст.17).

Във Второто послание до Солунците, глава 1, се заявява, че блясъкът на Христовото идване ще унищожи нечестивите. Първо Тимотей 6:16 описва Бог като живеещ в непристъпна светлина. Евреи 12:29 обявява, че „нашият Бог е огън, който пояжда“. А от Откровение, 23 глава, научаваме, че новото небе и новата земя няма да имат нужда от слънце и луна, за да ги осветяват, защото Божието присъствие ще бъде тяхната светлина. Какво означава всичко това?

Голямата измама на Сатана – тази, която повечето християни са приели – е, че мястото, където не искате да отидете, е мястото на вечния и поглъщащ огън. *Но това място е самото присъствие на Бога.*

Божията творяща живот слава поглъща всички, които не са в

хармония с Него, но изцелява онези, които са в хармония. Неговата жива слава ще преобрази праведните, както става с Мойсей, когато е на планината в Божието присъствие. Когато слиза от Синай, той излъчва Божията слава толкова силно, че израилтяните го молят да носи покривало, защото не могат да издържат на изгледа му (Изход 34:35).

Христос демонстрира същата реалност точно преди Своето разпъване. По пътя си към кръста разкрива, че не огънят е това, което унищожава. Той преминава през поглъщащия огън на Планината на преображението. Там Божията огнена слава Го обгръща. И какво се случва? Изгаря ли Го този огън? Има ли някакви белези? Не! Тъй като Христос е без грях, за Него огънят е безвреден. Той разкрива, че не огънят е разрушителен – грехът е този, който убива грешника.

Истината, разкрита в Писанието, е проста. Бог дава на всички свободна воля. Ако изберем да отхвърлим Неговите пътища, бавно разрушаваме способността си да разсъждаваме, ослепяваме съвестта си и губим способността да управляваме себе си. Започваме да предпочитаме методите на егоизма, на насилието, експлоатацията, измамата и потайността, вместо тези на истината, любовта, откритостта и свободата. В този процес разрушаваме хармонията си с Бога дотолкова, че Неговото присъствие става за нас поглъщащ огън.

Нечестивите ще умрат в резултат на това, че са неспособни да съществуват в присъствието на Божията даваща живот слава, а не поради наложеното наказание от могъщ владетел. Но онези, които си сътрудничат с Бога за възстановяването на Неговия образ в тях – отново мотивирани от принципите на любовта, истината, откритостта и свободата – са преобразени от Неговото присъствие и ще живеят вечно в Божията животворна слава, във вечния поглъщащ огън.

Бог иска да вярваме въз основа на доказателства

Срещаме много вярвания в християнството, които се изключват взаимно и допринасят за унищожаването на разума и съвестта. Бог не иска да приемем нещо, за което Той не ни е дал достатъчно доказателства, такива, които нашият разум може да схване. Да вярваш без доказателства е неразумно и можеш да го направиш само когато разумът бъде отхвърлен.

Но взаимно изключващите се вярвания не са единственият начин да бъдат унищожени разумът и съвестта. Едно от най-големите постижения на Сатана е да накара християните да представят като добродетелни онези дейности, които детронират разума. Имах възможността да преживея такова събитие лично и отблизо.

Три дни на объркване

Преди няколко години получих покана да присъствам на семинар през уикенда, спонсориран от междуденоминационна група протестантски християни. Единствената причина, поради която изобщо смятах да отида, бе че няколко от спонсорите бяха сред близките ми приятели.

Преди да опиша методите, използвани през този уикенд, трябва да заявя: вярвам, че ръководителите на семинара не разбираха напълно онова, което правеха. Местните организатори бяха искрена група от християни, любезни, учтиви, ентусиазирани и приятелски настроени. Те не бяха измислили сценария, който семинарът щеше да ползва. Само следваха указанията, установени от организацията майка. Ето защо, вярвам, че реално никога не са се замисляли за значението на това, което правеха.

Напълно съм убеден, че всеки, който участваше в този уикенд, беше искрен в своето желание да работи за възвисяването на Исус Христос. Но искреността невинаги е достатъчна. Преди пътуването си за Дамаск, Савел от Тарс искрено се стреми

да спечели новопокръстените християни обратно към юдаизма, но използва методи на сила и сплашване. Когато апостол Павел евангелизира за Христос след срещата си с Него по пътя за Дамаск, той пише Римляни, 14 гл., където предлага своето мнение относно религиозните въпроси: „Всеки да бъде напълно уверен в своя ум“ (Римляни 14:5). Вече е научил, че Божият метод включва истината, изговорена с любов, която оставя другия да стигне свободно до свое собствено заключение. Всеки метод, който подкопава индивидуалната свобода на човека да мисли и да избира, в крайна сметка воюва срещу Бога, независимо от това колко искрен е онзи, който го използва.

Посочената цел на уикенда беше да укрепи у всеки връзката и живота му с Бога, като стимулира единството между братята християни – цел, която сърдечно подкрепям. Но още преди началото в съзнанието ми се събуди безпокойство. На моите въпроси за това, което беше планирано и предстоеше, получих уклончиви отговори или бях насърчен да не питам, а просто да изчакам и да видя.

Това двусмислие ме разтревожи, защото знаех, че Бог действа открито. Спомних си първата глава на Йов, в която Бог върши Своите дела пред погледа на цялата Вселена. Помислих си и за реакцията на Исус по време на съдебния процес пред Синедриона, когато първосвещеникът Го пита за Неговото дело: „Аз говорих явно на света, винаги поучавах в синагогите и в храма, където всички юдеи се събират, и нищо не съм говорил скришно“ (Йоан 18:20).

Знаех, че Бог насърчава откритостта и проучването, защото, когато имаш истината на своя страна, нямаш какво да криеш. Също осъзнах, че Сатана е, който използва тайни и укриване. Понеже той няма истината, трябва да крие колкото може повече.

Но моите приятели и тези, с които бях запознат на семинара, бяха добри, достойни и любящи хора и бях убеден, че нямат

лоши мотиви. Затова отхвърлих опасенията си от тайнствеността и продължих напред съобразно с плановете за моето присъствие.

Този конкретен семинар бе организиран с много специфични правила, които бяха приложени доста строго. Мъжете бяха отделени първият уикенд, следвани от жените в следващия. Участниците се качваха на автобуси и бяха откарани на около 60 км в изоставено училище в отдалечена зона, използвани за подобни уединени мероприятия. Участниците не можеха да вземат своите автомобили, мобилни телефони или пейджъри.

След като пристигнеха, трябваше да оставят часовниците си. След това трябваше да следват много структуриран график и се очакваше да извършват конкретни задачи и да изпълняват изрични изисквания. Груповите дейности включваха такива упражнения като събиране за молитва „един с друг“ на принципа на случайния подбор. Освен това участниците получиха наръчник, който включваше определени стихове и мантри, които всеки трябваше да рецитира преди всяка среща.

Времето за хранене беше контролирано и сънят също. Тъй като нямаха часовници, мнозина скоро загубиха чувството си за време. Всъщност, биологичните им часовници скоро излязоха от ритъм. Също така им бе отнето правото на лично пространство. Участниците бяха настанени в подобие на бараки, по 20 души в стая и с общи бани. Тези, които ръководеха семинара, никога не позволяваха на никого да бъде сам или да има време за самостоятелно изучаване и размисъл.

Персоналът раздели всички на групи и ги разпредели на маси с по 8-10 души. Макар хората от групата да предполагаха, че останалите, с които споделят масата, са обикновени участници като тях самите, двама от тях бяха членове на персонала под прикритие. Членовете на персонала се стремяха да насочат потока на разговора в направлението, което организаторите определяха за най-добро, карайки участниците да повярват,

че обсъждат нещата помежду си, когато всъщност говорят с членове на персонала.

Организаторите на семинара оправдаваха тънката измама, като обясняваха на служителите под прикритие: „Ако някой ви попита дали сте служител, не лъжете“. Но толкова големи усилия бяха положени, за да изглежда, че тези лица всъщност са участници, щото никой не би повдигнал въпроса.

Това погрешно представяне на служителите като участници позволи доверието да се развие на основата на фалшиви претенции и постави участниците в по-голяма уязвимост спрямо предложенията, представени от служителите под прикритие. Семинарът бе разработил ситуацията, за да преодолее всякаква потенциална съпротива, която отделни хора биха проявили, и да може да оформи техните вярвания в рамките на възприемания кръг на доверие.

Много духовните, основани на Библията, но и интелектуално не провокиращи презентации, подобни на проповеди, допълнително маскираха действията на организаторите. Цялата обстановка ме обърка, защото бях свикнал да изследвам внимателно доктрини и учения за всяка потенциална опасност. Но когато размислях върху съдържанието на презентациите там, намерих много малко за критикуване.

Тъй като се съсредоточих върху изказванията и проповедите, които като цяло бяха доста възвисяващи и вдъхновяващи, не успях да прозра ясно по-големия процес. Всъщност методите бяха толкова фини, че едва след няколко години на проучване и размисъл успях да ги идентифицирам и определя като нездравословни.

За по-нататъшно обърквене и разсейване организаторите изпълниха уикенда с подаръци и дарове от всякакъв вид – храна, картички, писма и множество символи на Христовата любов, като гълъби, гвоздеи или кръстове. От онова, което изглеждаше като привидно безкрайна наличност, те изсипваха подаръците

върху нас с обяснението, че демонстрират Божията безкрайна любов.

Но Бог не използва методи като тайни, неправилно насочване, невярно представяне и контрол – всички маскирани от повърхностни добродетели и символични подаръци.

Уикендът беше организиран с цел да упражни изключителен групов натиск върху отделните лица, за да се постигне подчинение без тяхното съгласие. Например никой в това уединено място не информира никого какъв ще бъде дневният ред. Всяко събитие беше изненада. Никой не бе имал възможност да обмисли дали иска да участва в дадена дейност, преди да се озове в центъра на случващото се. А тогава беше вече трудно да се оттегли, тъй като напускането щеше да създаде суматоха и да предизвика смущение. Груповият натиск осигуряваше подчинение. Освен това, ако някой решеше да пропусне дадена дейност, двама или трима служители тръгваха след него и го убеждаваха да се върне. Организаторите положиха всички усилия, за да не позволят на участниците да имат време за себе си.

Когато размишлявам върху споменатия случай, разбирам, че тези методи са подобни на използваните в култовете с цел да разбият индивидуалната мисъл и да внушат групова подчиненост. Такива методи са предназначени да подкопаят идентичността и използването на разума и съвестта. Вместо това те насърчават предаването на индивидуалния избор на групата, така че групата да мисли вместо индивида. Това е разрушително, независимо колко угодни на Христос са на вид и колко искрени са организаторите. Мисля отново за Савел преди пътуването му за Дамаск. Той е искрен в желанието си да угоди на Бога, но методите, които използва, са сатанински и той всъщност преследва самия Христос. Апостол Павел вече е променил своите методи и упражнява мощно влияние в Божията кауза.

Участниците в споменатия семинар непрекъснато се озоваваха изправени пред решения, които обаче не бяха свързани с

това, което е добро или погрешно. Повечето решения изискваха от хората да избират между поведение, което би запазило оставането им в групата, или такова, което би ги накарало да я отхвърлят.

За последното събитие от уикенда всички набързо бяха събрани в стая, препълнена с хора, завършили предишни такива семинари. Беше им казано, че всеки от тях подред ще застава пред аудиторията, задължен да сподели своето лично разсъждение за това какво е означавал уикендът за него. Тъй като не им бе предоставена възможност да откажат, участниците би трябвало да направят значителна сцена, за да избегнат публичното свидетелстване.

Освен това няколкостотин души стояха наоколо с ясни очаквания за приемливо свидетелство, което допълнително подкопаваше способността на неопитните да представят доклад без принуда и смущение.

Една от предвидимите последици, когато Законът за свободата бъде нарушен, е бунтът. Но присъстващите на семинара не показаха враждебност или гняв. Не се появиха никакви доказателства за несъгласие или бунт. Ако Законът за свободата беше нарушен, тогава защо нямаше очевиден бунт? И това е мястото, където измамата става изключително фина и следователно, още по-опасна.

Всеки участник, с когото разговарях, в момента бе изпитвал желание да се разбунтува, да се съпротиви и да се оттегли. Някои явно бяха чувствали по-голямо неудобство от други, но всички очевидно го преживяваха.

Но тъй като външната украса бе поразително християнска, участниците бяха насърчени да приемат, че тяхната съпротива е бунт срещу Светия Дух. Това оправдание, разбира се, беше далеч от истината. Участниците в това мероприятие, бяха дошли, защото искаха да развиват връзката си с Господ. Когато семинарът използваше методи като тайна, заблуда, контрол

и групов натиск, всеки участник имаше здравомислена, дадена от Бог реакция, да се разбунтува срещу подобни тактики. Но тъй като методите бяха толкова добре прикрити в християнски одежди, за участниците беше почти невъзможно да определят срещу какво точно искат да се противопоставят. Тази неспособност да се идентифицира истинската природа на бунта (срещу нездравословните методи, а не срещу Бог!) ги остави уязвими за измамата, че всяка съпротива е всъщност срещу Бога.

Както назначеният персонал, така и персоналът под прикритие, подкрепяше и насърчаваше тази заблуда, така че участниците лесно бяха убеждавани да потиснат стремежа си към свобода и вместо това да се подчинят на идеите на групата. Съответно през уикенда нямаше открит бунт, а просто бавна ерозия на индивидуалността и нарушена способност за разсъждаване и мислене.

Организаторите на уикенда, без съмнение, смятаха за своя цел да разпространяват Евангелието и да увеличават християнската любов. Но нямаха успех, защото, въпреки че уикендът беше изпълнен с християнска музика, молитва и свидетелства, те използваха методи като тайна, манипулация, измама, принуда и контрол.

Евангелието (добрата новина) за Бога е, че Той не използва такива методи. Неговите методи на откритост, истина, любов и свобода водят до възстановяването на образа на Бога вътре в нас, до укрепването на разума, очистването на съвестта, развитието на самоуправлението и до увеличаване на свободата и автономията. Но методите, следвани от организаторите на семинара, вместо да стимулират изцелението на ума, за съжаление доведоха до по-нататъшното унищожаване на образа на Бога вътре в нас, тъй като през уикенда нарушиха индивидуалните свободи и неуловимо подкопаха идентичността на участниците.

Символите имат значение

Как е възможно интелигентни хора да поддържат взаимно изключващи се убеждения? Една от стратегиите на Сатана е да убеди хората да приемат символиката като факт, вместо да изследват значението на самите символи, да приемат метафората като реалност, вместо да открият нейното значение.

Християнството е изпълнено със символи и сложен език, които предразполагат хората да приемат вярвания, лишени от смисъл. Помислете върху думата „оправдание". Попитайте един пастор какво означава това и вероятно ще получите обяснение, подобно на следното: „Когато съгреши, човешката раса падна под осъждането на Божия закон. Наказанието за нарушаване на Божия закон е смърт. Но Бог ни възлюби толкова много, че не искаше да умрем. Ето защо изпрати Своя Син да плати цената, проливайки кръвта Си. Ако приемете Христовата кръв, пролята във ваша полза, тогава сте оправдани или приети от Бога. Измити сте в кръвта Му и греховете ви са простени. Не въз основа на вашите дела, а на основание на платеното от Христос".

Това ли означава оправдание? Под формата в менюто на софтуера ми за текстообработка има команда justify („подравни"), която мога да използвам, за да изправя границите на текста. Когато избера тази команда, какво мислите се случва? Лявата и дясната граница се приравняват в прави вертикални линии. Всичко, което не е в хармония, е хармонизирано, всичко, което е извън ред, е поставено в ред, всичко, което не е на линия, е поставено в линия, всичко, което е погрешно, е поправено. В нашия свят на греха, какво не е наред, че трябва да бъде поставено „в ред"?

Когато Адам съгрешава, Бог преживява ли някаква промяна, та да има нужда от коригиране? Разбира се, че не. Бог е същият вчера, днес и завинаги. Тогава има ли нужда Христос да умре, за

да успокои Бога, та да се промени отношението Му към нас и да ни прости? Не! „Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, но да има вечен живот“ (Йоан 3:16). „Бог в Христа примиряваше света със Себе Си“ (2 Кор. 5:19). „И тъй, какво да кажем за това? Ако Бог е откъм нас, кой ще бъде против нас?“ (Римляни 8:31). Христос казва: „Който е видял Мен, видял е Отца; как казваш ти: Покажи ми Отца?“ (Йоан 14:9). Христос е „отпечатък“ на Отца (Евреи 1:3). Никога не е имало проблем с Бога. Той винаги е бил на наша страна.

Но когато Адам съгреши, промени ли се? Да! Умът му престана да действа по здравомислен начин. Без да се доверява вече на Бог, нито да цени Неговите начини на действие и принципи на управление, той стана егоист.

Това, което трябваше да бъде поправено, са човешките сърце и ум. Оправданието просто означава сърцата и умовете ни да бъдат възстановени в хармония с Бога, да бъдем върнати към любовта и доверието. Но това може да стане само чрез разкриване на истината за Бога, Който е любов. Тогава всеки човек би поел отговорността да преценява самостоятелно и свободно да реши дали да приеме, или да отхвърли тази истина.

Много символи в християнството са неразбрани и водят до детрониране на разума. Помислете какво означава да бъдете „измити в кръвта“ или „пречистени от кръвта“? Наистина ли се измиваме в червени кръвни телца? Очевидно не. Тогава какво представлява този символ?

Кръвта е библейски символ на живота (Левит 17:11). Животът на Христос разкрива истината за Бога и развенчава лъжите, които Сатана е разпространил за Него. Умовете на хората, които разбират и приемат тази истина, биват умити (или очистени) от изкривявания и погрешни представи за Бога. Възвръщайки доверието си в Него, те започват да практикуват Неговите принципи.

Какво прави кръвта в тялото? Носи живот (кислород и хранителни вещества) и премахва смъртта (въглероден двуокис и отпадъци). Помислете за ролята на истината за Бога, както е разкрита в живота и смъртта на Христос (в кръвта на Христос). Тя носи живот (истина) и премахва смъртта (лъжите). Да бъдеш „измит в кръвта" означава умът ти да бъде възвърнат към здравомислие чрез истината, каквато е разкрита в Христос.

Евреи 2:14 дава по-нататъшно вникване в този процес: „И тъй, понеже децата са същества от общата плът и кръв, то и Той, подобно на тях, взе участие в същото, за да унищожи чрез смъртта този, който има властта, сиреч, дявола". Знаехте ли, че дяволът притежава властта на смъртта? Каква е тази сила?

Йоан 17:3 дава отговор чрез собствените думи на Христос: „А това е вечен живот, да познаят Теб, единия истинен Бог, и Исуса Христа, Когото си изпратил". Ако вечният живот е познаване на Бога, тогава какво ще бъде вечната смърт? Да не познаваш Бога! Тогава в какво е силата на Сатана? В лъжите, които разпространява за Бога. Ако вярваме в тези лъжи, те ни пречат да познаваме нашия Небесен Баща.

Кръвта на Христос символизира истината, разкрита в Христовия живот и смърт, която разобличава лъжите на Сатана. Истината ни освобождава. Изцелява умовете ни и възстановява отношенията ни с Бог-Отец.

В християнството намираме и много други примери за трудно разбираем език и символизъм. Помислете за някои примери, които са ви познати. Потърсете истинското им значение.

Шест знака, че разумът е унищожаван

Тъй като разумът може да бъде детрониран по много начини, нека разгледаме някои от знаците, които показват, че той не заема предвидената му роля. По-долу са шест признаци, които често се наблюдават, когато разумът не е ангажиран.

1. „Бог го е казал, аз го вярвам, това е достатъчно“

Много хора проявяват симптоми, които показват, че са позволили на своя разум да бъде пренебрегнат и са загубили способността си да мислят самостоятелно. Може би сте чували някой да казва: „Бог го казва, вярвам го, това е достатъчно“. Макар да звучи много духовно и да прилича на „път, който изглежда правилен за човека“, в крайна сметка той води до смърт, защото детронира разума и руши способността ни да разпознаваме истината. Това ни позволява да вярваме в каквото и да било.

Бог иска ли да вярваме просто защото така казва? Или предпочита да вярваме, защото истината е на Неговата страна и ние сме я разбрали? Всеки може да прави твърдения, но само Бог има истината. Помислете върху текста от Библията, който заявява: „Бог е любов“ (1 Йоан 4:8). Как разбираме, че Бог е любов? Понеже в Библията се казва: „Бог е любов“? Такова изявление е само твърдение и Сатана също може да направи подобно.

Начинът, по който познаваме, че Бог е любов, не е само фактът, че Той го е заявил, но поради доказателствата, които ни е предоставил, за да разкрие Своята любов. Помислете за многобройните истории, описани в Библията, показващи Неговото дълготърпение, Неговата милост, благодат и постоянна грижа за нашата планета, чиято кулминация е смъртта на Христос на кръста като изумително доказателство за Божията любов.

Бог не разчита на прокламации или лозунги, защото има доказателствата на Своя страна. Но тъй като Сатана няма доказателства, той се опитва да убеди хората чрез претенции и твърдения.

Спомнете си как Бил Клинтън застана пред нацията и провъзгласи: „Не съм имал сексуални отношения с тази жена“. Но когато Моника Люински извади роклята си, доказателствата разкриха истината. Сатана няма истина, така че той ликува, когато християните практикуват методи, разчитащи на претенции без доказателства, защото това ги подмамва към заблуда.

Господ не иска да вярваме, основавайки се единствено на тежестта на личните Му твърдения. След възкресението на Христос двама от учениците Му вървят по пътя към Емаус, когато един Непознат се присъединява към тях. Знаем, че последният е Христос, но те не Го разпознават.

Отчаяни заради случилото се с Него на Голгота, тези ученици не знаят, че Той е възкръснал. Как постъпва Божият Син в тази ситуация? Би могъл да избере да демонстрира Своята самоличност пред тях с голяма сила и да заяви: „Това съм Аз, възкръсналият Спасител. Вярвайте в Мен!". Вместо това обаче Той ги повежда през доказателствата на старозаветните писания, които предсказват събитията в Неговия живот. Едва когато учениците са убедени по силата на писаното доказателство, Той се разкрива пред тях.

Бог не иска да вярваме на базата на лични прокламации и претенции. Той желае да вярваме в истината поради доказателствата. В книгата на пророк Исая Бог казва: „Елате сега, та да разискваме, казва Господ. Ако са греховете ви като мораво, ще станат бели като сняг; ако са румени като червено, ще станат като бяла вълна" (Исая 1:18). Процесът на разсъждение върху доказателствата и фактът, че откриваме истината за себе си, пропъжда лъжите от ума ни и ни превръща отново в Христово подобие. Това не може да се случи само чрез вярване на голи твърдения. Да приемаш твърденията без доказателства, това унищожава разума и обезсилва ума, превръщайки ни в немислещи сенки на околните.

2. Ако е достатъчно за мама...

За съжаление това е доста често срещана практика в християнството – да вярваме въз основа на онова, което ни е казал някой човек, на когото вярваме или когото обичаме. Наскоро Англиканската църква промени официалното си убеждение относно ада. Традиционно тя е твърдяла, че адът е място

на вечно мъчение в пламъците. Неотдавна обаче тя промени позицията си и сега проповядва, че нечестивите в крайна сметка ще са напълно унищожени, като твърдят, че доктрината за вечното мъчение превръща Бог в „садистично чудовище“. [1]
Представете си член на Англиканската църква, който повдига въпроса за ада пред някого, който вярва във вечните мъки. Ако този, който се придържа към идеята за вечно мъчение, сподели: „Вярвам във вечно горящия ад, защото в това са вярвали моите родители“, дали мисли самостоятелно? Такъв отговор ще разкрие ли употреба на разума или всъщност, че той е детрониран? Или, ако каже: „Това казва моят пастор“. Или: „През целия си живот съм вярвал в това. Няма тепърва да се променям!“. Такива отговори разкриват, че разумът е изоставен, че човекът е затворил съзнанието си за всяка новооткрита истина.

3. Мнозинството не може да е в грешка

Един от любимите ми отговори, в които се вижда, че разумът не е включен, е когато някой обяви: „Повечето църкви проповядват това. Толкова много хора – не може всички да са в грешка!“. Но онези, които използват този аргумент, за да запазят разума неангажиран, забравят, че мнозинството от хората по времето на Ной и по времето на Христос са били в грешка. Не, мнението на мнозинство рядко е индикатор за истината!

4. Гневът и отказът да се отговаря на въпроси

Неприятно, но също толкова сигурно доказателство, че разумът е парализиран, е когато хората реагират с гняв на въпроси относно техните вярвания. Тъй като истината може да си позволи да бъде разследвана, онези, които я притежават, няма да се чувстват застрашени, когато възникват въпроси. Но позициите, основаващи се на грешки, ще се разпаднат, когато бъдат изследвани. Следователно хората, които не са сигурни относно обосноваността на своите вярвания, ще се стремят

по възможност да не ги подлагат на дискусии. Гневът и отказът да се отговаря на въпроси са чести признаци, че разумът е деактивиран.

Това е вярно дори когато някои вярват в истината, но правят това, защото някой друг им е казал в какво да вярват, вместо да разсъждават самостоятелно. Такива хора изпитват гняв, когато възникнат въпроси, защото никога не са се замисляли за тези проблеми сами и не познават доказателствата и обосновката за своите вярвания. Техният разум също е спящ.

5. Сляпа вяра

Когато са запитани за нещо, което няма смисъл или за което нямат доказателства, много хора отговарят, че „просто го приемат с вяра". Както вече видяхме, истинската вяра се основава на доказателства и никога не избягва търсенето на допълнителни такива. Само фалшификатите на Сатана изискват приемане без доказателства, тъй като той знае, че търсенето на доказателства ще разобличи фалшивата вяра.

6. Най-голямото постижение на Сатана – спиритизмът

Сатана тържествува, когато християните използват методи, които всъщност водят до бавна ерозия на образа на Бога у тях. За съжаление, твърде много такива нездравомислени методи са навлезли в християнските кръгове.

Може би най-голямото постижение на Сатана в християнството е въвеждането на спиритизма. Както открихме в края на главата относно вярата, спиритизмът е търсенето на знание без изследване на доказателства и без използване на разума.

В някои християнски кръгове измамата е широко разпространена. Всъщност за мнозина свръхестествените преживявания заместват внимателното разглеждане на Писанията и те основават вярата си на нестабилни емоции, а не на разумно разбиране на истината. Нищо не може да бъде по-опасно от тази

комбинация. Това всъщност е пълното обръщане на Божията йерархия на ума, позволявайки на мощни чувства да служат като доказателства, докато парализират разума с измамата, че действието на Светия Дух не може да бъде разбрано, а трябва да бъде прието само на вяра.

Някои кръгове вярват, че Светият Дух повлиява върху хората, като ги кара да се гърчат яростно по пода или да се смеят неконтролируемо. Но Библията е недвусмислена, че плодовете на Святия Дух включват „любов, радост, мир, дълготърпение, благост, милосърдие, вярност, кротост, *себеобуздание*“ (Галатяни 5:22, 23).

Когато Светият Дух присъства в живота ни, придобиваме все по-голям самоконтрол – а не го губим. Духът на Сатана е, който иска да ни превърне от същества, създадени по образа на Бога, в озверели човеци, водени от инстинкти, които се гърчат по пода като риби на сухо, загубили своята способност да разсъждават.

Но тъй като много от тези преживявания са приятни, хората често ги приемат като водителство от Божия Дух. Стига обаче само разумът да бъде възстановен и лицата, участващи в такива дейности, биха си припомнили думите, записани в Яков 1:14, че сме изкушавани от нашите собствени чувства. Ако хората биха оценили истината, независимо от това какво усещане/чувство им носи тя, тогава Бог би могъл да изпълни Своята цел да пресъздаде Своя образ в нас. Ако само...

---

1. *Мистерията на спасението: Историята на Божият дар. Доклад от учебната комисия на Англиканската църква* (Лондон: Church House Publishing, 1995), стр. 197.

Глава 13

Излизане от сенките

С големи зелени очи, маслинена кожа и кестенява коса, Кристъл беше доста красива и лесно можеше да бъде сметната за моден модел. При по-внимателно вглеждане обаче тя приличаше повече на дете, несигурно и уплашено, излъчващо миловидна невинност, но криещо океан от ранимост и болка. Тя сякаш излъчваше без думи силния си копнеж за обич и приемане.

На 19-годишна възраст Кристъл беше висока 173 сантиметъра и тежеше 47 килограма. Нейният гинеколог й беше препоръчал да се срещне с мен поради постоянната й загуба на тегло. Докато обсъждахме ситуацията, Кристъл ми каза, че се чувства „дебела“ и когато се почувства такава, се изживява като грозна. По тази причина отказваше да яде, защото мразеше да се чувства грозна.

Кристъл разказваше, че детството й е било трудно, защото майка й е изисквала от нея съвършенство. Но всъщност се бе убедила, че никога няма да постигне очакванията й. Обясняваше, че тя я критикувала постоянно. Колкото и да се стараела, Кристъл никога не получавала одобрението й. Разказваше също така, че нейният чичо я е насилвал сексуално от 5 до 14-годишна възраст, но не е споделяла това с никого от страх какво могат да си помислят.

Когато Кристъл била на около 16 години, започнала да

ограничава диетата си като начин да поеме контрола над своя живот. Храненето се превърнало в център на взаимоотношенията й с нейните родители, често включващи постоянни битки с майка й, която се опитвала да я принуди да приема повече храна.

Когато дъщерята отказвала да се подчини, майката реагирала с коментари като „Не ми пука дали ще ядеш, или не! Не ме интересува дали ще живееш, или ще умираш!".

Сега Кристъл се чувстваше изключително наранена и отхвърлена от майка си, но все още продължаваше да търси нейното признание, одобрение и приемане. Загрижена за това, което тя мисли за нея, момичето посвещаваше много време и енергия, опитвайки се да й се хареса. Макар да осъзнаваше, че тя я контролира, внушавайки й чувство за вина, както и чрез постоянните си подигравки, Кристъл се ужасяваше от мисълта да се освободи от хватката на тази жена. Позволяваше й да взима повечето от нейните решения и приемаше за свои мненията й по повечето въпроси. Нито веднъж не прояви открито несъгласие. Макар че все още бе сянка на майка си, вътре в себе си, Кристъл копнееше да бъде самостоятелна личност.

По време на съвместната ни работа момичето продължи да отслабва и стигна до 42 килограма. Менструалният й цикъл спря и тя започна периодично да губи съзнание. За да се попречи на организма й да претърпи мултиорганна недостатъчност, тя бе хоспитализирана три пъти. Всъщност тя буквално се бореше за живота си.

Кристъл страдаше от много ирационални и нелогични убеждения, като например, че е дебела, когато тежеше само 42 килограма. Също така искрено вярваше, че никога не е получавала одобрението на майка си поради някакви свои недостатъци. В резултат непрекъснато откриваше грешки у себе си – последица, която подхранваше в съзнанието й неправилното вярване, че е непълноценна.

След поредица от сесии направих няколко извода за нейното

състояние. Беше ясно, че коренът на проблема на Кристъл се състоеше в детронирането и неутрализирането на разума й, в изкривяването на нейната съвест, която постоянно я бомбардираше с неоснователно чувство за вина, и в това, че бе възприела система от неистинни вярвания, насърчавана от непрекъснатото господство на негативните чувства и пълната й уязвимост и зависимост от мнението на другите. Кристъл никога не се бе научила да балансира ума си с правилния йерархичен ред.

Имайки предвид сериозността на болестта й, трябваше да използваме няколко медикамента, за да стабилизираме нейния организъм и да й позволим да получи максимална полза от психотерапията. Фокусът на лечението бе съсредоточен върху укрепването и възстановяването на разума й; трябваше да се пречисти съвестта й и умствените й способности да станат управляващи звена в съзнанието й. Беше изключително важно тя да се научи да изследва чувствата си в светлината на истината и на доказателствата; и след това да цени истината – независимо от това как се чувства. Не беше лесна задача...

Кристъл бе в състояние да признае, че макар да се смята за „дебела“, няма никакви доказателства в подкрепа на такова мнение. Всъщност най-накрая успя да признае, че доказателствата разкриват точно обратното – тя имаше сериозно поднормено тегло.

Признаването на доказателствата, свързани с теглото й, не елиминира усещането, че е дебела. То обаче й позволи да осъзнае, че когато се чувства дебела, чувствата й не произтичат от това, че наистина е с наднормено тегло, а от нещо друго.

Започна да разбира, че „усещането за пълнота“ е прикрито „усещане за грозота“. След това тя използва разума си, за да проучи откъде възниква усещането й за грозота и скоро разбра, че това се корени в постоянните подигравки на майка й и в злоупотребата на чичо й. След това започна да изследва

истината, че „грозното“ поведение на майка й разкрива „грозота“ в майка й, а не у нея самата. По същия начин, злоупотребата, причинена й от нейния чичо, е била сама по себе си „грозна“ и отвратителна, но със сигурност тя самата не е такава.

Когато се научи да разпознава и прилага истината, здрави и точни разбирания бавно започнаха да заменят изкривяванията и погрешните изводи. Истината я бе освободила. След като Кристъл започна да гледа на нещата все по-ясно, видя, че другите също грешат и започна да цени истината повече, отколкото мнението им. Това й позволи по-голяма самостоятелност при упражняването на собствената й воля.

Но промените у Кристъл не се случваха в изолация. Докато се бореше за здраве и автономия, тя срещна съпротива у дома. Младата жена разказваше, че майка й продължава да диктува всичките й действия. Нямаше свободата да избира дори собствените си дрехи, собствените си дейности или даже предметите, които изучаваше в колежа.

След като проучихме принципите на свободата, тя установи, че за съжаление нейната индивидуалност и свобода са под постоянната атака на майка й. Научи, че когато тя се подчинява на контрола й, губи уважение към себе си и изпитва негодуване към нея. Осъзна, че е станала нейна сянка. По-важното бе, че Кристъл разбра нещо особено значимо: че ако не предприеме действия, никога няма да стане самостоятелен човек.

Когато поканихме родителите й да се присъединят към нея за семейна терапия, баща й прие, но майката отказа. Кристъл осъзна колко е важно да се научи да мисли самостоятелно и започна малко по малко да използва собствената си индивидуалност, като например, да избере да носи блуза, дори тя да не е по вкуса на близките й. Майка й обаче веднага я обвини, че е непокорна и неотзивчива. Каза й, че е разочарование за нея.

Кристъл можа да прозре, че майка й е тази, която е неотзивчива, така че реши да се премести от дома на родителите

си при приятелка. Майка й отказваше да й помогне по какъвто да било начин.

Когато дойде денят за преместването, баща й я прегърна, каза й, че я обича, каза й довиждане, но майка й отказа дори да излезе от стаята си. Въпреки че това караше Кристъл да се чувства, сякаш предприема нещо ужасно погрешно, тя успя да упражни разума си, да проучи фактите, които разкриваха, че действията й са правилни и че майка й е тази, която се държи неподходящо. Видя, че тя отново се опитва да я манипулира чрез чувството за вина, така че реши да й позволи правото да се цупи.

Този инцидент потвърди, че Кристъл е постигнала голям напредък. Въпреки че не беше доволна от това как майка й се отнасяше към нея, тя успя да понесе тези чувства и да упражни волята си да избере да действа съобразно с истината, независимо от всичко.

По време на терапията Кристъл продължи да практикува самостоятелно мислене, както и да упражнява волята си и да решава какво тя самата определя като най-добро. Докато продължаваше да мисли и да действа самостоятелно, настроението и теглото й продължиха да се покачват. В крайна сметка успя да прекъсне нездравословната връзка с майка си и да приеме себе си за това, което в действителност е, а не за това, което майка й я мислеше.

Когато приключихме с лечението, Кристъл тежеше 53 килограма, вече не беше на лекарства и се записа в колеж, подготвяйки се да изучава право. Обади ми се 18 месеца след края на терапията, за да ми каже, че теглото й се е задържало на около 55 килограма, че има отлични оценки в колежа и че тя и майка й бавно развиват по-здравословна връзка.

Какво беше важно за Кристъл? Възстановявайки йерархичното равновесие на способностите на ума си, тя се научи да използва своя разум, да изчиства съвестта си от изкривявания, да

елиминира неправилните си вярвания, да не толерира и да изследва чувствата си, а не да ги приема като факти, както и да оценява истината повече от мненията на околните. Кристъл започна да прилага Закона за свободата и даде на майка си свободата да мисли, каквото желае, без да се опитва да променя мнението й. В резултат успя да разпознае и оцени истината, дори майка й да не можеше да стори това. Излязла от сенките, Кристъл сега стоеше в пълнотата на дадената й от Бога индивидуалност. Беше мислещ човек, а не само нечие отражение.

Това е процесът, който Библията описва като израстване в Христос – да станем зрели християни. Зрели са хората, които са развили способността да разпознават истината от погрешното, да мислят самостоятелно, да се справят с негативни чувства, да поддържат своя самоконтрол и да ценят истината, независимо от мнението и одобрението на другите. Това възстановено единство с Бога е целият фокус на Библията – това е Божият план за спасение.

Коренът на думата *„спасение“* е *salve,* което означава „да лекувам“. Божият спасителен план включва Бог да ни приеме като болни, слабомислещи и егоистични същества и да изцели увреденото в ума ни, да възстанови способността ни да мислим ясно, да обичаме свободно, да действаме справедливо и да стоим твърдо зад това, което е правилно. По този начин ни превръща от Божии врагове в Негови приятели.

Глава 16

Умът е възстановен

„Всичко зависи от това какъв е Богът, в Когото човек вярва... Вместо автоматично да обвиняваме невярващия, първо трябва да го попитаме каква е неговата представа за Бога, защото понякога в такива представи действително не би трябвало да се вярва“
Джордж Макдоналд

След като осъзнах йерархията на ума, продължих изследванията си и открих няколко важни принципа, които са от съществено значение за постигането и поддържането на умственото здраве. По-рано обсъдихме Закона за поклонението и научихме, че всъщност се уподобяваме на Бога, на Когото се възхищаваме и покланяме. Открихме, че погрешните схващания за Него водят до бунт, страдание и болка.

Представата, която имаме за Бога, е изключителна важна, защото тя пряко оформя развитието на нашия индивидуален характер, тъй като включваме в живота си Неговите черти, принципи и начини на действие. Трагичните терористични нападения на 11 септември 2001 г. демонстрират този принцип. Онези, които извършиха атаките, вярваха, че убийството на невинни хора ще угоди на божеството, на което те служат. Като се има предвид тази реалност, бих искал да споделя личното си убеждение за нашия произход, за Божията цел с нашето създаване и в крайна сметка, за Бога, на Когото служа.

Произходът на злото

Преди много хилядолетия Вселената била съвършена и чиста, никаква нотка на дисонанс не съществувала никъде – всичко било в

хармония и мир. Бог царувал над всичко. Могъщ, но също и толкова милостив, Той осигурявал с радост всичко за благото и щастието на Своите интелигентни създания. Не задържал нищо, което би им донесло радост и полза. Радвал се на близко общуване с тях. Едни от най-тесните му взаимоотношения били със същество, наречено Луцифер (вж. Исая, 14 гл.). Господ благословил Луцифер с всеки дар, който можем да си представим: особено голяма интелигентност, красота, богатства, слава, власт, талант, влияние и свобода на волята. Луцифер имал висока позиция, бил на второ място след това на самия Бог и Неговия Син.

Името Луцифер означава „носител на светлина". Той е имал голямата чест да бъде пръв в познаването на Бога и да споделя това знание за Небесния Баща – своята светлина – сред Божиите творения във Вселената.

Представете си, че сте ангел в небето. Познавате Луцифер, откакто съществувате, радвали сте се да пътувате с него и заедно да прославяте Бога. Луцифер винаги е бил вашият водител, съветник, приятел и близък довереник. От него сте възприели много прекрасни прозрения за Бога и сега той идва направо от Неговото присъствие с нови и завладяващи подробности – неща, които никога преди не сте чували. Но тези новини са тревожни, обезпокоителни и страшни.

Луцифер ви напомня за огромната сила на Бога и след това казва, че ако някое от Божиите интелигентни същества не действа според Неговия план, Той ще използва силата Си, за да го нарани и унищожи. Намеква, че докато всички правят това, което Бог изисква, изглежда, че имат свобода. Но ако някой прекрачи установения ред и наруши закона Му, Бог ще използва силата Си, за да го накаже.

Какво ще направите, ако сте в тази ситуация? Отивате при Бога и казвате: „Луцифер ми внушава неща за Теб, които са много тревожни, дори плашещи. Ако са верни, те ще разрушат доверието ми в Теб. Обичам те, Боже, но обичам и Луцифер. Не искам да избирам".

Бог може да отговори: „Радвам се, че ме обичаш. Радвам се, че обичаш и Луцифер. Повярвай ми: Това, което Луцифер казва, не е истина“. След това излизате от Божието присъствие насърчени. Намирате Луцифер и обявявате: „Току-що говорих с Бог и Той ми каза, че това, което говориш, не е вярно“.

„Точно в това е въпросът – отвръща той. – Бог лъже!“

Какво би могъл да направи Бог? Как да отговори? Защо просто не заяви, че Той казва истината, а че Луцифер лъже?

Доказателството е на страната на Бог

Представете си, че сте пастор на голяма църква. Вашият брат, който е главният старейшина, тихо и подмолно обикаля сред членовете на събранието и моли хората да ви включат в молитвения си списък, защото злоупотребявате с пари от паството. Той се надява, че на тези молитви ще се отговори, че ще се покаете и ще върнете средствата!

Разбира се, вие не сте взели нито стотинка. Но вашият брат вече е посял семената на съмнението. Когато откриете какво прави, как ще реагирате? Ако се изправите пред цялата църква, за да обявите своята невинност, това ще убеди ли всички? Няма начин. Тогава какво правите? Повиквате външен одитор, който проверява ред по ред, сметка по сметка, докато всяка стотинка е отчетена. Истината и доказателствата ви оправдават и разкриват кой всъщност е лъжецът.

Какво прави Бог? Безпорядъка, който Сатана е създал, бушува във Вселената. Започват да се образуват фракции, несигурността на ангелите се увеличава и докато фините заблуди на Луцифер се затвърждават, Бог казва: *„Да бъде светлина... Нека има небесна твърд... Нека се появи суха земя...“.* Тъй като Луцифер е изфабрикувал неверни обвинения за Небесния Баща и Неговия Син, Бог дава доказателство, че Той е Създателят.

Човечеството е създадено, за да разкрие истината за Бог

Бог не просто е направил изявление. Не! Той предлага доказателства, разкрива, доказва истината. Напрежението в небето нараства, докато Вселената наблюдава Бога, Който създава.

„Видяхте ли какво направи Бог днес? Какво мислите, че ще направи утре?“ И вниманието на всички творения се фокусира върху нашия малък свят, очаквайки Божията продължаваща демонстрация – отговор на твърденията на Луцифер.

И на шестия ден пред погледа на цялата Вселена, Бог казва: *„Нека създадем човека по Наше подобие...“* „И Бог създаде човека по Своя образ; по Божия образ го създаде; мъж и жена ги създаде“ (Битие 1:27). Тъй както Отец, Синът и Светият Дух се събират заедно и създават човека по Свой образ, така мъжът и жената ще влязат в съюз и ще се размножават по своя образ. И след като Бог създава човека, Той му каза да се плоди и размножава в съвършен свят без грях.

Преди грехът да влезе в нашия свят, Бог определя Адам и Ева да имат деца в съвършена обстановка, управлявана от Закона за любовта и свободата. Защо родителите имат деца? Довеждат ли ги в този свят, за да ги поробват, манипулират, експлоатират или за да злоупотребяват с тях? Или – напротив – посвещават времето, енергията, любовта и ресурсите си в полза на своите деца? Колко повече в един свят преди идването на греха!

Подобна демонстрация би разкрила пред наблюдаващата Вселена истината за това как Бог се отнася със Своите творения – че не ги е създал, за да ги експлоатира, поробва, да злоупотребява с тях или да ги контролира. Обратно – Той постоянно дава от Себе Си за благото на Своето творение. Можете ли да си представите високото призвание, за което Бог е създал човечеството? Чрез грижата за планетата и чрез отглеждането на децата си човекът трябва да илюстрира истината за това как Бог управлява Вселената! Бог създава човешката раса по Своя образ, за да разкрие истината за Себе Си!

Сатана узурпира Божието творение

Сатана осъзнава значимостта на човечеството. Осъзнава също, че ако Вселената разбере доказателствата, които би предложило сътвореното човечество, това ще изобличи лъжите му и ще смаже бунта му. За да саботира Божия план, той се връща към същата стратегия, която е използвал в усилията си да объркa събратята си ангели в небето. Този път насочва своята измама към нашата планета и особено към Адам и Ева.

Неговото намерение е да узурпира властта над Божието творение и да попречи на човечеството да разкрие истината за Бога, като разруши дотолкова човешкия ум, щото той да разкрива природа, напълно противоречаща на тази на Твореца. За да постигне това, той се обръща към Адам и Ева и погрешно представя пред тях Бога. Поставя под въпрос достоверността на Неговите думи. „Бог наистина ли каза, че в деня, в който ядете, ще умрете? О, не, няма! Погледнете мен – казва змията. – Мога да говоря, защото ядох от дървото. Бог знае, че ако ядете от дървото, ще станете богове. Но Той се опитва да скрие това от вас“ (вж. Битие, 3 гл.).

За съжаление, след тази среща красивото творение на Бог – Адам и Ева, оформени по Неговия образ, за да представят истината за своя Творец, влизат в отношения на бунт спрямо Небесния си Баща, превръщат се в инструмент на Сатана пред очите на Вселената.

Характерът на Адам веднага се променя от такъв, който диша любов и саможертва, в личност, движена от страх и егоизъм. Вместо да се жертва в защита на Ева, той я обвинява и се опитва да оневини себе си.

Наблюдаващата Вселена изпитва ужасно объркване, чудейки се дали Адам точно отразява своя Създател. Дали Луцифер не е прав, в крайна сметка? Дали Бог е егоистичен като Адам, нежелаещ да се жертва (в този случай за Своето творение), или не? Дали е способен да пожертва творението, за да спаси Себе Си?

Затова Исус става вторият Адам – не да плати наказанието, което първият Адам дължи, а за да завърши работата, в която човекът не е успял – да разкрие истината за Бога, да отговори на въпросите и да предостави доказателствата, които ще предпазят непадналата Вселена и ще я освободят от лъжите, оплитащи я в своята мрежа.

Съботата е доказателство за нашата свобода в Бога

След като завършва създаването на нашия свят в опит да разкрие истината за Себе Си, Бог предоставя едно от най-големите доказателства за Своята гаранция за личната ни свобода: седмичната съботна почивка.

Представете си себе си отново като небесен ангел по времето, когато започва бунтът на Луцифер. Чували сте той да казва, че ако излезете от правия път, Бог ще използва силата Си, за да ви накаже и унищожи. Обяснява, че вашата свобода е фиктивна, защото Бог дава очевидни благословения само докато вършите това, което Той диктува. Ако обаче излезете от правия път, Той ще се заеме с вас. И точно тогава ставате свидетел как Бог създава нов свят, една изумителна демонстрация на сила и мощ. Нови съмнения започват да пронизват ума ви. „Ами, ако Луцифер е прав? Ами, ако Бог демонстрира огромната Си сила, за да ни сплаши? Дали не Си показва „мускулите“, за да ни смути и подчини?“

Но докато размишлявате върху фините заблуди на Луцифер, Бог се намесва: „Вселена, чухте обвиненията на Луцифер, чухте свидетелството за Мен, за Сина и за Духа. Видяхте и дадените ви доказателства. Сега, вземете 24 часа на спокойствие и премислете за всичко това сами“. И Бог създава съботата, за да отхвърли твърденията на Сатана и да разкрие, че с Бога изпитваме истинска свобода на мисълта и избора.

Съботата разкрива, че Бог никога няма да използва Своята сила, за да ни наложи собствения Си път. Какво ни говори за

Него това, че в контекста на атака срещу Неговия трон и управление Той дава свобода на избора? Какво говори за Бог това, че в контекста на твърденията, че е неблагонадежден и злоупотребяващ, Той създава ден за размисъл и възможност за свободен избор, вместо да използва силата Си, за да принуди всяко коляно във Вселената да се преклони пред Него? Съботата предоставя убедителни доказателства, че Луцифер е излъгал. С Бога сме наистина свободни!

Невероятен Бог! Великолепен Създател! Как да не се довериш на такъв Бог, Който уважава твоята свобода да избираш?

Истината за Бога

Именно чрез разбирането на истината за Бога ние оценяваме Неговия характер, принципи и начини на действие и затова Му се доверяваме. Нашето доверие се основава върху разбирането на доказателствата, които Той дава, за да изрази Своята благонадеждност. Това възстановено доверие отхвърля страха от човешките сърца и ние започваме отново да действаме, мотивирани от любовта, а не от егоизъм, страх и чувство за вина.

Нашият разум е облагороден, съвестта ни е очистена, волята ни е укрепена и ние свободно избираме да практикуваме Божиите принципи на любов и свобода. Естествено е, че ставаме все повече подобни на Него. Нашият самоконтрол, достойнство и Божествено благородство на характера са възстановени. Живеем съобразно с принципите на любовта, свободата, истината и откритостта – винаги напредваме, винаги съзряваме, постигаме победа след победа, като сме променени от врагове на Бога в Негови приятели, и очакваме деня, в който ще се срещнем с Него лице в лице.

Не знам къде е сега моята Пациентка, описана във въведението на книгата. Не знам как е Тя! Нито знам дали е жива, или е успяла да сложи край на живота си. Но ако е жива, ако все още Я боли, ако все още се мъчи да намери отговори – отговори, които не можех да Й предложа преди толкова много години – надявам се тази книга да Я открие. Надявам се в нея да намери отговорите, които ще излекуват болката Й и ще донесат мир на Нейния ум.

Моля се за Нея!

„През годините, в които практикувам медицина, никога не съм чел книга, която така всеобхватно да описва измеренията на човешкия ум, както го прави „Може ли да е толкова лесно?“. Д-р Дженингс умело разкрива причините за психичните заболявания, като предлага практически решения. Тази книга драматично промени моя начин на лечение. Тя е способна да промени и живота ни.“

Д-р Джеймс Л. Маркум, кардиолог, Chattanooga Heart Institute;
Говорител/Директор на Heartwise Ministries

„Тази книга предоставя ясни и убедителни доказателства за чудното изцеление и за процеса на възстановяване, които Бог иска да постигне във всеки един от нас. Когато прочетем тази книга, ще се почувстваме по-близки до Божия ум и сърце.“

Д-р Брад Коул, асистент по неврология, директор на Neuroscience for Medical Students, Университет „Лома Линда“, Калифорния, САЩ

Чувство за безполезност. Ниско самочувствие. Неоснователно чувство за вина. Неспособност да простиш. Огорчение и негодуване. Зависимост. Нездравословни модели на взаимоотношения. Тези битки се водят в ума на милиони хора, включително и християни. Макар че могат да бъдат смятани за лични борби, те са част от една много по-голяма битка – битката между доброто и злото, между Христос и Сатана, битката за нашите сърца и умове. За щастие тя не е загубена. От книгата „Може ли да е толкова лесно?“ ще научим за първоначалния идеал на Бог за ума и за красивия Му план да възстанови отново Своя образ в децата Си. Психиатърът Тимъти Р. Дженингс разкрива много от фините тактики, с които дяволът противодейства на Божия план за възстановяване на ума. Въоръжени със знанията, предоставени в тази книга, можем да си сътрудничим по-добре с нашия Създател, за да постигнем емоционално и умствено благополучие и да спечелим истинска духовна победа.

Д-р Тимъти Р. Дженингс е сертифициран психиатър, магистър психофармаколог, международен лектор, настоящ почетен член на Американската психиатрична асоциация. Той е бивш президент и настоящ член на Южната психиатрична асоциация, както и на Психиатричната асоциация на щата Тенеси. Неколкократно е избиран за един от най-добрите психиатри в САЩ. Д-р Дженингс е автор на книги, добили световна известност, сред които „Ум, оформен от Бога“, „Сърце, създадено от Бога“ и „Мозъкът и стареенето“. Той е женен, работи и живее в Чатануга, Тенеси.

ISBN 978-954-8859-60-8